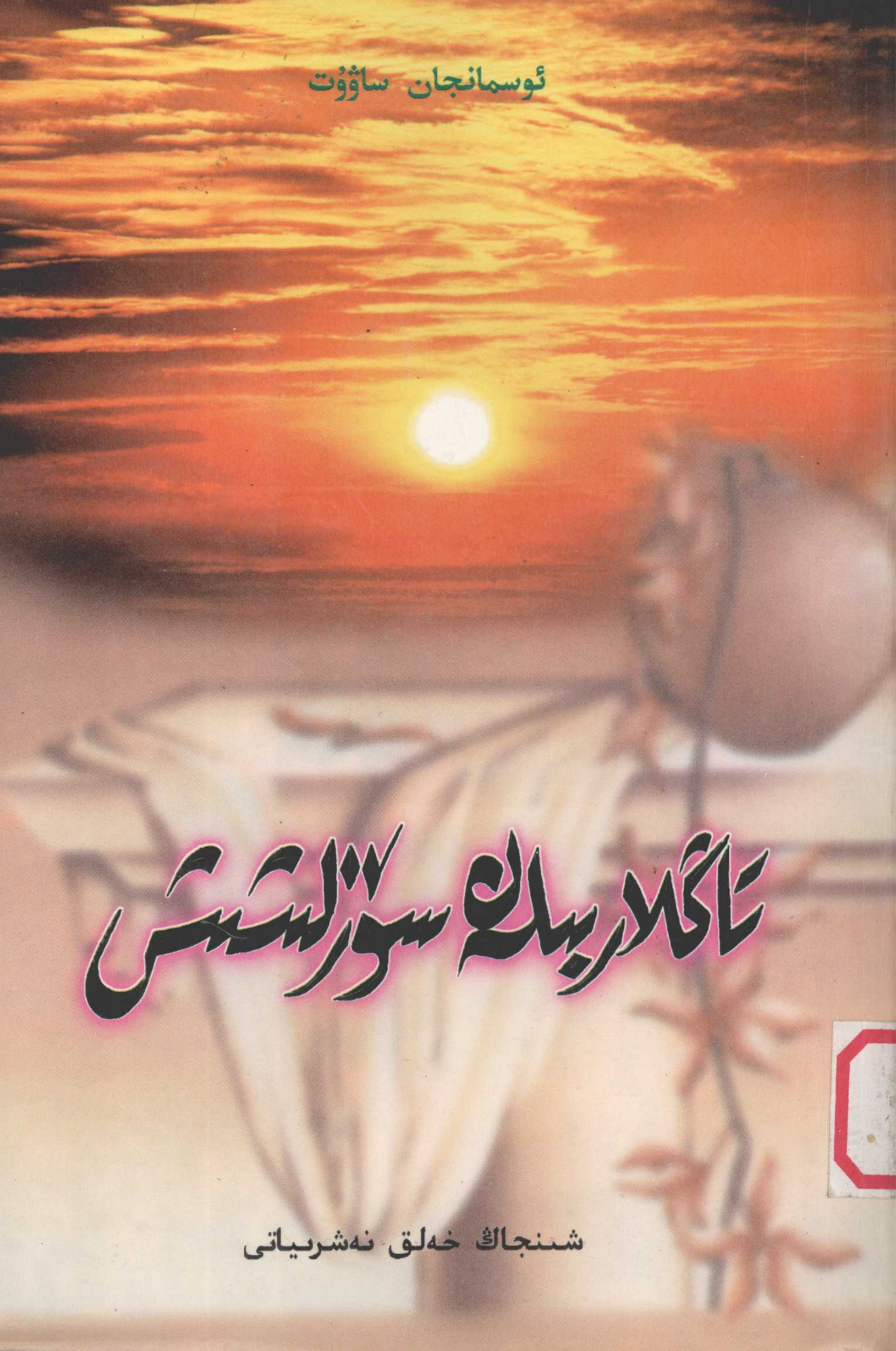

ئوسمانجان ساۋۇت

تاڭلار بىلەن سۆزلىشىش

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

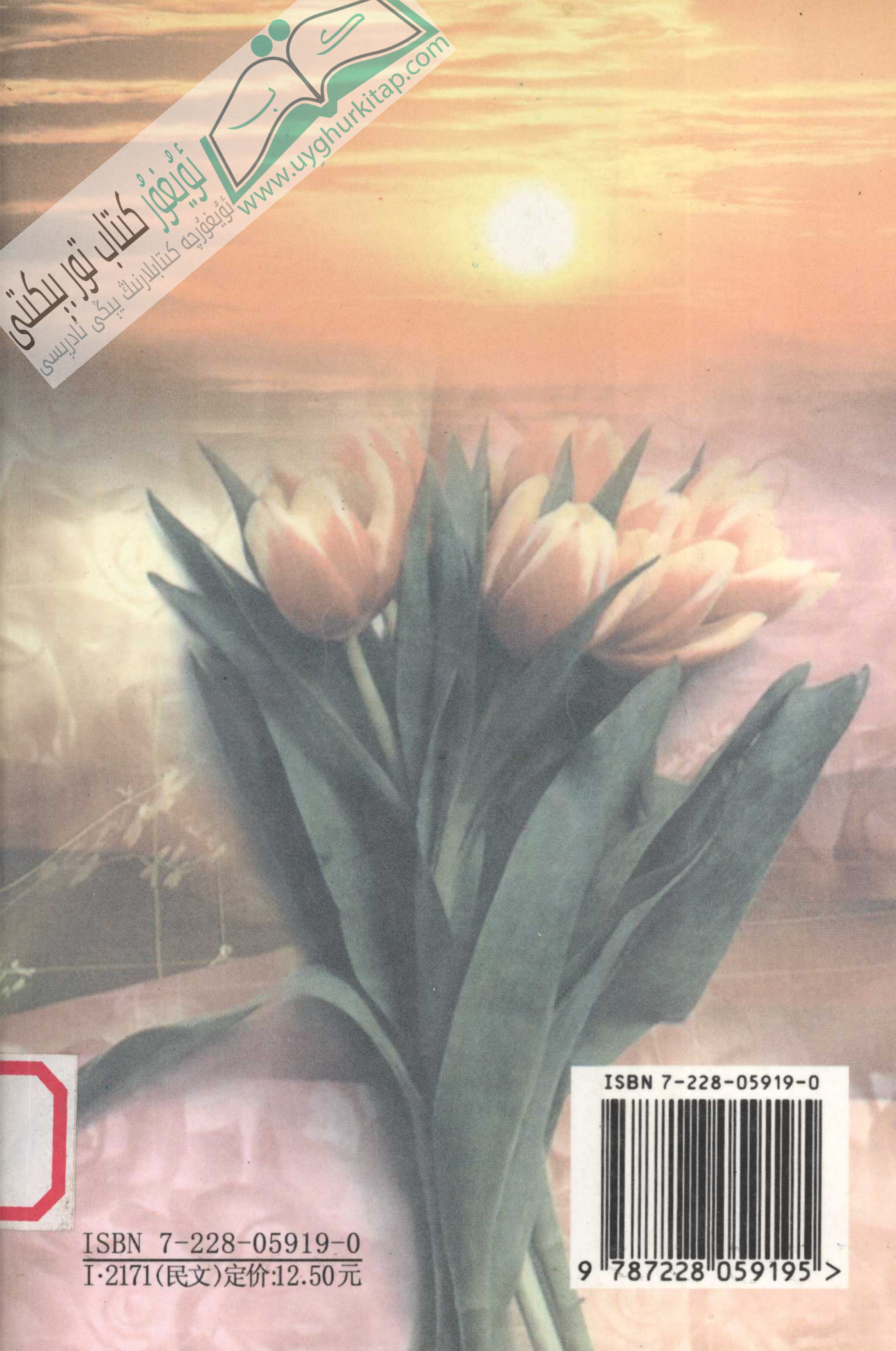

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ISBN 7-228-05919-0
9 787228 059195 >
ISBN 7-228-05919-0
I·2171(民文)定价:12.50元

15
1227
71

ئوسمانجان ساۋۇت

تاڭلار بىلەن سۆزلىشىش

(شېئىرلار)

www.uyghurkitap.com

图书在版编目(CIP)数据

黎明之谈:维吾尔文/乌斯曼江·萨吾提著。— 乌鲁木齐:新疆人民出版社,2000.7

ISBN7—228—05919—0

Ⅰ.黎… Ⅱ.乌… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言)Ⅳ.I227

中国版本图书馆CIP数据核字(2000)第66276号

责任编辑:巴力江·扎帕尔

封面设计:艾克拜尔·萨里

黎明之谈 (维吾尔文)

(诗集)

乌斯曼江·萨吾提 著

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码830001)

新疆新华书店发行

喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷

850×1168毫米 32开本 7印张 2插页

2000年9月第1版 2000年9月第1次印刷

印数:1——3,000

ISBN7—228—05919—0/I·2171 定价:12.50元

مەسئۇل مۇھەررىرى : بارىجان زەپەر
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالىھ

تاڭلار بىلەن سۆزلىشىش

(شېئىرلار)

ئوسمانجان ساۋۇت

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى : 7 قىستۇرما ۋارىقى : 2
2000 ـ يىل 9 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2000 ـ يىل 9 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 3,000 — 1
ISBN7—228—05919—0/I • 2171
باھاسى : 12.50 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مۇندەرىجە

تارىخقا .... (1)
نۇر ـ مۇقەددەس .... (3)
تاشقا تامغان تامچىلار .... (5)
ھېكمەت .... (10)
تاڭلار بىلەن سۆزلىشىش .... (15)
قۇياشنىڭ باغرىغا سىڭىپ كېتىمىز .... (35)
باھار بىلەن سۆزلىشىش........................ (40)
ئۇنتۇش .... (51)
گۈلى رەنا .... (53)
يېڭى كۈن قەسىدىسى............................ (57)
تولۇن ئاينىڭ يۈزىدە .... (61)
قۇياشتىكى سادالار .... (64)
ھايات، سۆيگۈ، تەبىئەت، تۇپراق .... (67)
مەن ساڭا بەردىم بىپايان دېڭىز.............. (73)
ئۇچرىشىش .... (83)
ئۆكۈنۈش .... (85)
قىيا تاشتىكى سۈرەتلەر .... (89)
پەرىشتە پۈتۈكلىرى............................ (91)
ھاياتچۈن، سۆيگۈچۈن كۆتۈرەيلى جام .... (98)
يۇلتۇز .... (101)
ئۆتۈنۈش .... (103)
پاكلىق .... (104)

ئوغلان .... (106)
ئامەت .... (108)
سەرۋىناز كۈن .... (109)
دوختۇر بىلەن سۆھبەت.................................. (111)
مەرۋايىت .... (113)
مەن چېقىن، مەن ئاپتاپ، مەن سامانيولى........... (114)
مەشۇقىمغا.................................... (117)
مۆجىزە .... (118)
تۇرنا.. (120)
ئىلھام بىلەن سۆزلىشىش............................ (122)
ئىدىقۇت .... (123)
كونا كۆزلەر.................................... (125)
سېغىنىش .... (128)
ئىستەك .... (129)
ئەقىدە .... (130)
دىل ئەمرى .... (131)
خەتەر .... (132)
يېشىللىق .... (133)
رۇبائىيلار..................................... (134)
بوسۇغاڭدىن باشلىنىدۇ ۋەتىنىڭ، قاياش............ (137)
شېئىرىيەت مەملىكىتى........................... (139)
ئانا تىل .... (141)
يامغۇر .... (143)
بىر قەدىمىم بولدى تېخى مىڭ پەرۋاز .... (144)
ئاق بۇلۇت، قارا بۇلۇت .... (146)
يېلىنجايدۇ شەپەق تۇيغۇلار .... (147)

www.uyghurkitap.com

هازا كۈيى .... (149)
ئانا تۇپراق قەسىدىلىرى .... (152)
كۆكلەم - كۈي .... (155)
تاغ ناخشىلىرى .... (158)
تۇندىكى ئۆندەرەشلەر .... (162)
ئۇچرىشىش .... (167)
«تەڭرىتاغ شامالىلىرى» نىڭ بەت چۆرىسىگە يېزىلغان شېئىرلار... (170)
ھەسەل ھەرىسى .... (175)
ئەسلەش .... (177)
ئاق يۇلتۇز .... (179)
سەپەر كۈيلىرى .... (181)
ئاي .... (202)
ئېسىلىپ كېلىمەن ئاياغلىرىڭغا .... (204)
ئۆتۈنۈش .... (206)
لۈكچۈن نەزمىلىرى .... (208)
تۇپراق .... (210)
شائىر .... (212)
باغلىرىمۇ گۈل دېدى سېنى .... (214)
سۆيگۈ كەلسە قاچىدۇ رىيا .... (215)
ئۆز-ئۆزۈمنى يېرىش .... (217)

تارىخقا

ھەر بىر كۈنۈم بىر ۋاراق قەغەز،
سىناش بېرىپ تاپشۇرغان ساڭا.
توقۇغىنىم يىپەكمۇ، سەگەز؟
كېسىمىڭنى بېرىسەن ماڭا.

ئۇ قەغەزدە ھەممە نەرسە بار،
ئۇيات، ۋىجدان، ھەسرەت، مۇھەببەت.
ئەل سۆيگۈسى ئاچىدۇ دىدار،
مەڭگۇ قۇدرەت ئالەمدە پەقەت.

ھەر تۈنۈممۇ ئاشۇ تەقلىدتە
نەزەرىڭدىن ئۆتىدۇ جەزمەن.
ئۇنتۇلمايدۇ خورەكلىرىممۇ
مەشۇقۇمنى ئۇخلاتمەي ئەزگەن.

قاتتىق باسقان قەدەملىرىمنىڭ
ئايدەك ئېنىق بولار ھېسابى.
كۆپ كۆتۈرگەن قەدەھلىرىمنىڭ
ھالال-ھارام، گۇناھ-ساۋابى.

يۈزۈم يورۇق ھەر كۈنۈم ئۈچۈن،
خىسلىتىمنىڭ سىرى كۆچمىدى.

ئەسىردىن سوك تاراشلا پۇتۇن،
ئادەملىكىمياندى، ئۆچمىدى.

تۆكۈلدى ئەسەبكە ئەينەك كۆكۈنى،
قاقشىدى يۈرىكىم، قاقشىدى يارام.
سۆكۈلدى پالانى يەنە پۈكۈنى،
(قارادىل ئادەملەر نەقەدەر قارام.)

كېسىشمەس سىزىقلار كېسىشتى دەرھال،
يىرىلماس ئېقىنلار تارام ۋە تارام.
بولۇۋېلىپ كۆپ داللار، كۆپ ئېلىپلاردال،
چېكىنى يوقاتتى ھالال ۋە ھارام.

قانداق دىل ئەمرىنى سۆزلەيدۇ بۇ تىل،
قانداق دىل مەيلىنى قىلماق بولۇپ رام؟
مەن بەرسەم نېمىنى، ئۇ بېرەر دېدىل
قۇلاقتا تىنچلىق ـ قۇلاقتا ئارام.

1988-يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

نۇر مۇقەددەس

دۇنيا دېگەن بىر سەھنە، ئوينالماقتا ئويۇنلار،
قامغاقلارنى ئېپكەتتى موللاقلىتىپ قويۇنلار.
بىر تەرەپتە قىسىلسا تىزىق-تىزىق ئۈنچىدىن،
بىر تەرەپتە باغلاقلىق قارا قىلدا بويۇنلار.

تەبرى بار تەمەچتەك ھەر نەرسىنىڭ، ھەر كىمنىڭ،
ئۆز ئېتى بار ئۆزىچە ھەر گىياھنىڭ، ھەر چىمنىڭ.
يۈرەكلەرنىڭ سۈرتى جۇپ ئاياغتىن قالغان ئىز،
تىلى چىقار بىر كۈنى تۇغما گاچا تىلسىمنىڭ.

كۆلكە-يىغا قېرىنداش، ئايلار بىلەن لايلار ھەم،
ھېلى كۆلگەن تېلىقىپ، يىغىسىنى سايلار ھەم.
زەر چۇشمەيدۇ زەر ئاشىق-زەرگەرلەرنىڭ قولىغا،
كەتمىنىنى «كەتمەنچى» ئالتۇن بىلەن ئايلار ھەم.

چىقار تېخى بىر پىلدىن تارتساڭ بىر تال قىل ئېغىر،
تارازىنىڭ ئىمانى شەيتان يۇتقان ماي بېغىر.
ئاتىلىدۇ كارۋان دەپ يول يۈرەلمەس پالەچلەر،
يۈرسە كارۋان ئۆرتىنىپ تاپان يېغىر، پۇت يېغىر.

بۇلبۇل تۆككەن كەۋسەر كۆي تورغايلارغا تەن بولۇپ،
بۇلبۇلنىڭ مەست، تورغاينىڭ تىل تاڭلىيى قەنت بولۇپ.

مۆجىزىگە سانىلار زەھەر تامغان مىكىرلەر،
قارىغۇ ئامەت كېپ قونار ئاپەتلەرگە ئەن بولۇپ.

تۆگە تارتسا ئېشەكلەر ئارغىمىنى يېگەنتىم،
بۇ سۈرەتنى ئالەمنىڭ دەل سىيماسى دېگەنتىم.
يالغان تۇرار ھەمىشە باش بۇرنىدا قاتارنىڭ،
قاتار كەينى ھەقىقەت! بۇنى ياخشى بىلگەنتىم.

بۇ پەريادى زېمىنىنىڭ ئەلمىساقتىن ئۆزگەرمەس،
يۈرەك بىلەن ئاڭلىغان ئۇ پەريادنى زەبەردەس.
ئېرىغدالماس ياشلاردىن پانىي ئالەم داغلىرى،
نۇر بېرەيلى ئۇنىڭغا، نۇر مۇقەددەس، مۇقەددەس!

1988- يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تاشقا تامغان تامچىلار

1

تاڭ پەيتى ياپراقتا تامدى بىر قەترە،
سىنغا سىن كىرىپ، يۇيۇلدى غۇبار.
ئۇ-تامغان، ئېھتىمال، خۇش پۇراق ئەترە،
يېرىلدى دىماغلار، ئاڭقىدى ئىپار.

بىر گەۋدە شۇ تاپتا ئىككى مەۋجۇدات،
سۇدىكى ئايدا بار شۇنداق قىياپەت.
بىر گەۋدە شۇ تاپتا ئىككى مەۋجۇدات،
يوقالدى ياپراقتا
كەلگەن قىيامەت.

بىر گەۋدە شۇ تاپتا ئىككى مەۋجۇدات،
ئەقلنى چىللايدۇ ھېكمەت كۆپ كۆرەك.
بىرىگە بىرى ئەم ئىككى مەۋجۇدات،
يۇيۇلدى بۇ ئالەم، يۇيۇلدى يۈرەك.

2

سىن ئەينەككە سىنىمىز چۈشسە،
سىرلىرىمىز نەگە چۈشەر راست؟

ئالەم ئارا سىر ئەينەك پۈتسە،
سىرى ئەلۋەك ئادەملەرگە خاس.

سىنى بىلەن سىرى ئەينەككە،
مانا مەن دەپ پارلىشىپ تۇرسا؛
چېگىشلىكى قايسى بىر چەكتە،
دىللار دىلغا قارىشىپ تۇرسا.

بىز سىر بولۇپ كەلسەك ئالەمگە،
سىر ئالدۇرۇپ كەتمىكىمىز بار.
سىر كۆرستەر ھەممە ئادەمگە،
ۋاقىت دېگەن ئەينىكىمىز بار.

3

ھەر كىشىنىڭ بىر دەۋرى، بىر باھارى بار،
قىسمەتلەرگە چېگىلگەن بۇ كېسىم باشتا.
ھەر كىشىگە بىر بەخت، بىر كېلەچەك بار،
ئوقۇ، دوستۇم، بۇ مۆھۈر قاپقارا تاشتا.

ھەر كىشىنىڭ بىر دەۋرى، بىر باھارى بار،
نۇر باغرىدىن ئالالماس بۇ نۇرنى ھېچ كىم.
ھەر كىشىگە بىر قۇياش، مىليون يۇلتۇز يار،
(رۇجەكلەردە شولىلار، تۇرىدۇ تىنچ كىم؟)

ھەر كىشىنىڭ بىر دەۋرى، بىر باھارى بار،
پۈتمەس كۈي بۇ ھەر تۈنگە، ھەر بىر ناھارغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ھەر كىشىنىڭ بىر دەۋرى، بىر باھارى بار،
قۇتلۇق بولسۇن شۇ دەۋران،
ئاشۇ باھارغا!

4

بەرمەي ئىلھام، بەرمەي ھېس، پىرنىڭ باغرى قاتقاندا،
تۇنلەر بىلەن مۇڭدىشىپ، ئايئاق تاڭلار ئاتقاندا.
ئاتەش پىكىر، ئاتەش ئوي، قۇرلار سويلاپ تىزىلماي،
گىچماچ، ھەر خىل سىزنقلار ئاق بەتلەردە ياتقاندا.

مۇڭ بۇرغىسى بۇرغىلاپ،
يۇرىكىمنى قازغاندا،
بەخت قۇشى كۆندىكى ئادىتىدىن ئازغاندا.
ئالۋۇنلارغا ئايلىنىپ، ئاق قۇچاقلىق ئۇپۇقۇم،
قوزۇق بولۇپ ۋۇجۇدۇم قېقىلغاندا بازغاندا.

يەردە يەر بوپ تۇرغاندا، ئۇياتلارغا مۆكۈنۈپ،
نىچۇن ئاڭا يېپىشتىم دەپ تۇرغاندا ئۆكۈنۈپ.
دىلغا ھاكىم تۇيغۇسى مەڭگۈ مەھكۇم ئادەمنىڭ،
تەنىلەرگە تايىنىپ تۇرغىنىمدا سۆكۈنۈپ.

سەن كۆرۈندۇڭ كۆزۈمگە ئانا بۇغدا پەرىشتەم،
يوقاتقىنىم تېپىلدى، ئۈزۈلمەيدۇ سەررىشتەم.
پىرىم ماڭا باغلاندى، مەن پىرىمغا باغلاندىم،
كۆيلىرىمدە يوق ئەمدى چارچاڭ، قىرتاق كەرىش[1]تەم.

---

① لاۋزا، توپا تەم مەنىسىدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

5

شامال بىلەن مۇڭداشتىم، ياپراق بىلەن مۇڭداشتىم،
تەۋەككۇل دەپ ئاخىرى مۇڭلار بىلەن قوغلاشتىم.
ئۆز دەردىڭنى ئۆزۈڭ تارت، مالال قىلما ئۆزگىنى،
دېگەن سادا ئاڭلىنىپ، ئۆزگىلەرنى ئويلاشتىم.

ئۆلمەي تۇرۇپ ئۆزۈمنى پىلسىراتتىن ئەپ ئۆتتۇم،
قىلنى قىرىق يارغاندەك، جان-جېنىمنى يەپ ئۆتتۇم.
كەلگەن سۆزنى ئاغزىمغا، بوغۇزۇمغا يۇتماستىن،
پەرى قايسى، جىن قايسى؟
بىرنى قويماي دەپ ئۆتتۇم.

بولسا ئەگەر سۆيگۈسىز ئىتقا تاشلا يۈرەكنى،
يوق بولسىمۇ يەڭگۈشلەش ئىمكان ئىچرە بۆلەكنى.
ئوتتۇن قىلىپ قالايمەن،
ئۈشتۈپ، ئۈشتۈپ، مىڭ ئۈشتۈپ،
ئۆزگىلەرنى ئۆز بىلىپ، ئېگىلمىگەن بىلەكنى. . .

مەڭگۈ دۈشمەن ئۆز ئارا قولاق بىلەن كۆزلىرىم،
بېقىنىدۇ كۆزلەرگە ئەسلى قەسەم سۆزلىرىم.
قارا بولسا قارلىغاچ، بىراق ئۇنىڭ ئىچى ئاق،
دەيمەن! تورقا ئەمەستۇر، ئاددىي بۆزدۇر بۆزلىرىم.

ئاقساپ ئۆتتى بىر جانان، قايرىلىپتۇ ئايىغى،
قايرىلىشتىن قۇتۇلماس ئادەملەرنىڭ يايىقى. . .
چۈشىنىشتۇر بۇ بەلكىم، ئاقساق دېمەي قويغىنىم،
سادا بېرىپ تۇرسىمۇ
توكۇلدىغان تايىقى. . .

زۇكۇنلىشىپ چىقىمەن روھىم بىلەن ھەر تۇندە،
جاۋابكارنىڭ ئورنىدا ئۇ بايقۇشۇم ھەر كۈندە.
- ئادەملەرنى دېگەنتىڭ،- ھەر زاماندا چۇشەن،- دەپ،
- چۇشەنمىگەن يېرىم يوق، ياشا!- دېدىم مىڭ ئۇندە!

زۇكۇنلىشىپ چىقىمەن روھىم بىلەن ھەر تۇندە،
جاۋابكارنىڭ ئورنىدا ئۇ بايقۇشۇم ھەر كۈندە:
- ئەسكەرتەتتىڭ ھەمىشە ئۆزگىلەرنى ئۆزۈڭ دەپ،
- ئۆزۈڭ بولغان يېرىم يوق،- ياشا! دېدىم مىڭ ئۇندە.

زۇكۇنلىشىپ چىقىمەن روھىم بىلەن ھەر تۇندە،
جاۋابكارنىڭ ئورنىدا ئۇ بايقۇشۇم ھەر كۈندە:
- ئادەم دېگەن تەڭ ئۇلۇغ،- دېگەن ئىدىڭ
ھېزى بول،
- ئېشىپ كەتكەن يېرىم يوق، ياشا!- دېدىم مىڭ ئۇندە.

ئادەمئاتا سالغان كوي، ھاۋا ئانا سالغان كوي،
ئادەم دېگەن مۇھەببەت،
ئادەم دېگەن قىزىق توي.
چۇشەن دەيدۇ يۇلتۇزلار،
سۆيۈش دەيدۇ قۇياش، ئاي،
ئاپتاپتىمۇ شۇ سادا،
كائىناتقا سۈندۇم بوي.

1988-يىل نويابىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھېكمەت

1

ئارپىغان بۇغداي بولۇپ ئۆسسۇۋېرىدۇ،
نەزەرى شەمشەردەك دېھقان بولمىسا.
سەرراپلار سۇ بولۇپ ئېقىشۋېرىدۇ،
سەپەردە تۇغۇلغان كارۋان بولمىسا.

بۇزغۇن قۇم زەر بولۇپ كېتىشۋېرىدۇ،
ئون قولى ئون ئالتۇن زەرگەر بولمىسا.
ئېشەكلەر تۇلپار بوپ چېپىشۋېرىدۇ،
مەنزىلى بەك قاتتىق سەپەر بولمىسا.

شەيتانلار ئادەم بوپ ياشاۋېرىدۇ،
ئايرىشقا بىر ئۆلچەم كېپىل بولمىسا.
مىكىرلەر ۋاپانى قاساۋېرىدۇ،
ياخشىلار ياخشىغا ئېجىل بولمىسا.

تىلەيمەن چۆللەردە سۇغا ئېرىشەي،
ئالدانماي، ئالدىمدىن سەرراپنى كەتكۈز.
ئېگىشمەي ئۆتكەنتىم، مىڭ رەت ئېگىشەي،
ئادەممەن، ئادەملىك شەرەپنى يەتكۈز.

2

قىقىلماقتا ئالتۇن دەرۋازام،
يېقىملىقتۇر كۆيدەك بۇ قىقىش.
قىقىلماقتا ئالتۇن دەرۋازام،
كىرەكمىدۇ ھاڭغىرقاي ئېچىش؟!

ئاچتىم مانا، قىيا-ھاڭغىرقاي،
تۇغۇچ بىلەن تاشلاڭ سىز قەدەم.
ئۆيگە ئەمەس، كىرىدىڭىز ئايھاي،
يۇرىكىمگە، گۈزەل پەرىشتەم.

ئۇندا كۆرۈڭ ھايات سىرىنى،
ئاشىقلىق بار، دىلخەستىلىك ھەم بار.
تارتۇق قىلاي قايسى بىرىسىنى،
قايسىسىنى ئالىسىز دىلدار.

3

ئۆتتى يىللار، ئۆتۈشتى، يىلدىن يىغلاپ ئايرىلدۇق،
راست ئۆتتىمۇ-يالغان؟ دەپ كەينىمىزگە قايرىلدۇق.
يىگىرمە يىل، سىڭدى ئۇ تامچە ياشتەك ھەر ئىزغا،
ئۆمرىمىزنىڭ ئۈز چېغى-غۇنچىمىزدىن ئايرىلدۇق.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىر مۇقەددەس كىتابتەك ۋاراقلاندۇق ھەر كۈندە،
ئۆتكەن كۈننىڭ ھەسرىتى ئەسىر قىلار ھەر تۈندە.
يوق ئىزدىگەن كىشىدەك سۈرەن سېلىپ تاغ ئارا،
سوراقلىدىم مەن ئۇنى ئۇچرىغاندىن مىڭ ئۇندە...

تاشتىن چىقتى سادالار، ئۇندىن ئۈن يوق ۋە لېكىن...
بارنىڭ بىزدە، يېتكەننىڭ ئاچقۇچلىرى كىمدىكىن؟
«مەرتەم، مەرتەم ئۈچ مەرتەم» دېگەن قانۇن تۇرغاندا،
ئاڭا پەقەت بىر مەرتەم پۇرسەت بەرگەن كىمكىن؟

يىگىرمە يىل بويىدا كەلدىم دائىم يوق ئىزدەپ،
مىلتىق بىلەن خوشلاشقان گويا غايىپ ئوق ئىزدەپ.
ئىزدەش دېگەن ئالەمدە ئايەم ئەمەس ھەرگىزمۇ،
ئىزدەيمەن دەپ سۆيگۈنى قالدىم گاھى دوق ئىزدەپ.

مانا، ئەمدى ئۇچراشتۇق، ئىزدىگەن يار تېپىلدى،
مۆجىزىنىڭ قاپقىسى قۇچاق يايدى، ئېچىلدى.
ئىككىمىزدە تۇرۇپتۇ ياشلىقىمىز ئالمىشىپ،
ئۇنىڭ ئېسىل خۇش بويى ئىككىمىزگە چېچىلدى.

ياشلىقىمغا سەن گۇۋاھ، ياشلىقىڭغا مەن گۇۋاھ،
ياشلىق دېگەن مەڭگۈ ھەق، ئۇنىڭدا يوق ھېچ گۇناھ.
ياشلىقىمنىڭ سېغىنچى سېغىنچىڭدۇر بىر سېنىڭ،
سېغىنچى ۋە سېغىنىش ھېسلىرىمغا كەتخۇدا[1].

① ھاكىم، ھۆكۈمران مەنىسىدە.

ئۆكۈنمەيمىز ئۆتمۈشكە، ئانا تۇغقان ئوغۇل بىز،
شۇ خىسلەتتە پەقەتلا ئوغۇللۇققا قوبۇل بىز.
يىگىرمە يىل ئىچىدە تالاي تاشلار ئۇۋالدى،
ئۇۋالمىدۇق بىز يەنە، ئۇۋالمىدۇق ئويۇل بىز.

4

تاش غۇجمىكى تاغ بولسا، گۈل غۇجمىكى باغ بولسا،
دەقىقىلەر غۇجمىكى مىنۇت، سائەت، چاغ بولسا؛
نەرى يامان غۇجمەكنىڭ، قانداق يېرى باپ ئەمەس،
ئويلا، ئويلا كالللىلار! كالللىقنىڭ بار بولسا!

ئادەملەرنىڭ غۇجمىكى خەلق، ئالەم دېگەنغۇ!
بۇ غۇجمەكلىك يا سېنىڭ بىر نەرسەڭنى يېگەنمۇ؟
تالاي دانىش قاقشىغان بىزنى غۇجمەك قىلالماي،
سۆكۈلمەكتە غۇجمەكلىك، غۇجمەك بولۇش ئۇۋەنمۇ؟

قۇملار غۇجمەك بولالماس، بولمىغاچقا شىرىسى،
(بولمىغاچقا مۇھەببەت، بىر-بىرىگە ھېرىسى.)
كىرپە غۇجمەك بولالماس، جەيرە غۇجمەك بولالماس،
نەشتەرلەرنىڭ ئۆز ئارا دەھشەت بولغاچ خىرىسى.

قاقشاتقاندەك بەئەينى غۇجمەكلىكنىڭ جاپاسى،
قاقشىما دوست، قاقشىما، ئېسىل ئۇنىڭ ۋاپاسى.
يالغانلاردىن پۈتمەيدۇ، ساختىلىقتىن پۈتمەيدۇ،
ساپ مۇھەببەت، مۇھەببەت غۇجمەكلىكنىڭ باھاسى.

غۇجمەك بولسا مېنىڭ يۇلتۇز يارىتاتتى بىر كۈننى،
يوق بولغاچقا غۇجمىكى يورۇتالماس بىر تۈننى.
دەۋرەپ ئاققان دەريالار تامچىلارنىڭ غۇجمىكى،
ئۆزۈك-ئۆزۈك تاۋۇشلار ھاسىل قىلار بىر ئۈننى.

قوشۇلغاندا يۈرەكلەر بىر يۈرەككە ئايلىنار،
بۇ ئايلىنىش، سۆزسىزكى، غۇجمەكلىككە باغلىنار.
غۇجمەك بولۇپ زەررىلەر توپ پارلىسا، نېمىشقا،
دوستۇم، سېنىڭ يۈرىكىڭ داغلىنارۇ داغلىنار؟

1989-يىل مارت، ئۈرۈمچى

تاغلار بىلەن سۆزلىشىش

1

سىنچىلاپ قاراپ باقتىم تاغ ۋەسلىگە،
بىھېساب سىرلار ئاڭا ئۈيۈلگەندەك.
ئويلىسام ئۇنىڭدىكى سىر ئەسلىدە،
ئىش ئىكەن گويا سۆيگەن، سۆيۈلگەندەك.

سۆيۈش ۋە سۆيۈلۈشتە سىر بولمايدۇ،
يۈرەكلەر ئېچىۋېتەر مىڭ قېتىنى.
ھەر قاتتا تۈمەن زەررە نۇر ئوينايدۇ،
شۇڭا قۇت قويغان سۆيگۈ ئۆز ئېتىنى.

ياپراقلار، گۈل كاسىسى، چېچەك شەبنەم،
نۇرلاردىن نۇردىن ئۆزگە سىر سەزمەيدۇ.
دىلىنى يوشۇرمايدۇ تىلسىز ئالەم،
بەل كېزەر ئۇندا، ئەمما سىر كەزمەيدۇ.

ۋاراقلاپ ئوقۇپ چىقتىم تاغ بىر كىتاب،
ھېكمىتى كۆپ، يوق ئەمما چۈمپەردىسى.
تاغ ئەينى دىدى تېگىم قىلىپ خىتاب،
پەردىسىز يۈرەكلەرنىڭ سەھىپىسى.

2

تۆگمەس كۆيدۆر ماڭا پارلاق تاڭلار،
تۆگمەس تاڭ ھەققىدە مېنىڭ قىسسەم.
تاڭلاردىن تۇغۇلىدۇ تاڭدەك ئاڭلار،
تاڭ بىلەن ئېرىپ پۈتەر غەمۇ-غۇسسەم.

رەڭلەرنىڭ جىلۋىسىدىن كۆز قامىشار،
ئۇپۇققا ئۇيۇپ قالار مۇھەببىتىم.
شولىلار چوققىلارغا ئۆز،
يامىشار،
ئاياغسىز قالار تاڭغا قانائىتىم.

تارلارغا قونۇپ قالار شوخ ئاھاڭلار،
كۆرسىتىپ يۈرەكلەرگە كارامەتنى.
تاڭ سازى جاراڭلايدۇ، دىل جاراڭلار،
تۇيغۇلار باشلىۋېتەر پاراغەتنى...

ھاياجان پەللىسىدە تۇرۇپ قالدىم،
بۇ سېنىڭ خۇمارلىقنى تەرگىنىڭمۇ؟
سېنىڭدە دىلبىرىمنى كۆرۈپ قالدىم،
ئاخشام ئاي تىنغۇالغان ئىدى ئۇنى،
بۇ سېنىڭ ياندۇرغىنىڭ، بەرگىنىڭمۇ؟

3

سېنىڭدىن يىراقلاردا يۈرگىنىمدە،
ساڭا تەن ھېسلىرىمنى بۆلگىنىمدە؛
خۇمارى تۇتۇپ يەنە ئەركىلەشنىڭ،
سېغىنىش ھەسرىتىدىن ئۆلگىنىمدە؛

تاڭلارغا تەشنا بولۇپ قاراپ باقتىم،
چېچىلىڭ دەپ شولىلارنى تاراپ باقتىم.
مېھرىڭدەك مېھىر ئىزدەپ تاڭ ۋەسلىدىن،
خېلى بىر چاغلارغىچە ماراپ باقتىم.

جۇر ۋيمەن ياخشىلىققا چۈشلىرىمنى،
سەپەرۋەر قىلىپ ھەممە ھوشلىرىمنى.
تاڭ بىلەن يېتىپ بار، دەپ سەن تەرەپكە
ئۇچۇردۇم خىيالىمنىڭ قۇشلىرىنى.

ھومىيىپ قاراپ قويدۇڭ ماڭا ئاخشام،
چۈشۈمكەن، تۇمەن شۆكرى، پۈتۈن ناخشام.
ئوغلۇڭنىڭ يۈرىكىدە بىر سېغىنىش،
زېمىنمۇ كۆيۈپ كېتەر ئۇنى ياقسام!

تاڭلارغا تەشنا بولۇپ قاراپ باقتىم،
چېچىلىڭ دەپ شولىلارنى تاراپ باقتىم.
مېھرىڭدەك مېھىر ئىزدەپ تاڭ ۋەسلىدىن،
خېلى بىر چاغلارغىچە ماراپ باقتىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

4

تالڭ بىلەن تۆشىكىمدىن تۇرغىنىمدا،
سۇبھىگە قوللىرىمنى سۇنغىنىمدا؛
دۇئادا دەپ ئويلايمەن، سىنى، ئانا،
ئاۋازىڭ جاراڭلايدۇ قۇلىقىمدا.

پىراقىڭ جىغىلدىتار يۈرەكلەرنى،
تىكەندىن ئېچىلدۇرار پورەكلەرنى.
سەن ئۈچۈن ئىزدىۋېدىم ئېسىل سوۋغات،
مەۋجۇدات باشلىۋەتتى كۆرەكلەرنى.

تاپمىدىم، تاپالمىدىم لايىقىڭنى،
قۇياش، ئاي سۆيسۇن سىنىڭ ئايىغىڭنى.
ئۇلۇغلار سىنى سۆيگۈم هامان، دىمەك،
هىچ كىممۇ تۈگىتەلمەس بايلىقىڭنى.

مىھرىڭنىڭ تامچىسىنى تاشقا بەردىم،
مۆجىزە-كارامەتنى تاشقا تەردىم.
تاشلاردىن ئۈنۈپ چىقتى مىھرىگىياھ،
كۆز ئۈزرە پەرۋازلارغا قانات كەردىم.

ئەجەپمۇ ئوخشايدىكەن تاڭلار ساڭا،
سۆزلەيدۇ سەن توغرۇلۇق قىسسە ماڭا.
باردەكلا تۇيۇلىسەن تالڭ قوينىدا،
ئىزدەيمەن تاڭدىن سىنى، تاڭدىن ئانا.

5

ھېلىمۇ بېكەتلەردە تۇرامسەنكىن؟
ئوغلۇڭنى ئوغۇللاردىن سورامسەنكىن؟
گۈل خۇمار ئىدى ئوغلۇم گۈل كۆرسۇن دەپ،
ھويلىنى كۆپ گۈللەرگە ئورامسەنكىن؟

ئاجايىپ بىر كۆڭۈلنىڭ ئىگىسى سەن،
ھەر كىمنى، ھەر كۆڭۈلنى شاھ بىلىسەن،
يۇيىسەن كۆڭۈللەرنى كۆڭلۈڭ بىلەن،
ئالەمدە كۆڭۈل ئىزدەپ، ئىپە،

كېلىسەن!

ئىزىڭدا نۇرلار ئاقار تارام-تارام،
ۋالىلداش، يالتىراشلار ساڭا قارام.
پۇرايسەن ئالما كەبى ھەردەم-ھەردەم،
بېجىرىم ھەر نەپەسىڭ ماڭا ئارام.

سېغىندىم، سېغىنىشنى تەگىدىم مەن،
(يۇگەنسىز خىياللاردىن سەگىدىم مەن.)
ئوخشىتىپ سېنى تاڭغا، تاڭدا تۇرۇپ،
ئۆزۈڭدەك شۇ تاڭلارنى ئەگىدىم مەن.

6

ئامەت دەيمەن سەن كۆرگەن چۇشنى،
ئامەت دەيمەن ئىزلىرىڭنى مەن.

ئامان بول دەپ سالىمەن چۇقان،
ئىككى ئالەم ھاياتىم ئۇ ـ سەن.

ئامەت دەيمەن سەن چىققان دۆڭنى،
ئامەت دەيمەن سەن بارغان چۆلنى.
ئامان بول دەپ سالىمەن چۇقان:
تىلەك تامچە،
بەر، تەڭرىم، كۆلنى!

7

باغرىمدا بىر كۆيۈك بار مىسلى گۇلخان،
جۇش ئۇرغان نۇر ئېقىنى سەزگۈلىرىم.
شۇ تاپتا كېلىپ كەتتى بىردىن پىنھان
قۇياشنىڭ قۇچىقىنى كەزگۈلىرىم.

قوللىرىم قاناتلارغا ئۆرۈلگەندەك،
كەرسەملا باشلىنىدۇ بۈيۈك پەرۋاز.
كۆزۈمگە ئاجايىبات كۆرۈنگەندەك،
ئاڭلىدىم، ياڭراپ كەتتى غايىپ ئاۋاز.

ئالدىمدا تۇرۇپ قالدى شۇندا دۇنيا،
تۆكۈلۈپ قاسراقتەك ئىللەتلىرى.
سۈزۈكلۈك ئىلاھىدەك ئۇ بىر گويا،
ئاق قۇشتەك جەۋلان قىلار خىسلەتلىرى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئىككىمىز بولۇپ كەتتۇق ئىرباش-چىرما
غەمزىلەر قوندى كۆي بوپ قەترىلىر.
تەۋەررۇك قەدەملەرگە قويۇشۇپ باش،
شوخ گۈللەر كۆمۈۋەتتى ئەترىلەرگە.

ئاجايىپ سۈرەتلەرنى بەردىڭ ماڭا،
ئاجايىپ تۇيغۇلارنى قويدۇڭ قويۇپ.
نۇرلارغا ئايلانمىسام ئېلىۋالامسەن،
تۇيغۇ ۋە سۈرەتلەرنى دىلدىن ئويۇپ؟

8

شېرىن چۈش ئالىمىدە تۇرماقتىمەن،
يولتۇزلار چاراقلايدۇ زەررىلەردە.
ئاجايىپ ئىنشائاتلار قۇرماقتىمەن،
تاغلارنى يۆكلەپ گويا زەررىلەرگە!

بەرگىلەر بەرگىلەرگە پىچىرلايدۇ،
كۆيلەرگە تىنىپ كەتكەن بوشلۇقىمىز.
«زېمىنىنىڭ ئوقى تىنماي غىچىرلايدۇ»
ئۈزۈلمەس دېمەك خوشلۇق،
خوشلۇقىمىز...

سىرىڭنى سۆزلە، دېدىم تەبىئەتكە،
ئېقىندەك ئاقتى گويا ھېكمەت دېگەن.

بىشىمچە كىرىپ كەتتىم مۇھەببەتكە،
لەززەتلىك،
شۇنچە شىرىن،
شۇنچە لىۋەن.

يۇرەكتىن چۇشسە ئاتا بىر يۇلتۇز-ئوت،
يىنىشنى كۆرۈپ قويسۇن شۇندا يىنىش.
چىن سۆيۈش-سۆيۈلۇشتە
يۇز ئۆرۈش يوق،
يالغانلار ئارىلاشسا بولار چىنىش.

ھىسلىرىم چاچراپ تۇرار تۇتۇق بەرمەي،
ھەر گۈلنى،
ھەر ياپراقنى سۆيۈپ ئۆتەر.
ھەر قەترە، ھەر زەررىدىن سۇمۇرۇپ مەي،
كۆيدۈرۈپ ھەممىسىنى
كۆيۈپ ئۆتەر.

ئاز ئەمەس قازغان دۇرلار سەندىن پەۋەس،
ئۇنى مەن يالغۇز ئۆزۈم ئالىمەنمۇ؟
ئولجىنى يالغۇز يىگەن يىگىت ئەمەس،
ساڭىمۇ يىرىمىنى سالىمەنمۇ؟

9

بالقىيدۇ قىيالاردا شۇمۇلگەن ئاي،
ئەنە ئۇ سۇبھى ئۇزرە سىڭىپ كەتتى.

تاشلارغا جان كىرگەندۇ بەلكى ئايهاي،
پارلىغان يان بېغىرلار يېنىپ كەتتى.

دۇرۇلدەپ تۆكۈلىدۇ يامرىغان نۇر،
نۇرلارغا تاغۇ تاشلار قېنىپ كەتتى.
تاڭ چېغى يارتىلمىش قانداق مەغرۇر،
ئۇ، تۈندىن، تۈن ئۇنىڭدىن
تېنىپ كەتتى.

ياڭرايدۇ تاش تىلىدا نۇر ناخشىسى،
ئوخچۇيدۇ دىلدىن دىلغا شادلىنىشلار.
ماختىلار ئىش-هەرىكەتنىڭ ئەڭ ياخشىسى،
نۇرلىنىش-نۇردىن نۇرغا ئاتلىنىشلار.

ئاي ئۈزرە، نۇرلار ئۈزرە بىر قىياپەت،
مەن ئۇندىن مەڭگۇ هايات كۆرۈپ قالدىم.
غۇبارسىز ۋەسللەردە يوق قىيامەت،
سۆزلە، تاڭ،
سۆزلىرىڭگە
كۆيۈپ قالدىم.

10

ئادەمدىن پەرىزاتقا ئايلاندىم مەن،
دەسلەپ بىر پەرىزاتنى سۆيگىنىمدە.

يوللاردا يولچى بولۇپ سايلاندىم مەن،
ئاجايىپ ئوت ئىچىدە كۆيگىنىمدە.

بىر قىران بۈركۈتكە نەق ئوخشاپ قالدىم،
تور نېمە،
تۇمان نېمە،
چۈشمەس ئەسكە.
ئاجايىپ خىياللارنى ئويلاپ قالدىم،
نىگاھلار يۈكسەكلىكتە،
چۈشمەس يەسكە.

ھەسرەتنى يالغۇز ئۆزۈم ئالغۇم كەلدى،
كۆلكىنى بارسۇن دېدىم ئۆزگىلەرگە.
جۈت بىلەن يالغۇز ئۆزۈم قالغۇم كەلدى،
خىرىس قىپ باغرى مۇزدەك رەزگىلەرگە.

ئۆچكەن بىر چىراغلارنى پەرلىمىدىم،
يانغاننىڭ بولدۇم شۇئان پەرۋانىسى.
تىغ دەسسەپ يۈرگەندىمۇ تەرلىمىدىم،
ئاتالدىم مەردانىنىڭ مەردانىسى.

چاڭلارنى، توزانلارنى يەلگە بەردىم،
ئۆزۈڭنىڭ شورى دېدىم، توزغانلارغا.
ئاق يول دەپ، مۇبارەك دەپ بەلگە بەردىم،
بەيگىدە مەنزىللەرگە ئوزغانلارغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

شولىدەك پەيدا بولدۇم ھەر كەڭلىكتە،
چاقنىدىم، ۋاللىدىم، تاراپ كەتتىم.
قالمىدىم سىناقلاردا ھېچ تەڭلىكتە،
ئىشقىلىپ كارغا كەلدىم، ياراپ كەتتىم.

دەۋرىسە دەريا بولۇپ تاغلار راۋان،
كۆرۈمەن ئاشۇ ئالتۇن چاغلىرىمنى.
ياكى سەن تۇنجى سۆيگۈ يا سۆيگۈ تاڭ،
باغرىڭغا تېڭىپ قوياي باغلىرىمنى.

بىر قانداق قۇسۇر يوقتۇر سۆزلىرىمدە،
يىلك بېسىپ تۇرغاندۇر-ھە سۆزلىشىشلەر؟!
زور سەنۇ، سىغىپ كەتتىڭ كۆزلىرىمگە،
كۆزلەردىن باشلىنىدۇ ئۆزلىشىشلەر.

11

شان ئۇچۇن ئاتالغاندۇر ھەيرانلىقىم،
تولغاندىم، ھۆسنۇڭنى دەپ ياتالمىدىم.
سەن ئۇچۇن بولدى ئۇنچە قازغانلىقىم،
ئىزدىدىم، تەرىپىڭنى تاپالمىدىم.

سوقۇلدۇم زېمىندىكى ھارارەتكە،
سۆيۈمەن مەڭگۈ بۇنداق سوقۇلۇشنى.
ئورايمەن سېنى سۆيگۈ-جاسارەتكە،
سۆيگۈلەر
بىلمەس ھەرگىز سوغۇلۇشنى.

شاخارىپ كەتتى يەنە مەغۇرۇرلۇقۇم،
ئىگە دەپ مەنمۇ سىنىنىڭ ھەر قەترەڭگە.
بەخشەندە ئىلھاملىرىم ئالەم-ئالەم.
مۇقەددەس، تەڭدىشى يوق ھەر زەررەڭگە.

12

بىر پورەك ياقا يىرتتى،
كۆرۈپ قالدىم،
ئىچىمدا جىمى جاھان يورۇپ كەتتى.
پەيزىنى تەبىئەتنىڭ سۈرۈپ قالدىم،
ئىلھامىم ئاياغلاندى،
تۇرۇپ كەتتى.

يايرىدى گۈل-گىياھلار سەزمەكتىمەن،
ئۆزگىچە ئەمەس خىلى جىنىمىزدىن.
قەترىلەر مىسلى دېڭىز كەزمەكتىمەن،
ئۇندا قان پەرقسىزدۇر قىنىمىزدىن.

زېمىننى ئېمەر پورەك،
كۆكنى ئېمەر،
ئىسسىلىق پۇتۇلگەنكەن يىلتىزلارغا.
ھېسابسىز شەربەت ئىچەر،
كەۋسەر ئىچەر،
چاراقلاپ قارايدۇ ئۇ يۇلتۇزلارغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئېچىلدى بىر تال پورەك،
بىر تال غۇنچە،
لەۋسىمان بەرگىلەردە، كۇلكە، كۇلكە.
شادلىققا ئوخشاپ قالدى پورەك شۇنچە،
يۇرەكلەر ئوخشاپ قالدى گۇلگە، گۇلگە.

گۇللەر ھەم،
پورەكلەر ھەم
يېپيېشتى رەڭ،
سۆيۈنۈش، بەخش ئەتتى تاڭدا ھەر يان.
مىڭ پورەك شادلىقنى سۆزلەيدۇ كەڭ،
بىر پورەك ۋەسلىدىكى ئاشۇ جەريان.

پارلاق بىر جىلۋىلەرگە كۆمۈۋەتتىڭ،
ئۇنىڭسىز دەمدىن دەمگە ئۆتەلمەيمەن.
ھېسابسىز ئىشتىياقنى تۆكۈۋەتتىڭ،
ئۇنىڭسىز نەپەس ئېلىپ يۇرەلمەيمەن!

13

كۆڭۈلسىز كەچمىشلەرنى ئەسلەتمەيسەن،
كۆڭلۈمنى ئۆستۈرسەن، پەسلەتمەيسەن.
چىنلىققا تەگرى دېسە، سېنى دېسۇن،
راستچىلسەن،
ھۆل كېسەككە دەسسەتمەيسەن.

بارمايمەن ئەمچىلەرگە يارىلانسام،
سەن بارسەن شىپا ئىزدەپ دارىلانسام.
ۋە ياكى ساڭا ئوخشاش يانغىنىمچۇن،
ئىچ-تېشى ئالىلاردىن ئالىلانسام.

ئۆسەكلەر قاپلىغاندا گاھى-گاھى،
بۇ ئەسلى ئاجىزلىقنىڭ مۇڭلۇق ئاھى.
بۇمۇ بىر بەندىلىكتە،
بەندىلىكتىن
پاك ئەمەس بەندىلەرنىڭ بۇ دەرگاھى!

ھېكمەتلىك سىنىڭ قولۇڭ قۇياش، قۇياش،
سىپىدىڭ بولدى تېنىم ساڭا ئوخشاش.
ئىككىمىز سۆزلىشىمىز،
بېجىرىمەن،
مەن مەڭگۈ قېرىمايمەن،
مەن مەڭگۈ ياش.

14

تاڭ يەنە كۆرگىن دېدى،
بۇگۈن سىزنى،
ئۇچراشتۇق،
نۇر قۇتلىدى ئىككىمىزنى.
ئايرىلىش ئۇزەلمەپتۇ ئارىدىكى،
ئۇستازلىق ۋە شاگىرتلىق رىشتىمىزنى.

تاڭدەك بوپ كېتىپسىزغۇ،
يالتىرايسىز،
بىلىمەن، يالتىراشقا ئالدىرايسىز.
ئىز گۈلۈك ئىزدەيسىزا، ئىزدەيسىزا،
ئىزگۈلۈكتىن ئۆزگىگە قارىمايسىز.

ياش تولدى كۆزلىرىمگە،
ئېسەدىدىم،
يۈرەككە ئەرك بەردىم،
تېپە، دېدىم.
نېمانچە لەززەتلىكتۇر دىدارلىششى،
كۆڭلۈمگە
تاڭ شارابىن
ئىچە، دېدىم.

ھەممىگە مېھرىڭىزنى تەڭ تۆكتىڭىز،
قالتىسسىز،
تار يەردىمۇ كەڭ ئۆتتىڭىز.
كەستىڭىز ئەتىمىزگە توغرا كېسىم،
گۈگۈمدەك قاراشلارنى بەك سۆكتىڭىز.

ئاتا بوپ يېتىملەرگە غەم يېدىڭىز،
مەن تۇرغاندا يېتىم يوق، كەل دېدىڭىز.
ياغدى سىزدىن شاپائەت ئاق يامغۇردەك،
ئورمان ئېيتقان ناخشىلار سىز ئىدىڭىز.

بالا-بەخت، دېگەن بىر سۆزىڭىز بار،
بەخت-قۇتنى قويۇشتا ئۆزىڭىز بار.
ئىشەنمىسە قارىسۇن لوقمان ھېكىم،
كۆزىمىزدە ھازىرمۇ كۆزىڭىز بار.

تۇغۇلۇپسىز بىز ئۇچۇن ئەمدى بىلسەك،
قەلبىڭىزنى باغ سۆزلەر باغقا كىرسەك.
ئەجرىڭىز بار تۇگىمەس زىمىمىزدە،
سىزنى دەيمىز ھەر جايدا ئۇلۇغ دېسەك.

تاڭدەك بوپ كېتىپسىزغۇ،
يالتىرايسىز،
بىلىمەن، يالتىراشقا ئالدىرايسىز.
ئىزگۈلۈك ئىزدەيسىزا، ئىزدەيسىزا،
ئىزگۈلۈكتىن ئۆزگىگە قارىمايسىز!

15

ئۇچراشتۇقمۇ؟

ئۇچراشتۇق، مەيلى، مەيلى،
ئۇيۇق بولار، كۆك بولار قىسمىتىمىز.
تۆتيۇمۇم لەۋ گوياكى لەيلى، لەيلى،
سۆيۈش بىلەن ئۆلچەنسۇن خىسلىتىمىز.

چاقىرماقتا، ئاق يوللار چاقىرماقتا،
يېڭى كۈندە يېڭىدىن ئىشىك ئېچىپ.

چاقىرماقتا، ئاق يوللار چاقىرماقتا،
ئۆزلەشكۈچى ئامەتتىن چاچقۇ چېچىپ.

چاقىرماقتا، گۈل باغلار چاقىرماقتا،
تەشنا كۈتكەن قىزىل گۈل دەستە-دەستە.
چاقىرماقتا، گۈل باغلار چاقىرماقتا،
سەپكە تۇرغان چىمەنلەر رەستە، رەستە.

تارتىنمايمىز،
باقمايمىز،
قارىمايمىز،
كەينىمىزدە قېپقالغان تۈيغۇلارغا.
ئالدىمىزدا بەخت بار، يالتىرايدۇ،
ئۆزۈپ گويا بەختىيار تۈيغۇلاردا. . .

قېنى چاپسان ماگايلى تاشلاپ قەدەم،
سەزگۈ باشقا،
ھېس باشقا،
سەپەر باشقا.
تىنىقلارغا ئۇرۇلدى ھاياتىي دەم،
تۇتاشقاندۇر بىزنىڭ يول
دەل قۇياشقا!

16

ياخشىلىقسىز ياشىماس، ياخشى جانلار،
ياخشىلىققا كۆمۈلدۈم،

خامان ئالدىم.

تومۇرۇمدا جۇش ئۇردى يېڭى قانلار،
ئاپەتلەردىن قۇتۇلدۇم،
ئامان قالدىم.

چۆللەر كەزدىم،
ئالغۇنغا كۆزۈم چۈشتى،
چاڭقاپ ئۆلدۈم،
قەترە سۇ بولدى هايات!
كارامىتىم پاش بولدى،
ئۇنۇم ئۆچتى،
قوندى باشقا قۇش بولۇپ قارا مامات!

يولچى قۇيغان سۇ تاراپ تەنگە پەقەت،
هاياتىمنى خەتەردىن تارتىۋالدىم.
قايتا كىرگەن جان قالتىس،
قۇدرەت قالتىس،
تاغنى يۇدتۇم،
ئۇچامغا ئارتىۋالدىم.

شېرىن-شەربەت تاغلاردىن ئۆتكىنىمدە،
شېرىن-شەربەت ياشناتتى بويلىرىمنى.
شىرنىسى يوق دەرەخنى سۆككىنىمدە،
بىلىۋالدى مېۋىلەر ئويلىرىمنى.

نۇر ۋەسلىدىن ۋەسلىمگە نۇر يۇققاندەك،
ياخشىلاردىن ياخشىلىق يۇقتى ماڭا.

ئاشۇلارنى سەن ئۇققىن، مەن ئۇققاندەك،
ئاشۇلارنى ئامانەت قوياي ساڭا!

17

تار تىترەپ، تارلار بويلاپ كۈي ئاققاندا،
كۆزۈمگە يار سۇرەتلىك ئاي باققاندا.
ئالتۇنغا ئۆرۈلىدۇ خىياللىرىم،
جىلغۇىلەر چىرىغىغا ئوت ياققاندا...

كۆرمىگەن بىر چېچەكنى كۆرگىنىمدە،
سۆيمىگەن بىر ياپراقنى سۆيگىنىمدە؛
كۈمۈشكە ئۆرۈلىدۇ خىياللىرىم،
كۆيمىگەن ئوت ئىچىدە كۆيگىنىمدە.

شاماللار قانىتىدا ئىپار ئاتقىپ،
يېڭى بىر پۇراق بىلەن ئۆتسە چاقىپ.
ئىپارغا ئۆرۈلىدۇ خىياللىرىم،
بارمىغان جايلار قالماي تازا قاتقىپ.

كۆزۈمدە يېڭى ھۆسىن، رەڭ ئوينىسا،
پەيزىگە پەيزى خۇمار دىل تويمىسا؛
رەڭلەرگە ئۆرۈلىدۇ خىياللىرىم،
كۈلمەيسەن، كۈلەلمەيسەن رەڭ بولمىسا.

مەن سۆزلەپ

خىياللارنى

ساڭا بەردىم،

چىلان تۇپراق،

مۇنبەت يەر

ئۇرۇق تەردىم.

بىخ سۆزلەيدۇ بەرگىلەر قىسسىسىنى،

گۈزەللىككە

جان تەردىم،

قويۇق تەردىم.

1988-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قۇياشنىڭ باغرىغا سىڭىپ كېتىمىز...

1

تىۋىندىم، ئەڭ پاكىز ھېسلىرىم ياندى،
ئالەمدە مۇقەددەس بۇت بولدۇڭ ماڭا.
ئۇ ھېسلار ئالدىدا ئۆزگە ھېس چاندى،
ھېچقاچان، قېرىماس قۇت بولدۇڭ ماڭا.

مەن بالدۇر چېچەكلەپ خۇش بۇي گۈل ئاچتىم،
بەيگىدە نىشانغا قادىدىم تۇغ ھەم.
تىرىكلىك تىنىقى-پۇراقلار چاچتىم،
يىغلىماس نۇرلارنى
يىغقۇچى ھەر دەم.

تېگىرقاپ تۇرسەن، سەن تېخى يولدا،
يېپىشقاق ئويلارنىڭ تورىدا تامام.
بەتلىرى سارغايغان دەستۇرۇڭ قولدا،
پەرۋازلىق قاناتنى كەسكۈچى ھامان.

چاقىردىم مەن سېنى، ساھىبجامال قىز،
دىلىمۇ، تىلىمۇ كەتتى تەڭ بالقىپ.
ھەممىگە كۆنۈكۈپ بېغىر باسساق بىز،
چىقالماي قالىمىز بىر ئىزدىن ھالقىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

بىلىمەن، ئالىسەن ماڭا يېتىشىپ،
ئۇپۇقتا توختايمىز ماڭغان پېتى بىز.
نۇر بىلەن مەڭگۈگە باغ-باغ ئېتىشىپ،
قۇياشنىڭ باغرىغا سىڭىپ كېتىمىز.

2

باھاردەك ئېچىلىپ تۇرساڭ ئېڭىمدا،
مۆجىزە كۆرسىتەر سۆيگۈ-ئەڭگۈشتەر.
گۈللەرنىڭ كۈلكىسى ھەر بىر تېڭىمدا،
ھەر دېمىم جەۋھىرى،
گۆھەر ۋە گۆھەر.

سەجدىنىڭ نۆۋىتى سېنىڭكى دەيدۇ،
باش قويۇپ پۇتۇمغا باش قويماس قۇياش.
ئۆلۈمۇ ئۆمرۈمنىڭ غېمىنى يەيدۇ،
بولسىمۇ ئەمىلى ئەبەدىي بولاش!

يەلكەمگە قوندۇ ئالتۇن يۇلتۇزلار،
تەئەللۇق بولدۇ
جىلۋىسى ماڭا.
دېرىزەم ئالدىدا ھېسابسىز ئىزلار،
يۈزلەنگەن بولدۇ قىبلىسى ماڭا.

مىڭ چىگىشلەر، مىڭ مۇشكۇلات ھەل،
ئامەتلەر كىرىدۇ ئىشىك-تۈڭلۈكتىن.

تۇققۇزۇم، ھەتتاكى ئۇتتۇزۇممۇ تەل،
مىكىرسىز قالىدۇ شەيتان مۆڭلۈكتىن.

بىر پارلاق بوشلۇقتا تۇرۇپ قالىمەن.
نۇر ئاققان يۈرەكنى يېيىپ ئالەمگە.
ئەسىرلەر كار قىلماس سەبىي بالىمەن،
(ئەڭگۈشتەر نېسىپ بول ھەر بىر ئادەمگە.)

3

ئاۋازىڭ ئاڭلاندى، ئۆزۈمگە كەلدىم،
قايتۇردى چوققىلار مەغرۇرلۇقۇمنى.
بىلمىگەن بولغىيدى خالايىق بەلكىم،
بۇنىڭدەك خۇش خۇي بىر ئوغۇللۇقۇمنى.

يوقاتقان ھېكمىتىم ئەمدى تېپىلدى،
ۋۇجۇدۇم سەزگۈگە بولدى يەنە باي.
شاھىتون ئۇستۇمگە يەنە يېپىلدى،
ئەركىلەپ قارىدى يەنە تولۇن ئاي.

سېھىرلىك كۈينى باشلىدى ھايات،
باشقىدىن ۋالىلداپ ياندى زەررىلەر.
ناۋالار ئۇزاتتى روھىمغا ناۋات،
قوشاقلار ياڭراتتى يۇمران بەرگىلەر.

قايتىدىن كېپ قوندى ئۇچۇپ كەتكەن قۇش،
يەم ئىلىپ قىللارغا قويمىسامۇ دام.

www.uyghurkitap.com

سۇغۇردى ئىسىنى تۇغۇچ ھەمدە ھوش،
شولىدەك ئىردى قەلبىمدە ئىلھام.

ئاۋازىڭ ئاڭلاندى، ئۇ بىرەر پەقەت،
ئۇمىدتىن، سۆيگۈدىن، بەختتىن دىرەك.
تەشنا بىز ئۆز ئارا ئەبەدىلئەبەد،
ئاۋازىڭ مەن ئۇچۇن يۇتمەسلىك كېرەك.

4

ئۆزىمىز سۆزلەشمەيمىز ئوچۇق-يورۇق،
ئۆتۈنۈپ سۆزلىشىنى كۆزىمىزگە.
ھەممىسىنى سۆزلەپ بولدى ئۇلار تولۇق،
دېمەككى،
نۆۋەت كەلدى ئۆزىمىزگە.

يۈرەكنىڭ قاتلىرىنى ئاچقان ئۇلار،
ئۆز ئارا سىر تۆكۈشۈپ سۆزلەشكەندە.
پاراڭنى ئۆزگە ياقا چالغىتمايلى،
يۈرەكلەر ئاللىقاچان ئۆزلەشكەندە.

ئېيتايلى، سوڭغى مەقسەت، سوڭغى سۆزنى،
تۈزنى بىلىپ تۇرۇپ، يول ئەگمەي.
يالقۇنلار يېلىنجاتقان ئىككى كۆزنى،
دەم ئالسۇن دەيلى، ئۇلار بىر سەگمەي.

پېتىنىپ ئېيتايلىچۇ دىلدىكىنى،
دېمەككى، نۆۋەت كەلدى ئۆزىمىزگە.
بىباھا دۇردۇن بولۇش پەيتى كەلدى،
بىپەرۋا قاراپ يۈرگەن بۆزىمىزگە.

1989-يىل مارت، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

باھار بىلەن سۆزلىشىش

1

كۈمۈش قار ئاستىدا ئۇخلاپ ياتىسەن،
چۈشلەرنىڭ ئىلكىدە چېچەك ئاچىسەن.
تىنۋشىڭ كەلمەكتە پەرى خۇلقىدەك،
يېقىملىق نىگاھتا نازلىق باقىسەن.
سېغىندى ھۆسنۈڭنى ئىلھاملىق يۈرەك،
دېمەككى، يۈرەكتە دولقۇن ئاتىسەن.

بىر سۆيگۈ قوشۇنى باشلاپ كېلىسەن،
ئۆزۈڭگە سۆيگۈنى تىمسال بىلىسەن.
يولۇڭدا قالىدۇ تالاي پەرىزات،
تەبىئەت ئانىنىڭ سۆيگۈ دىلىسەن.
كۆمۈلدۈق كۈيلەرگە قەۋەت ۋە قەۋەت،
زېمىننىڭ، ئاسماننىڭ بۇلبۇل تىلىسەن.

شەنىڭنى سۈبھىگە قوشماقتا سابا،
تاڭ ۋۇجۇد دېسەم گەر بولارمۇ راۋا؟
بىلىمەن، تاڭ بىلەن قوشكېزەكقۇ سەن،
سەن تاڭغا، تاڭ ساڭا ياخۇرتار ناۋا.
سەن ئۇچۇن بۇغداينى يېگەندۇ ئەتەي،
ئېھتىمال، پىداكار ئادەم ۋە ھاۋا.

سەن سەبىي ئاغزىدىن تۆكۈلگەن كۈلكە،
ھەر بىر تال ھۈجەيرەڭ تولغان مىڭ گۈلگە.
سەن بالقىپ باغرىغا سىڭگەن تەبىئەت،
ياراتتى ھۈرلەرگە تەڭداشسىز ئۈلگە.
بەرقىڭنىڭ زەررىسى قونغان قىيالار
ئايلاندى مۇز تاغنى ئېرىتكەن ھۈلگە.

يۇرتۇمغا سەن ئاستا تاشلىدىڭ قەدەم،
يالقۇنغا ئۆرۈلدى شۇ ھامان جەبھەم.
تاپىنىم ئاستىدا ئالتۇن زەررىلەر،
بەختىم ۋە شادلىقىم، سۆيگۈم مۇجەسسەم.
ئېغىنىدىڭ باغرىمدا، تۆشەكلىرىمدە،
شۇ تاپتا ئادەم يوق مەندىن مۇستەھكەم.

تەلپۈنۈپ سۆيۈشتۇق، قۇچاقلاشتۇق بىز،
لەۋلەردە لەۋلەردىن ئوتتۇز ئىككى ئىز.
مەن ساڭا، سەن ماڭا جانان بولۇشتۇق،
تېنىدىم مەن ساڭا يەرگە قويۇپ تىز.
مەن ساڭا تۇيۇلسام ھەزرىتى يۇسۇپ،
سەن ماڭا تۇيۇلدۇڭ زۇلەيخادەك قىز...

ۋولقاندەك پارتلاتتىڭ ھاياجىنىمنى،
نۇرلاردەك پۈركىدىڭ پاناھ جايىمنى.
ۋاپادار يارىمدەك كەلدىڭ ۋاقتىدا،
بىلمىدىم سارغىيىش، قارا ۋايىمنى.
بېشىمغا قوندۇڭ سەن بەخت قۇشىدەك،
رايىشنىڭ رايى، دە ئەمدى رايىمنى.

يېپەكتەك چۈۋۈلدى پارلاق ھېسلىرىم،
ئۈمىدنى قۇيۇچتا قايتا بىسلىدىم.
كۆل بولدى ھېسلىرىم تەگكەن ھەر نەرسە،
يالغاننىڭ بەتبەشرە يۈزىن ئىسلىدىم.
جانلارنى سۇغاردىم ئاتەش مېھرىمدە،
قۇياشتەك يول تۇتۇپ، ئايدەك ئىشلىدىم.

مەن شۇنداق قۇدرەتتە ئاياغقا تۇردۇم،
يېڭىچە ئاجايىپ ئىمارەت قۇردۇم.
يالقۇنلۇق ئېقىندەك ئېقىپ قالدىڭ سەن،
چوغلانغان كۆكسۈڭگە كۆكسۈمنى ئۇردۇم.
بىجىرىم پېتىدە كۆردۈم جاھاننى،
دوستۇمنىڭ چېچىدىن بىر تال ئاق يۇلدۇم.

ۋەسلىڭگە ئاشىقمەن، مېھرىڭدە ھەيران،
گۈللەتتىڭ زېمىننى، قىلدىڭ گۈل مەيدان.
تەبىئەت دەردىگە سەن شىپا پەقەت،
ساماغا چۈشىسەن، قىلىسەن سەيلان.
يۈرەكنى ياقايلى
بۇ ئانا يەرگە،
ئاپتاپتەك ۋالىلداپ سۈرسۇن ئۇ دەۋران!

كۆمۈش قار ئاستىدا ئۇخلاپ ياتىسەن،
چۈشلەرنىڭ ئىلكىدە چېچەك ئاچىسەن.
چۈشلىرىڭ پاتمايدۇ ئالەم باغرىغا،
ئەمما سەن قەلبىمگە مەڭگۈ پاتىسەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى www.uyghurkitap.com

جۇش ئۇرۇپ يوللاردەك تومۇرلىرىمدا،
چۇشىڭنى مەڭگۈگە كۆيگە قاتىسەن.

ياخشى چۈش مېنىڭكى، ياخشى ئىش سېنىڭ،
پېشىڭگە ئېسىلىش ئارمىنىم مېنىڭ. . .
تەڭرىتاغ ئۈستىدە كۆرۈندۈڭ روشەن،
ياشمىمۇ-بىللۇرمۇ، ئالماسمۇ تېنىڭ؟
قاچانلا قارىسام،
ئون توققۇز ياشسەن،
خىزىرنىڭ جېنىمۇ، ئېيتقىنا، جېنىڭ؟

مەن تالاي ناخشىلار ئېيتتىم سەن ئۈچۈن،
ئىشقىمۇ ئاتالدى بىر ساڭا پۈتۈن.
ئالدىڭدا جەننەتنى جەننەت دېۋىدىم،
ئۇنىڭدىن بىخىسىدى قاپقارا تۈتۈن.
ئالەمدە بىھېساب ياڭراق سادالار،
قۇلاقتا پەقەتلا سەن ياڭراتقان ئۈن.

گۈزەلمەن، مەغرۇرمەن ئانا يېرىمدە،
سۆلتىم، دۆلىتىم تۆككەن تەرىمدە.
بىرىمەن مەنمۇ ھەم سېنىڭدىن ئالسام،
مىكىر يوق ھەرگىزمۇ ئېلىم-بېرىمدە.
ياشايمىز ئىككىمىز ئىرماش ۋە چىرماش،
ئۆزۈڭگە ئوخشىغان نۇرلۇق ئېلىمدە.

2

كۆمۈش قار ئاستىدا ئۇخلاپ ياتسەن،
چۈشلەرنىڭ ئىلكىدە چېچەك ئاچسەن.
چېچەكلەر پۈركىدى بۇ ئانا يەرنى،
جاھانغا توختىماي ئىپار چاچسەن.
بىر يىلدا بىر قېتىم قۇچاقلىشىمىز،
ئاسقما دىلبىرىم، نەگە قاچسەن.

يۇزلىرىڭ ئاپتاپتۇر، چاچلىرىڭ سۇمبۇل،
شېرىن كۈي تۆكۈسەن، بوپ گويا بۇلبۇل.
تاغلارنى، تاشلارنى كېزىسەن گويا،
سەن ئالماس تۇياقلىق ئىلاھى دۇلدۇل.
ساماۋىي تۇس ئالدى ھەممە يېرىمىز،
سامادىن چۈشتۈڭمۇ زېمىنگە ئۇدۇل؟!

ئاشىقتەك قارايدۇ يىراقتىن قىيا،
سۈپسۈزۈك بېتىدە ئوينايدۇ زىيا.
ئۇ سادا بېرىدۇ سۈرەتلەر سالساڭ،
يۇتسۇن دەپ ئالەمدىن يالغان ۋە رىيا.
رىياكار ئادەمگە باقمايسەن ھەرگىز،
چۈنكى ئۇ ئىت يۈرەك، مىجەزى تەرسا.

مەن سېنى تۇرغاندا تازا كۆپ ئويلاپ،
غايىپتىن كېپقالدىڭ زېمىننى بويلاپ.
ئېسىشتى ئەركىلەپ ئەركە يەللىرىڭ،
شۇ تەشنا بىتاقەت باغلاردا سويلاپ.
يارىمىنىڭ بويىغا گۈلاپ چاچتىم مەن،
بۇ يىلقى يېڭى بىر تويۇڭنى تويلاپ!

تەبىئەت باغرىدىن ياڭرىدى ئاۋاز،
ئۇنىڭدا كۆپ كۆيۈك، ھېسابى يوق ناز.
دۇتارنىڭ تارلىرى تىترىدى ھاللىق،
بارماقلار باغرىدا تىل تېپىپ جانباز.
قەيەردە ئېيتسەن مۇقامىڭنى سەن،
تاغدىمۇ، باغدىمۇ، ئېيتقىنا، گۈلناز؟

ياپراقلار يايرىدى يېنىپ يېشىل رەڭ،
يېشىل رەڭ باشلىدى مانا يېشىل جەڭ.
سۆيۈملۈك نەرسىدىن تەپچىيدۇ سۆيگۈ،
سەندۇرسەن ئالەمنىڭ سۆيۈملۈكى ئەڭ.
نېمىلەر سىغمايدۇ سېنىڭ قوينۇڭغا،
بارمىدۇ
سېنىڭدەك
كۆڭلى-كۆكسى كەڭ؟!

يوقالغان مەنزىلگە بېرىپ قالدىم مەن،
ياشلىقىم گۈل تۈتتى، سۆيۈپ ئالدىم مەن.
چېچىغا گۈل قىسىپ ئۆتتى بىر لېۋەن،
ئەجەپكى، ئۇنىڭغا كۆيۈپ قالدىم مەن.
تۇيغۇلار دۇنياسى ئاجايىپ دۇنيا،
شۇ دۇنيا ئىچىدە ئۇيۇپ قالدىم مەن.

سۆزلەيدۇ دەرەخلەر،
سۆزلەيدۇ تاغ-تاش.
سۆزلەيدۇ كائىنات،
سۆزلەيدۇ قۇياش.

ئايلاندىم سەن بىلەن ئۇيۇل گۈۋدىگە،
بۇ ئەمەس ھەرگىزمۇ كۆزنۈڭنى بوياش.
ئەجەلدەك تېگىدۇ سىنىڭ ھىجرانىڭ،
سەن بىلەن ئۆمۈرلەر مەڭگۈ بىر تۇتاش.

قارايمەن ئالەمگە،
يەرۇ زېمىنگە،
لىپمۇلىپ ئۇ گويا نۇرغا، گېمىنگە،
ئاڭقىرىپ ئالغىنىم: ياشىسۇن ھايات!
بىر قۇدرەت پارتلىدى ئاتەش تېنىمدە.
يارىمنىڭ باغرىكەن سىنىڭ باغرىڭمۇ،
پەرىلەر نېمانچە كۆپتۇر سىنىڭدە؟!

ھەر دەمدە بىر پەرى كۈلۈپ ئۆتىدۇ،
ھەسەتلەر ھەس-ھەس بوپ ئۆلۈپ ئۆتىدۇ.
ھەسەتنى بىلمەيمىز ھامان ئىككىمىز،
ھەسەتسىز دىللارنى ئۇپۇق كۈتىدۇ.
خىسلەتلەر نېمانچە كۆپتۇر سىنىڭدە؟
بىر باقساڭ مېنىڭدە مىڭى پۈتىدۇ.

ھاياتقا ھېچقاچان يوق مېنىڭ تەركىم،
بولسىمۇ گەر كېتىش قىل سىغماس ئەركىم.
يىقىتىپ ئالالماس جاپالار مېنى،
يىقىتسا يىقىتار تاغلارنى بەلكىم.
چېگىلسە ۋەسلىڭگە،
دېمەككى،
جەزمەن،
ئاشۇنداق قۇدرەتنىڭ ئىگىسى ھەر كىم.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

ئاجايىپ ھېكمەتلەر ۋەسلىمدە كەلگۈن،
ھېكمەتكە ئايلىنىپ بارماقتا ئەلگۈن.
يۈرەكىنىڭ تېگىنى ئېپ ماڭار دائىم،
ئىلكىڭدە خۇشبۇيغا كۆمۈلگەن ھەر كۈن.
چاقنىغان روھىيەت
كۈلگەن شوخ دۇنيا،
سېنىڭكى،
سېنىڭكى،
سېنىڭكى پۈتۈن!

3

كۈمۈش قار ئاستىدا ئۇخلاپ ياتىسەن،
چۈشلەرنىڭ ئىلكىدە چېچەك ئاچىسەن.
ئاشىقتۇر چېچەكلەر چېچەككە مەڭگۈ،
زېمىندىن ئاسمانغا ئېپار چاچىسەن.
سەن دەۋرەپ كەلگەندە، مەنمۇ دەۋرىدىم،
يوقالغان ئىلھامنى ئۆزۈڭ تاپىسەن.

بىلىمەن، سۆيۈنۈش سەن بىر ھاياجان،
تەۋرەشتە قالغاندا تىترەپ تۇرار جان.
ئىشەنمەي قالدىم مەن قارا كۆزۈمگە،
ھالىمغا يەتكەيسەن ئالتۇن بويلۇق خان.
دالىدەك كەڭ ئېچىپ قۇچاقلىرىنى،
تۇپرىقىم كۈتمەكتە سېنى جانىجان.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

چاڭقىدى تىنىقلىك، تىنىق بولدى ئارام،
ۋەسلىڭگە باغلىنىپ بولدۇم مەن قارام.
ئاجايىپ قۇچاقلار قىسماقتا مېنى،
تەپتى ۋە شولىسى تارام ۋە تارام.
تاپىنىم مېڭەمگە ئۆتكۈزمەكتە ئوت،
بۇ مېنىڭ ۋەتىنىم-بۇ مېنىڭ ئانام.

شۇ جادۇ كۆزلەردەك باقار ھەرزەررە،
ھەرزەررەڭ يۇمراندۇر، ھەرزەررەڭ بەررە.
ئارمانغا ئۇلاشتىم، ئۆزۈڭنى لېۋەن
رۇجەكتىن ئۆيۈمگە ئاتقان ھەر مەررە.
بىر قەترەڭ تامچىسا ياز يامغۇردەك،
ياز-يامغۇر تۇيغۇلار ئاشتى مىڭ كەررە.

تاغلىرىم، باغلىرىم، ئېدىرۇ قىرىم،
دېيىشتى بىر سېنى دىلدارۇپىرىم.
دىلدارىم دىل بېرەر، پىرچۇ؟ پىر مەدەت،
مەيىن بىر قەدەمدە قىلدىڭ بىر ئىرىم.
كۆڭلىگە مۇز تۆككەن بىراۋلارمۇ بار،
ۋە لېكىن ئۆزۈڭسەن مەڭگۈللۈك سىرىم.

مەن سېنى تەلمۈرۈپ كۈتتۈم ئىنتىزار،
كۈتتىمۇ، ئاخىرى كۆرسەتتىڭ دىدار.
كۈتتۈشنىڭ ئۆزىمۇ بىر سۆيگۈ جەزمەن،
سۆيگۈسىز ئادەملەر كۈتۈلمەس زىنھار.
قارلاردىن، چاپقۇندىن سورىدىم سېنى،
بۇ تەشنا قەلبىمنى قىلىپ مەن ئىزھار.

سۆيۈنچە سورىدىم ياردىن ئالدىراپ،
بىتاقەت يۈرىكىم كەتتى قالتىراپ.
ئۆزۈڭدەك كەپتىغۇ دىدىم ئۆزۈڭنى،
يۈلتۇزدەك جىمىرلاپ، ئايدەك يالتىراپ.
كۆڭۈلنى كۆيدۈرۈپ ئۆتتى كۆپ كۈيلەر،
گاھىدا چاراسلاپ، گاھى شالدىراپ.

شەپقەتنى كۆرگەندە سىنى ئەسلىدىم،
مەن سىنى شەپقەتنىڭ باغرى بەس، دىدىم.
قوزىدا ئۇچراشتىم سەن بىلەن خۇشال،
ئەسەبىي ھىسلاردىن تەستە پەسلىدىم.
ئالتۇن باش بولۇشتى ھالال نوتىلار،
ھارىمىن ئايىماي كەسكىن كەسلىدىم.

يىتىسەن ھاياتقا سوئال ياغدۇرۇپ،
ھەمىگە ھەمىشە نەزەر ئاغدۇرۇپ.
ئۇنچىگە كۆمۈسەن زىمىننى تامام،
توڭ قاپاق بۇلۇتنى قىشتىن تاندۇرۇپ.
جىلغىلەر تۆكمەكتە مەلىكە ئاپتاپ،
قانىغان بۇرجەكنى نۇرغا قاندۇرۇپ.

كۈمۈش قار ئاستىدا ئۇخلاپ ياتىسەن،
چۈشلەرنىڭ ئىلكىدە چېچەك ئاتىسەن.
چۈشلەرنى چىشىمغا چىشلەتكەن پىتى،
چۈشلەردەك مەنزىلگە مىنى چاتىسەن.
ئىلھامىم يوقالغان سىنىڭ قولۇڭدا،
مەن ئەمەس، ئۇنى سەن، ئۆزۈڭ تاپىسەن.

ۋىسالنى تىلەيدۇ تىنماستىن سەنەم،
ناۋاسى مۇقامدۇر، ناۋاسى ئەجەم.
يارىغا تەققاسلار ئۆزىنى هامان،
قانىتى، پەرۋازى، كۆكى مۇجەسسەم.
تارتۇققا ئاپىراي يارىمغا سىنى،
ئۆيگە بارغاندا مېھمانغا مەن هەم.

سەن باردا بولمايدۇ مېنىڭ قەددىم دال،
تۇلپارىم يەلپۈتەر سەپەرگە دەپ يال.
تۇمەن گۇل چاقىرار دېيىشىپ: مېنى
گۇلخۇمار ئىكەنسەن، قېنى، مېنى ئال.
خۇش پۇراق ئىكەنغۇ گۇللەرنىڭ رەشكى،
تالاشتا قالدىم مەن ئاجايىپ بىر هال.

مىجەزىم سەن كەبى، نىيىتىممۇ ئاق،
تالاشقا سال ئۇنى، سىن كۆزۈڭدە باق.
سىناقتىن ئۆتىدۇ ئۇ چوقۇم ئالىي،
كۆزى يوق قىياسلار جاندىن تويار جاق.
قولۇڭنى سېلىپ كۆر يۈرىكىمگە سەن،
قولۇڭغا چىقىدۇ بۇ ئانا تۇپراق!

1990-يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى

ئۈنتۈش

چۈمۈلسەم بولارمۇ كۆز ياشلىرىڭغا،
ئۇ بولدى يېپىلىپ ياتقان بىر دېڭىز.
قونايمۇ بەخت بوپ ئاق باشلىرىڭغا،
بەختتەك بىباھا ھەسرەتلىك ئەي قىز.

چىمەنلەر ئىچىدە شولا قوغلىشىپ،
قۇياشقا قۇياشتەك باقار ئىدىڭ شاد.
ئۇراتتى باغرىڭدا گۈللەر چوغلىنىپ،
گىرىمسەن بوياقلار كۆزلىرىڭگە يات.

ئۆرەتتى چېچىڭنى ئۆلچەپ قىرىق تال،
ھەر تاڭدا ھۆر قىزلار قوللىرى يىپەك.
كۆڭۈللەر كىر بىلمەس ئېرىپ تۇرغان بال،
مەڭزلەر قىپقىزىل قات يارغان چېچەك.

كۈنلەرمۇ، تۈنلەرمۇ سۆيگۈلۈك ئىدى،
جەننەتكە تۇتاشقان سەن يۇرگەن جىم يول.
ھ ەممىسى بىر سېنىڭ غېمىڭنى يېدى،
ئۇلارغا سىلكىدىڭ، سىلكىمىدىڭ قول.

ئۇچماقنى ئىستىدىڭ ھۆر بولماق ئۈچۈن،
قانىتىم بارمۇ-يوق دېمەستىن تېخى.
يۇلتۇزۇڭ ئوت ئىدى، تەلىيىڭ پۈتۈن،
ئۆزگىگە تاش قىسمەت بىر ساڭا سېخى.

تۇيدۇرماي ئاستىرتىن قىلاتتۇق ھەۋەس،
ئامىتىڭ، ھۆسنۇڭگە ھەممىمىز دائىم
گۇللەرنىڭ ھىدىدىن ئالاتتۇق نەپەس،
سۇبھىدەك، شەپەقتەك كۇلسەڭ مۇلايىم.

ئۇنتۇلدى قايغۇلار، ھەسرەت بولدى دال،
ئۇرۇمچى «كۆز ياشقا ئىشەنمەس» ئەمدى.
چاچلىرىڭ ئۆرۇلدى يەنە قىرىق تال،
قۇدرەتكە ئايلاندى ئايرىلىش دەردى.

چۆمۇلسەم بولارمۇ كۆز ياشلىرىڭغا،
قونايمۇ بەخت بوپ ئاق باشلىرىڭغا.

1990-يىل ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

گۈلى رەنا

سىزنى كۆرۈپ بىر چاغلارنى ئەسلىدىم،
قالغان ئەمدى ئۈپۈقتىمۇ كۆرۈنمەي،
ئىزدىگىنىم تېپىلغانمۇ ئالەمدە،
ئۇڭ كەلمىگەن بۇ تەلەيگە نېمە دەي؟

سىرلىرى كۆپ يىگىت ئىدىم ئۇ چاغدا،
سىرداش ئىزدەپ تەلمۈرەتتىم كۆزلەرگە.
چاۋام چىتقا يېپىلاتتى بىر دەمدە،
رەڭ بېرىشنى بىلمىگەچكە سۆزلەرگە.

ياقا تۇتۇپ تاڭ قالاتتىم تېگىرقاپ،
ئاللا-ئىگەم ياراتقان بۇ قۇللارغا.
تاڭ قالاتتىم سەزگۈلەرنى ئۆلتۈرگەن
دۇنيامىزنى ياراتقان بۇ ئۇللار[1]غا.

ئاچچىق ھەسرەت يۇتۇپ تۇندىن تاڭغىچە،
ئىگەك تۇتۇپ ئولتۇراتتىم پەرىشان.
تىلسىماتتىن بىر ھەسرەتداش ئىزدەيتتىم،
نۇر ئورنىغا قۇچاقلايتتى قەھرىتان.

① ماكسىم گوركىنىڭ «ئادەم-دۇنيانىڭ ئۇلى» دېگەن سۆزى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ۋەھىمىلەر ھەمراھ بولغان ياشلىقىم،
ئۆتتى مىسكىن،
قايتالمايدۇ كەينىگە.
نېمىشقىمۇ ئۇچراشمىدۇق ئىككىمىز،
دەھشەت سېلىپ ياۋۇز يىللار پەيلىگە!

نېمىشقىمۇ ئۇچراشمىدۇق ئىككىمىز،
زاڭلىق قىلىپ ۋاپا بىلمەس قىسمەتنى.
كۆرۈپ قويسا بولاتتىمۇ بۇ دۇنيا،
ئىنساندىكى پارلاپ تۇرغان خىسلەتنى...

گۆھەرلەرنى چاچامتىڭىز دىللارغا،
شۇنچە گۆھەر قەلبىڭىزدە بولمىسا.
شوللىلارنى ئۆلەشتۈرمەس ئىدىڭىز،
يۈرىكىڭىز شوللىلارغا تولمىسا...

چىلبۆرىلىك ـ يېپەڭلىشىپ سىر ساتقان،
ئايلاندۇرۇش ئاپئاق يۈزنى سىياھقا.
دوستلار سىرى قەلبىڭىزدە قىز تېخى،
ئوخشىتىمەن سىزنى ياقۇت قىياغا!

ئىزگۈلىكلا ئۆزگەرتىدۇ جاھاننى،
ئۆزگەرمەكتە مېنىڭمۇ دىل جاھانىم.
نېمىشقىمۇ ئۇچراشمىدۇق ئىككىمىز؟
قالدى تەشنا، قالدى تەشنا ئارمانىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تار يوللارنى كېڭەيتەتتۇق ئىككىمىز،
زەخمەتلەرنى كېمەيتەتتۇق ئىككىمىز.
كىمنىڭ كۆڭلى ھەسرەتلەردىن قارايسا،
مېھرىلەردىن ئاقارتاتتۇق ئىككىمىز.

قەلبىمىزدە دوستلار قەلبىن ساقلايتتۇق،
يامان كۈندە تۆھمەتلەردىن ئاقلايتتۇق.
جېنىمىزنى تىكىپ قويۇپ تىترىمەي،
ئەجەل باسقان ھەقىقەتنى ياقلايتتۇق...

يۇلتۇزلارنى ئۈزۈپ ئېلىپ ئاسماندىن،
ھېكمەتلەرنى ئۈزۈپ ئېلىپ داستاندىن؛
تارىتاتتۇق دىلكەشلەرنىڭ بەرىگە،
تارىتاتتۇق، تارىتاتتۇق ھەممىگە؟

قارا داغلىق سايىلەرنى يورۇتۇپ،
چەك قوياتتۇق رەزىللەرنىڭ ھەددىگە!
تەڭرىتاغدىن تاڭ نۇرىنى سوراپ ئېپ،
تون ياپاتتۇق ياخشىلارنىڭ قەددىگە!

ئوغا يېگەن ئۇدۇملارغا باش ئەگمەي،
كەلمەكتىمىز غۇرۇر تۆكۈپ ھاياتقا!
بويىڭىزدا تاغلار كەبى جاسارەت،
تەڭ كېلىسىز، سىزلا پەقەت ماماتقا!

نۇردىن پۈتۈپ قامىتىڭىز
چۇش كۆردۇم،
بىرلا ئەمەس، شۇ سۈپەتتە
ئۈچ كۆردۇم.
نېمە ئىكىن بىشارىتى بۇ چۈشنىڭ؟
گۈلى رەنا، سىزدە گۈلدەك كۈچ كۆردۈم.

نېمىشقىمۇ ئۇچراشمىدۇق ئىككىمىز؟
(تەقدىردىكى تەتۈرلۈكنى بىلىمىز.)
كەچ بولسىمۇ، ياخشى كۈندە ئۇچراشتۇق،
ياخشىلىقنى مەڭگۈ تەڭرى بىلىمىز.

1990-يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يېڭى كۈن قەسىدىسى

جامالىڭدەك يورىدى بىر كۈن،
جامالىڭدەك ئۆتسكەن تامام.
نۇر ۋەسلىدە بولمايدۇ تۈتۈن،
چاقناپ تۇرار مەڭگۈ بۇ كالام.
يېڭى كۈندە سەن يېڭى، پۈتۈن،
نۇرلىرىڭنى قويمەن تالام.

قەدەملىرىڭ ئاستا، خىرامان،
ئىزلىرىڭدا يېڭى مەنە بار.
كۆزلىرىڭگە باقتىم بىئامان،
لەۋلىرىڭدە يېڭى رەنا بار.
دىلنى چۇلغار يېڭى ھاياجان،
يېڭى كۈنگە ھەمدۇ-سانا بار.

قايتىلانماس ھەتتاكى بىر دەم،
يىغلاپ تۇرۇپ، خوش دەيمىز ئاڭا.
بىر دەمگىمۇ ئەسىر مۇجەسسەم،
ئوخشاپ كەتتى ئەجەپمۇ ساڭا.
بىر نىگاھىڭ مىڭ كىيسەلگە ئەم،
نېسىپ بولماي كەلمەكتە ماڭا.

سۆيگەن دىلنىڭ مىڭبىر نازى بار،
يېڭى كۈننىڭ مىڭبىر قارارى.

دىلبەرلەرنىڭ دىلبەر سازى بار،
كارۋانلارنىڭ ئاستىدا نارى.
زېمىستانىنىڭ جەننەت يازى بار،
كۆي تۆكىدۇ يۈرەكنىڭ تارى.

ھەسرەتلەرگە نەدىكى نۆۋەت،
ئۆسەكلەرگە قىلسۇن كىم پىسەن.
يېڭى كۈنۈڭ، يېڭى مۇھەببەت،
يېڭى كۈندە بولغايسەن ئېسەن.
ئاچچىق يۇتما ھاياتتا پەقەت،
غالىپلاردىن بولىمەن دېسەڭ.

خوپ ئۈزۈندۇر ۋىسالدىن ھىجران،
ئەقىدەڭنى چىكىپ كۆرىدۇ.
تاغدەك چىدام يارىتار ۋىجدان،
جاپالارنى ئۆرۈپ-چۆرىدۇ.
ئاشىق بولساڭ، چەكمىگىن پىغان،
ۋايسايشلاردىن سۆيگۈ ئۆلىدۇ.

جۇشقۇن، خۇشال ياشا، ئەي جانان،
غەم قوندۇرما ھەرگىزمۇ ئەسكە.
ھەممە نەرسە يېڭىدۇر ھامان،
تەلقىن قىلىپ كۆرەيلى بەسكە.
بۇ كېسىمىم گەر چىقسا يالغان،
مەيلى مېنى يىگىت ئەمەس، دە!

چىمەنلەردە نازۇك گۈللەر بار،
ھېلى مەندىن سورىدى سېنى.

گۈل سورىغان ئادەم بەختىيار،
پەرى ھېسلار ئورىدى مېنى.
گۈلگە تولغان بۇ ئانا دىيار،
ئىپار ھىدلار تورىدى مېنى.

قاشلىرىڭنى دوراپ ھىلال ئاي،
كۆك يۈزىگە ئەگىم قادالدى.
يۇلتۇز ئىچىپ ساڭا خۇش چىراي،
ئاقتى ئوقتەك، مەيىن تارالدى.
قارا رەڭگە قارىچۇقۇڭدەك باي،
ئەجەپ ئىبسىل كېچە يارالدى.

مازىقىڭغا قالىمەن گاھى،
گاھ بولىمەن مېھرىڭ بىلەن مەست.
كېيىنم كەسكەن سۆيگۈ ئىلاھى،
چىدىماسلار چىن ئاشىق ئەمەس.
ئاڭلا، بىزنىڭ ئىشىق دەرگاھى،
راھەت ئەمەس، ئازاپقا پەۋەس.

ئازاپ بىلەن يۈرسەممۇ كۆپ چاغ،
جۇشقۇن كۈيلەر كۈيلەيمەن دائىم.
يۈرىكىمدە يوقتۇر زەررە داغ،
قورقىتالماس قىيامەت قايىم.
يۆلەنگىنىم ۋاپا-ئېگىز تاغ،
تاغ يانسىمۇ، يانمايدۇ رايىم.

ئەقىدىسىز ياشىماق ئوڭاي،
قوشۇلىسەن خەسكە تىز پۈكۈپ.

دەيسەن ياۋغا قولۇڭغا قوناي،
ھەم كېتىسەن پاتقاققا چۆكۈپ.
دەيسەن ياۋغا سۆزۈڭگە ئۇناي،
ۋە ياشايسەن يۈزۈڭنى تۆكۈپ.

تۇيغۇلاردىن ئىزدەيسەن جەۋھەر،
جەۋھەرلەردىن بوپقالىسەن لال.
ئىزگۈلۈكلەر كۆپتۇر نەقەدەر،
پارلاق، چەكسىز، چىرايلىق، ھالال،
رەزىللىكلەر كېزەر دەر بەدەر،
ئەمما دىلنى قىلالماس مالال.

ئارمىنىڭغا يەتمەكچى بولساڭ،
ئۆز يولۇڭنى بەرمە ھېچكىمگە.
كامالەتكە تولۇن بوپ تولساڭ،
بۇ جاھاندا بىرلا مەن دېمە.
جۇدۇن تەگسە، بىر مەھەل سولساڭ،
كۆز كەلدى دەپ زىنھار غەم يېمە.

خىياللارغا باي بولۇپ ئۆتتۈم،
مىكىرلەرگە تەبىئىي گاداي.
ھېكمەتلەرگە مەيلىمچە چۆكتۈم،
ھىكمەتلەرگە تۇغۇمنى قاداي.
يېڭى كۈنگە سۆيگۈمنى تۆكتۈم،
يان، يېڭى كۈن،
مەنمۇ ھەم ياناي!

1991-يىل 19- مارت، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تولۇن ئاينىڭ يۈزىدە...

تولۇن ئاينىڭ يۈزىدە يېزىقلار بار، بىر كىتاب،
يېزىقلارنى پەقەتلا بىز ئىككىمىز بىلىمىز.
يېزىقلاردا سۆيگۈ بار، يېزىقلاردا بار ئاپتاپ،
ئۇندا پەرى، ئۇندا گۈل، تەنھا بىزنىڭ خىلىمىز.

تولۇن ئاينىڭ يۈزىدە يېزىقلار بار، بىر كىتاب،
يېزىقلارنى پەقەتلا بىز ئىككىمىز بىلىمىز.
يېزىقلاردا تۇرىدۇ ئالەم چاقناپ، نۇر چاقناپ،
ھاياتتىكى يوللاردا بىزمۇ چاقناپ كېلىمىز.

دەۋر قىلىپ تولۇن ئاي كۆك ئاسماننى ھەر سۆيسە،
يېزىقلارنى ئوقۇيمىز ھاياجانلار ئىچىدە.
ھايات دىگەن ھاياجان، ھاياجانلار كۆپ بۆسە،
ئايغا يازدۇق سىرلارنى ھاياجانلىق كېچىدە.

شىلدىرلايدۇ جىگدىلەر، شىلدىرلايدۇ ھېكمەت بار،
يېنىۋاتقان كۆزلەرنى كۆر دېيىشەر يۇلتۇزغا.
جۇپلەشكەن لەۋ جۇپ قەدەھ، رەڭگى مىسلى بىر ئانار،
بوستان چاچلار قاپقارا، دەھشەت سالار قۇندۇزغا.

بالىلىقتەك بىباھا، يۇمران، پاكىز تۇيغۇلار،
مەڭگۇ پارلاق مەنزىلنى تەييارلىغان بىر قەدەم.
ئوتتەك يانغان تالاي تۈن، ئۆچكەن تالاي ئۇيقۇلار،
قەسەمىسىمان ھەر بىر سۆز، ئەسىرسىمان ھەر بىر دەم.

كۆزنەكلەردىن ئاققان نۇر نەشتەر كەبى قاراشلار،
ئاياغلاشماس ئۆرتىنىش، يۈرەك ئۆزى ئوت گويا.
رەشىك دېگەن سۆيگۈدۇر، سۆيگۈدە يوق ئاراشلار،
سۆيگۈ چىققان كوچىنىڭ پەقەت ئۆزى بىر دۇنيا.

شەپەق سىنىڭ، كۈن سىنىڭ، شولا سىنىڭ، تاڭ سىنىڭ،
كۈندۈز سىنىڭ دېيىشىپ يورۇقلۇقنى بۆلۈشەر.
ئازغۇن بولۇپ كور ئامەت كەلسە، ئاپەت دەپ مىنىڭ،
بىر-بىرىنىڭ يولىدا جان بېرىشلەر، ئۆلۈشلەر.

دەۋرەپ تۇرغان ۋۇجۇتقا بار شادلىقتىن تۇغۇلغان
چۈشتەك گۈزەل تىلسىمات، ئايدەك نۇرلۇق بۇتناشلار.
بىر زەررە شان باققاندا مىڭ زەررىگە بوغۇلغان،
چەكسىز كەتكەن سۆيۈنۈش، چەكسىز كەتكەن قۇتلاشلار.

قوۋناق، ئىجىل ئۆتكەن كۈن خاسىيەتلىك ھاياتتا،
دىل ئەمرىنى تۆككەن شاد دىل يىلتىزلىق جۈپ كۆزلەر.
كۆزلەر سۆيگۈ سۆزلىگەن، قول ئورنىدا قانات بار،
تۈگىمىگەن خۇشاللىق، تۈگىمىگەن كۆپ سۆزلەر.

بىر-بىرىگە ئىنتىلگەن تالا-تالا نۇرلاردەك،
ئىنتىلىشىپ، زارىقىپ، تەلمۈرۈشۈپ ئۆتۈشلەر.
ھېسسىز قاتقان تۈمەن يىل قورغانبېشى، تۇرلاردەك،
بەلگە قىلغان يەرلەردە دەردى شېرىن كۈتۈشلەر.

ئانا قوياش باغرىدىن جان ئالغاندەك جاندارلار،
بىر-بىرىدىن ئۆز ئارا نۇر-هارارەت ئېلىشلار.
يول بىر غولاچ، ئۇزىتىش مىڭ غولاچتۇر ساندارلار،
دېرىزىنىڭ ئالدىدا خەيرلىشىپ قېلىشلار.

زەهەر يۇتۇپ نامەردتىن هارام بولسا هالال ئىش،
يۈرەك سېلىپ يۈرەككە ياندا مەزمۇت تۇرۇشلار.
ئىپار يەللەر ئېسىشكەن باهار بولغان قارا قىش،
گۈلدەك يېنىپ چاراسلاپ تولۇن ئايدەك تولۇشلار.

تاڭ پەيتىدە كۆرگەن چۇش، مەستخۇشلۇقتا كەلگەن ئوي،
هىجران تۈنى چالغان كۈي، ۋىسال تۈنى ماڭغان يول.
نىگاهلارنىڭ قىتىدا پەي بوپ قاتقان چۈيۈن بوي،
جەننەت قۇچاق ئىچىدە كۆككە يەتكەن قىسقا قول.

يىراق تۇرسۇن پەرىشتەڭ، يىراق تۇرسۇن ئاسمانلار،
چالغىتالماس هېچ نەرسە بىر تىلسىمدىن ئويلارنى.
بىر تىلسىمنى كۈيلەيدۇ مەندە جىمى داستانلار،
بىر كۈلكەمدىن تاپسەن مىڭ كېچىلىك تويلارنى.

دېگەن پارلاق دەستۇرلار ۋە ئۇلارنى ئۇلۇغلاش،
تىلەش مەڭگۈ بىتىنىم يۈرەكلەرگە سۆزۈك قان.
ئەقىلدىكى ئىش-ئەمەل كەمتۈكلەرنى تولۇقلاش،
سۆيگۈ مەڭگۈ هاكىم بول، بېجىرىم بول ئەي ئىنسان.

1991-يىل 19-ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قۇياشتىكى سادالار

قاپلاپ تۇرار ئالەمنى قۇياشتىكى سادالار،
ئاڭلاپ تۇردۇم ئۇلارنى قەلبىم بىلەن ھەر دائىم.
ئاڭلىيالماس ئۇلارنى ئۆزى بىلەن ئادالار،
(ئادەم بىلەن شەيتاننى تەڭ ياراتقان خۇدايىم.)

قەدەم باسسام يوللارغا نۇرلار بىلەن كېڭەشتىم،
زۇۋان سۇرسەم ھەر جايدا يۈرىكىمنى كەڭ ئاچتىم.
ياپراق كۆرسەم سارغايغان كۆز بولماستىن، تۇگەشتىم،
يامغۇر قويسا چۆلگە كۆك، مەن مېھرىمدىن سۇ چاچتىم.

ئاق روماللىق ئانىلار سۆيگۈ ئالدى مېنىڭدىن،
مۇڭ ھەسرىتى تاشلىدى تاپىنىمغا مىڭ ئېگىز.
ئۇلار ماڭغان يوللارنى خىزىر يولى دەۋەرگىن،
قاراپ تۇرسام كەينىدىن، قالدى كۆزدە بىر دېڭىز.

يالتىرىغان يالغان رەڭ تارتالمىدى مەيلىمنى،
سەرراپلارنىڭ يېنىدا چوققىلاردەك ئېگىز مەن.
سولدۇرالماس ھېچكىممۇ چېكەمدىكى لەيلىمنى،
مۇشەققەتلەر تاش بولسا، مەن بىر ئالماس بىگىزمەن.

ۋايىسمايمەن ھەرگىزمۇ تاش بېغىركەن قىسمەت دەپ،
كەچمىشلەر ۋە ئەتمىشلەر ئۇنتۇلۇشقا كېسىلگەن.
تارىمۇشمەن ئۈزۈلمەس، ھەيران قالغىن، چىڭ ئەجەپ،
ھايات دېگەن ھېكمەتنىڭ قوللىرىدا ئېشىلگەن.

قىلدىن قىيىق كەتسەم گەر سادا تىلغا كىرىدۇ،
چاقماق چېقىپ مېڭەمدە، تەن يانىدۇ بەش بەتتەر.
قانغا سىڭگەن خۇيۇمنى قۇياش تامام بىلىدۇ،
بىر خاتانىڭ ئازابى روھىم ئۈچۈن مىڭ زەھەر.

ئات مىنگەنگە ھەسەت يوق، قالسام يولدا پىيادە،
ئادىمايمەن تاش ئالسام، خەق ئالغاندا جاۋاھىر.
كۆپ بولسىمۇ رەنجىشلەر، خوشاللىقىم زىيادە،
خەققە باققان ئامەتلەر باقمىسىمۇ ماڭا بىر.

بەخت ئالدىم ھودۇقماي، پارلاق بەخت بار يەردىن،
چاقناپ ئۆتتى ھاياتتا ھەر بىر ئەسنا، ھەر بىر دەم.
ئاپەت دېگەن قورقىدۇ بەختى پارلاق مەرد ئەردىن،
ۋۇجۇدىغا بىر ئەرنىڭ مىڭ دەريا نۇر مۇجەسسەم.

ئوتتەك يېنىپ، لاۋۇلداپ، نۇردەك پارلاق ئۆتىمەن،
يېنىش، پارلاش، لاۋۇلداش ئەسلى مېنىڭ ئەقىدەم.
ھەر ئۆي ئۈچۈن ھەمىشە شىۋە قەدىر كۈتىمەن،
بۇ نىيەتتىن بەزگەن چاغ ـ مېنىڭ ئەجەل دەقىقەم.

ئەتتىن چىققان ئەجىرلەر بەدەلسىز ھەم مىننەتسىز،
كەۋسەر بېرىپ تەشناغا ئۇنتۇپ قالدىم شۇ ھامان.
بەرگىنىنى دادلىغان ئىككى ئالەم قىممەتسىز،
جەننەت بولسا بولىدۇ مۇشۇ روھتىن بۇ جاھان.

پۇتاقلارنى يىرمىدىم دەرەخلىكتىن ئۆتكەندە،
غۇنچىلارنى ئۈزمىدىم چىمەنلىككە كىرگەندە.

ئەگەشمىدىم ئۆزگىگە ئۆزگىلەرنى سۆككەندە،
(شادلىق بىلەن ئىزگۈلۈك ئەلمىساقتىن بىرىندە!)

يۇمران بىخلار كۆرسەتتى بىر ئۇپۇقنى كۆزۈمگە،
قەترە سۇدا ئوينايدۇ ئالەمشۇمۇل شولىلار.
چاك يۇقمايدۇ ھەرگىزمۇ ئەسلى ئېسىل ئۆزۈمگە،
ئالىقىنىغا ئەقلىمنى ئالالمايدۇ لولىلار.

جىلتە ئاسقان بىر سەبىي يورۇپ كەتكەن بىر دۇنيا،
يۇمران قەدەم بوگۈننى ئەتىلەرگە چاتىدۇ.
يۇمران قەلب خىسلىتى پەرۋاز قىلغان قۇش گويا،
ئۇنىڭ كىيىك كۆزىدە كۆپ مەنىلەر ياتىدۇ.

جان تەسەددۇق ئەيلىگەن جاندىن ئارتۇق جانان بار،
چەكسىز قۇدرەت يارىتار ئېگىمدىكى ۋاپالار.
ئۇنىڭ سۆيگۈ كۆكلىمى مەڭگۈ كۆرمەس مانان-قار،
يىغلاپ ئۆتەر ئىشىكتىن قارا چىراي جاپالار.

بىجىرىمدۇر يۇرەكلەر، بىجىرىمدۇر ھايات ھەم،
بۇ ھېكمەتنى بىلمەيدۇ ئار-نومۇسقا گادالار.
تاغ بالقىتقان ھارارەت ۋۇجۇدۇمغا بولغان جەم،
ئايرىلمايدۇ قولاقتىن قۇياشتىكى سادالار.

1991-يىل 10-دېكابىر، ئۈرۈمچى

www.uyghurkitap.com

ھايات، سۆيگۈ، تەبئەت، تۇپراق

1

دان ئۆلمەي چاچرىشىپ كۆز تارتمايدۇ بىخ،
جان ئۆلمەي، دۇنياغا كۆلۈپ كەلمەس جان.
بەدەلسىز كۆكىرىش، غايىۋي ئىشىق،
بىر زەررە ئىزگۈلۈك، بىر زەررە ئىمان.

ھېسابسىز تىنىقنىڭ سانى بار بىراق،
ئاخىرى بىر تىنىقتا ئۆچەرمىز جەزمەن.
ھايات بۇ دىلدارلار پەرلىگەن چىراغ،
يورۇقى ئالەمنى بىسوراق كەزگەن.

بىر پۈتۈن سەييارە ھەر بىر دەقىقە،
بىرنى بىرىدە كۈتمەيدۇ زىنھار.
مۆھۈرۈم چۈشىسلا ئۇ بىر ۋەسىقە،
كىملىكىم ھەر كىمگە بولىدۇ ئىزھار.

ئالدىراپ كەلمىدىم بەلكى دۇنياغا،
ئالدىراپ كەتمەيمەن دۇنيادىن ئۆزۈم.
ئايلاندىم نۇرنى دەپ بۇلبۇلگوياغا،
زۇلمەتكە يۈزلەنسەم يۇمۇلماس كۆزۈم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاللىكىم بولمىدىڭ، قېنى كارامەت؟
دەپ مېنى سۆكمىگىن بايقۇش دانىشمەن.
ئانامغا ئوغۇلمەن، ئېلىمگە ئامەت،
ئىزىمدا چاقنايدۇ نازۇك بىر چىمەن.

1

ھاياتنى سۆيمىز شۇنداق بۇ ھامان،
سۆيگۈسىز يوق بولۇر ۋە لېكىن ھايات.
ھايات بار، سۆيگۈبار جىسمىمدا ئامان،
دېمەك، مەن يېتىشتىم ھەممىگە ھەيھات.

2

باغرىڭنى مەن چەكسىز بىر دۇنيا دېدىم،
سەن ئۈچۈن مەنمۇ ھەم بىر دۇنيا ئىدىم.
باقىيمۇ، پانىيمۇ بۇ قوش دۇنيا دەپ،
تىنمىدىم ئەتىنىڭ غېمىنى يېدىم.

كۆزۈڭنى نۇر تامغان بىر ئاسمان دېدىم،
ئاسمانغا تەلمۈرگەن بىر ئاسمان ئىدىم.
بۇلۇتسىز بولارمۇ ئىككى ئاسمان دەپ،
ئىشەنچ؟ ياق، گۇماننىڭ نېنىنى يېدىم.

خۇلقۇڭنى بال ئاققان بىر جەننەت دېدىم،
جەننەتكە ئەل بولغان بىر جەننەت ئىدىم.
قەيەردە قوشىسەن قوش جەننەتنى دەپ،
ياراتقان ئىگەمنىڭ جېنىنى يېدىم.

مېھرىڭنى مەڭگۈلۈك تىلسىمات دېدىم،
ئۈنىڭچۈن مەنمۇ ھەم تىلسىمات ئىدىم.
بىر بولۇپ قالسا دەپ ئىككى تىلسىمات،
تىلىدىم، جېنىمنىڭ تېڭىنى يېدىم.

سۆيگۈڭنى لەڭ ئۇرغان بىر دېڭىز دېدىم،
سۆيگۈمدە مەنمۇ ھەم بىر دېڭىز ئىدىم.
قۇيۇلغان بىر دېڭىز بىر دېڭىزغا دەپ،
پۇچۇلدۇم، ئەقلىمنىڭ دېنىنى يېدىم.

قاچقاننى قوغلايمىز ئۇشبۇ دۇنيادا،
يېتىشسەك تاشلايمىز، ئارمان-قىيادا.
دېڭىزنىڭ لېۋىگە قويغاندا ئاياغ،
قاراپمۇ قويمايمىز، بىر چاغلار چۆلدە،
بەرگىدە سۇ بەرگەن مىسكىن گىياھقا.

3

تەبئەت قوينىدىن چىقتىم ئايرىلىپ،
قاراپمۇ قويمىدىم ئاڭا قايرىلىپ.
بېشىمغا چىقتى زەپ مۇشۇ تۇزكورلۇق،
ئالدىغا باردىمەن يەنە ئايلىنىپ.

جېنىمنى ئېپبەردى ئارچا بەرگىدىن،
ياشاشقا مەن يەنە كەتتىم سايلىنىپ.

چۇقاي ۋە تاشلاردىن ئۆپرىغان كەتمەن،
بىجىرىم بولدى خۇي، كەتتى ئايلىنىپ.

بىر يىپ بار ئارىدا، بىر ئىلاھى يىپ،
ئۆز ئارا قالغانمىز مەھكەم باغلىنىپ.
بىلمىدىم بەزىدە بۇ يىپ سىيھرىنى،
بۇ غاپىل يۈرىكىم كەتتى داغلىنىپ.

تاش ئاتتىم ئۇنىڭغا تۇتقاندا سەۋدا،
تەلۋىلەر سىپىگە مەرگەن تاللىنىپ.
يىغلىدى بىر ئاتقان شۇ تىشىم ئۇچۇن،
ئىشلىدىم ئۇنىڭغا مىڭ يىل يالغىنىپ.

شائىرنىڭ كۆڭلىدىن زىل ئۇنىڭ كۆڭلى،
بىر تال خەس تۇرىدۇ مىڭ كۈن ساقلىنىپ.
قىساسى بەر ھەقتۇر قىڭغىر قەدەمنىڭ،
گۇناھتىن كەتمەيسەن ھەقسىز ئاقلىنىپ.

ئاجايىپ كۈيلەرنى ئىلغاپ ئالسەن،
تۇرغاندا ھەمىشە ئۇنى يادلىنىپ.
باغرىڭنى باغرىغا ياققىنا قىنى،
كېتىسەن قۇياشقا دەرھال ئاتلىنىپ.

شۇ تاپتا قۇلاققا دىدى بىر سادا:
- پەرىشان بولمىغىن يەنە داتلىنىپ.

تەبئەت خۇدامۇ، ئانىمۇ، قىزمۇ،
بەرگىنىم بىر ئىدى ياندى قاتلىنىپ.

4

يار ئاتلاندى، مەن قالدىم تەنها،
يەل ئاتلاندى، سەن قالدىڭ ئۆزۈڭ.
سېنىڭ ئۈچۈن ئۆلىمەن دېسەم،
بۇ گېپىمنى تەن ئالدىڭ ئۆزۈڭ.

ئىشقىڭ يامان ئەجەپمۇ سېنىڭ،
بېسىلمايدۇ بىر دەم ئوتلىرىڭ.
(شاھ بولىمەن دېسەڭلار ئەگەر،
چىڭ دەسسەڭلار ئۇنى دوستلىرىم.)

چېچەكلەيمەن هامان هەر كۈنى،
باسار مېنى سۆيگۈ كەلكۈنى.
تاڭدىن كۆرەر روھىمنى پاكىز،
بۇ زېمىننىڭ زۇغۇي ئەلكۈنى.

سەن ئېرۇرسەن سولماس يىلتىزىم،
سەن ئېرۇرسەن چاقناق يۇلتۇزۇم.
كېچىلەرنى بىلمىدىم زادى،
سەن ئېرۇرسەن ئاپئاق كۈندۇزۇم.

پىچىرلىشىپ ياتمايمىز دىلدار،
قېنىمىزغا پاتمايمىز دىل نار.

گەر بولسىمۇ خۇدا ئالارمەن،
بىر-بىرىمىزنى ساتمايمىز زىنهار.

ئايرىلمىسا سەندىن تاپىنىم،
بولار قۇياش تونۇ چاپىنىم.
قۇدرەت دېگەن مەندە بولمامدۇ،
تىلغىۋتەر تاغنى ساپىنىم.

1992-يىل 1-ماي، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەن ساڭا بەردىم بىپايان دىڭىز...

1

ھەممىگە كەسىرسىز بۆلۈنگەن كۆلكەڭ،
ھەيرانمەن يەنىلا يەتمىدى ماڭا.
يوق بەلكىم جاھاندا بىردىنبىر ئۆلگەڭ،
نېمىدەپ مۈڭ تۆكسەم بولاركىن ساڭا؟

سەزگۈمنى باشلىدىڭ پىنھان ياقلارغا،
ئىلكىڭدە مىڭ ئېرۇر بىر رەنا پەقەت.
ئادەملەر بۆلۈنگەن جۈپۈ تاقلارغا،
جۈپلۈكۈم نىسپىدۇر، تاقلىقىم مۇتلەق.

ئۆگەتتىڭ گۈللەرگە ئېپار چېچىشنى،
ئۈپۈقمۇ سەن كەبى كەتتى يالتىراپ.
ئۆگەتتىڭ تاڭلارغا ئىشىك ئېچىشنى،
يولۇڭدا مەجنۇنتال كەتتى قالتىراپ.

ئىزىڭنى سىنتاش دەپ ئۈپۈشتى يەللەر،
گۈزەللىك بەرھەقكى، يەللەرمۇ بەرھەق.
سېنى پىر دېيىشتى توققۇزى تەللەر،
(نېسىيدىن ئۈلۈغدۇر بۇ پانىيدا نەق.)

سىھىرگە سىڭىيسەن، مېھىرگە بېخىل،
مېھىرسىز، سىھىر يەپ چەكتىم كۆپ پىراق.
ئىزدىگەن يېرىمدىن بەندە بوپ تىپىل،
تەڭرىگە ئايلىنىپ يىتمىگىن بىراق.

2

ياشاپمۇ تۇرىمەن، ئۆلۈپمۇ ھەمدە،
كۆكەرگەن بەرگىم بار، قارايغىنى ھەم.
بولىمەن تەڭرىمۇ، بولىمەن بەندە،
كېڭەيگەن يولۇم بار، تارايغىنى ھەم.

ئالڭۇنغا ئالدىنىپ قالىمەن چۆلدە،
قالغاندا لەۋلىرىم چاك-چاك يېرىلىپ.
گىياھتا تېنىگەن بىر تامچە سۆلدە،
كېتىدۇ كۆڭلۈمگە تاغلار سىرىلىپ.

ياغىدۇ بېشىمغا سۆزلەر يامغۇرى،
ھودۇقۇپ قالىمەن بولسىمۇ بىر دەم.
لېكىن يوق ئۆسەكنىڭ قىلچە ماغدۇرى،
سايىلەر دەر ئۇنى شەرمەندە شەپەم.

ھەننىۋا گۇناھتىن ئۆتەرمىش خۇدا،
بولارمىش دىللارغا يەتمىسە ئازار.
مەن بۇگۇن رەنجىدىم نەچچە رەت ئۇدا،
بۇنى كىم قەيەردە، قانداقچە يازار؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭى ئادرىسى

ۋەدىلىك تۇرغۇچقا بارالمىدىم مەن،
ئېھتىمال يارىمنىڭ تېشىلدى كۆزى.
ۋەسلىگە ئوت بولۇپ تارالمىدىم مەن،
بۇ دېمەك كەلگۈلۈك، ئاپەتنىڭ ئۆزى.

خېلى مول تەڭگەم بار دەملەردىن پۈتكەن،
جايىدا خەجلەيمەن، خەجلىمەيمەن ھەم.
جايىدا خەجلەنسە ئۆمۈر يوق يىتكەن،
ئەكسىچە، ئۆلگىنىم، تاپقىنىم بەرھەم.

تەھلىكە سەزسە گەر بىردىل، بىر ۋۇجۇد،
يوللاردا مېڭىشىم، ئۆمرۈم تۈپەيلى.
بۇ ئەجەل ئۆيۈمگە كەلگەن ئۇشتۇمتۇت،
قۇيۇچتىن قۇيۇلغان ئەسلى خۇي-پەيلى.

ئۇگۇتلەر ئالسامۇ يېقىش ھەققىدە،
ياقتۇرماس دىللارغا كەلمەيدۇ ياققۇم.
جىلۋىلەر يانسىمۇ ئوتتەك سەتھىدە،
ھەسەتلىك كۆزلەرگە كەلمەيدۇ باققۇم.

تەبىئەت باغرىدا باردۇر كۆپ ئاپەت،
يېرىلىپ كېتىدۇ ھەتتاكى زېمىن.
ئۇ ئادەم، ئەجرىدىن يېڭىلاپ قامەت،
قايتىدىن ياڭرىتار جاراڭلىق گېمىن!

دىللارنىڭ ئەمرىدىن يارالسا ئاپەت،
قايسىبىر مەلھەملەر ئەم بولار ماڭا.

دىللاردىن دىللارغا چۈشكەن جاراھەت،
ئۆلۈمنى توغرىلاپ قويدۇڭمۇ ماڭا؟

3

قىرچىنتال ئوغلىدىن ئايرىلدى ئانا،
يۈرىكى دەريا بوپ ئاقتى كۆزىدىن.
ھېسابسىز ھەسرەتلەر ئەپكەلدى قازا،
ئايرىدى ئۆزىنى قىسمەت ئۆزىدىن.

ئۆكۈنۈش ئىلكىدە ئۆتىدۇ كۈنلەر،
ھەركۈنى، ھەر دەمدە بىر ئارمان قىلىپ.
تەكىيدە سۇ تۇتۇپ ئۆتىدۇ تۈنلەر،
چۈشلەرنىڭ شەرتىنى بىر پەرمان قىلىپ.

كەتكەنگە ئىشەنمەس ئانا ھېچقاچان،
ئىشقىلىپ كېلىدۇ دەيدۇ خىيالى.
ھەر ئىشنىڭ يولى بار ئىدىغۇ سۇبھان،
تولۇنمۇ بولمىغان تېخى ھىلالى.

مەخمەلدەك پەردە ئېپ چۈشكەندە ئاخشام،
ئېچىلسا ئىشكى غىچىلداپ قىيا؛
كەلدىمۇ ئوغلۇم دەپ سۆيۈنگەن بىر ئان،
دىلىغا ئۈندىدۇ مىڭ مېھرىگىياھ.

ئۇ سىزغان رەسىمدە سۆزلەيدۇ ئورمان،
دەريالار كۆۋەجەپ، كۆللەر قاقاھلاپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئانا دەر تولغان ئاي ئۆرلىگەن ئاسمان،
ئانا دەر يۇلتۇزلار تىنماي چاراقلاپ.

كۆچىمۇ ئۇپۇقلار يوقلۇققا تامان،
يوقالماس خاتىرە، ئۇبىر كارامەت.
بەدەلسىز سۆيىدۇ ئانىلار هامان،
ياشىسۇن روھتىكى تالماس پاراغەت.

4

بىر دوستۇم بار ئىدى ئون سەككىز ياشتا،
بىردىنلا بىرىگە قالدى ئۇ كۆيۈپ.
تۇرامدۇ ئەقىل يا مۇھەببەت باشتا،
بىلمىدىم، ياشىدى سۆيۈلمەي سۆيۈپ.

تۆزدى ئۇ «مازاق ۋە خورلاش» لىرىغا،
دېيىشتۇق ئۇمىد ئۇز، ئۇندىن نەرىڭ كەم.
چىدىدى سەۋدانىڭ مورلاشلىرىغا،
نېمىدىن پۈتكەنكىن ئۇندىكى چىدام.

سۆكمىزمەشۇقنى كۆڭلى يانار دەپ،
(گۇناھلىق ئەتمىشنى كەچۈرگەي ئىگەم!)
ئۇ كۈلەر سۆيۈنۈپ قەلبىدىن ھەدەپ،
ۋە دەيدۇ: يېشىلمەس چىگىلگەن چىگەم.

ئاسمانغا چىقىدۇ ئۇ بىر پەرىزات،
قانىتى تۆككەن پەر قىيقىنۇس ماڭا.

ئۇلۇغلا يارىڭنى ئايانماي ئەي زات،
يالىنى دۈشمەنلەر چاپلايدۇ ئاڭا.

كۆزىدىن ئاقسا ياش قىلىپ يار ئىسە،
مەرۋايىت دەيمەنۇ تېرىپ ئالىمەن.
يالقۇنۇڭ تاڭلارغا ئوخشامدۇ دىسە،
شۇ ھامان يۈرەكنى يېرىپ ئالىمەن.

ئەقىدە ۋەسلىدە ھېساب يوق ھامان،
تېگىشىش ئەمەس ئۇ، ئەمەستۇر ئەبەد.
سۆيمىسە سۆيگەن يار بولسۇنچۇ ئامان،
بىزدىكى سېھرىي كۈچ شەرتسىز مۇھەببەت.

5

بىر يۇلتۇز جىمىرلاپ قالسا ناۋادا،
پارلىدى بىر چولپان دەيمىز زوقلىنىپ.
چاۋاكلار ساداسى ئۇچۇپ ھاۋادا،
قالىمىز ئاجايىپ قوۋناپ، شوخلىنىپ.

چۈچۈلۈپ كۆڭلەكنى كۈلسە بىر غۇنچە،
شەرەپلەر بېرىمىز ئەسلى-نەسلىگە.
سۆيۈنۈش چاقنايدۇ گوياكى ئۈنچە،
سۆيگۈلەر چاچىمىز گۈللەر ۋەسلىگە.

ۋاللداپ قالىدۇ گاھى شىشە تاش،
كۈمۈشتەك نۇرلارغا باغرىنى يېقىپ.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يېنىشتىن كۆزلەردە يالتىرايدۇ ياش،
خۇشتارلىق سۇيىدە كېتىمىز ئېقىپ.

كۆكلەم كەپ بىر تۇندە، بىر دەقىقىدە،
ۋىللىدە بىخ يېرىپ قالىدۇ گىياھ.
(ئۇ بەلكى تەققاستۇر چىن ئەقىدىگە)
ۋە ياكى مۆجىزە، بىر مېھرىگىياھ.

ئۇلۇغلاپ كېتىمىز يانغان ئوتلارنى،
تەڭداش دەپ يۈرەكنى تەڭلەيمىز ئاڭا.
مەشەگە كەلگىچە ئالدۇق قوتلارنى،
ساۋابلار يېزىلار ساڭا ۋە ماڭا.

كېلىدۇ جۇت، ئاپەت ۋە شۇندىن كېيىن،
ئىككىمىز ھەققىدە سۆز بولغان مەھەل.
زاماندىش ياشايمىز، تەن ئالماق قىيىن،
ئۆزئارا تەنلەردە يانسىمۇ مەشئەل.

ئىككىمىز يانىمىز، يانساق مۇبادا،
بايىقى يانغانلار قالىدۇ يىراق.
زاماندىش ياشايمىز ئۇشبۇ دۇنيادا،
ئۆزئارا پارلىدۇق دېمەستىن بىراق.

6

مەن ساڭا مۇھەببەت بەردىم كېيىك كۆز،
سەنمۇ ھەم مۇھەببەت بېرىشىڭ كېرەك.

بۇ ئەمەس مۇنداقلا ئېيتىپ قويغان سۆز،
ئالەمنىڭ كارىدىن بېرىدۇ دېرەك.

مەن ساڭا بەردىم بىر نازۇك چىمەننى،
ھەر گۈلى بەرگىندە پارلايدۇ مەيلىم.
جەننەتتەك باغلارنى-دىلبەر لېۋەننى،
مۆھۈردەك باسىدۇ لېۋەن خۇي-پەيلىم.

مەن ساڭا بەردىم بىر ئېسىل كائىنات،
يۇلتۇزى يۇلتۇزدىن، كۈنى كۈندىن ئۈز.
مىڭ زەررە نۇرۇڭدىن بىر زەررە ئۇزات،
ئۇمۇنسۇن ئۇدۇملار، ئادەتلەرنى بۇز.

مەن ساڭا بەردىم بىر بىپايان دېڭىز،
ھەر دولقۇن باغرىدا يانار بىر قۇياش.
پۇتۇمدا كەشىم يوق دەسسەتمە ئېگىز،
يىپىنى ئۈزمىسۇن كۆزلىرىمدە ياش.

مەن ساڭا بەردىم بىر ساماۋىي دۇنيا،
ھوش يەتمەس ھېكمەتلەر قىر-قىر ۋە پەۋەس.
ئارىدا شاھتۇرسەن سەن ماڭا گويا،
ئالەمدە ھۆكمى ئوق، ئەمرى مۇقەددەس.

قەدرىڭگە ئاتالغان ئالەملەر كۆپتۇر،
قالسىمۇ ئۇلارنىڭ سىرتىدا جايىم.
نىگاھىڭ چۈشمىگەن گۈل-چېچەك چۆپتۇر،
كەلمىسەڭ كېلىدۇ قىيامەت قايىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەن ساڭا مۇھەببەت بەردىم كىيىك كۆز،
سەنمۇ ھەم مۇھەببەت بىرىشىڭ كېرەك.
قەسەم بوپ يۆنەلگەن بىزدە ھەر بىر سۆز،
يا ئەجەل بىرىسەن ياكى بىر يۈرەك.

7

كۈندۈزگە كېچىنى بەرگەندەك ئىگەم،
مەن ساڭا جېنىمنى بەردىم ئامرىقىم.
ئالتۇندەك چورتانلار ئۈزگەن دېڭىزدا،
چىرىگەن لەشلەرنى ئىلدى قارمىقىم.

تولۇن ئاي يۇزىگە بەرگەندەك داغنى،
مەن ساڭا كۆڭلۈمنى بەردىم جانانىم.
پارلىغان ئاپتاپلار مۆكۈندى نەگە؟
تېخىچە پىشمىدى غورا بانانىم.

قاراڭغۇ باغلارغا بەرگەندەك بوران،
مەن ساڭا سۆيگۈمنى بەردىم دىلدارىم.
چاڭقىغان لېۋىمنى باستى ئاق توزان،
زارلىدى، زارلىماي كەلگەن زىلتارىم.

چېچەكلەر پەسلىگە بەرگەندەك جۇدۇن،
مەن ساڭا بارىمنى بەردىم پەرىشتەم.
يېشىملەر تەگرىسى بەرمىدى يېشىم،
تۇگۈنگە قاپلاندى ئەشكەن سەررىشتەم.

ئاسمان ۋە زېمىن بوپ ياشاپ كېلىمىز،
سۆئالىم جاۋابسىز، غالىپ سوكۇنات.
چوققىدا سەن يۈرسەڭ، ھاڭدا مەن يۈردۈم،
ئىنتىلىش، ئۈمىدتۇر شۇڭلاشقا ھايات.

8

ھېسابسىز بادامىلارغا يولۇققان ئىدىم،
سېنىڭ ئاشۇ تەكرارلانماس كۆزلىرىڭدە.
مانا ئەمدى زەھەر-زۇققۇمنى تويغۇچە يېدىم،
سېنىڭ پەردەك يۇمشاق سۆزلىرىڭدە.
مەن ئۆلۈم بەرگەن نەرسىگە سەن ھايات بەردىڭ،
ئاپتاپ چاقناپ كەتتى ئاپتاپ يۈزلىرىڭدە.
كۆڭلۈم سۇندى قاراسلاپ، قايرىلدى رايىم،
شەپقەت يوقمۇ، ئېيتقىنا، ئەي ساھىبجامالىم
ئۆيۈڭدە بولمىسىمۇ تالا-تۈزلىرىڭدە.
تەگدى يۈرەككە رەشكىنىڭ شىپاسىز ئوقى
تېگىپ قوي ئۇنى تاۋاردا ئەمەس ماتا ياكى بۆزلىرىڭدە.
سۇرۇلۇپ تاپاندىن ھەلقۇمىمغا كەلدى بۇ جېنىم
قايتۇرۇش ئۇنى جايىغا ھېچنەدە ئەمەس، كۆزلىرىڭدە.
تاش ئۈستىدە تاغدەك ئېغىر ئىبادەت قىلىپ
خۇدالىق ئالدىم سۆزلىرىڭگە ئەمەس كۆزلىرىڭگە.

1992-يىل ماي، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۇچرىشىش

تويۇقسىزلا بىر سەپەر چۈشۈپ بېشىمغا،
ۋەھىمىلەر جابدۇنۇپ يېتىپ كەلدى قېشىمغا.
ئاق بولارمۇ بۇ يولۇم، نېمە بولار قىسمەت دەپ،
سەزگۈرلۈكۈم سەرىمەس زەھەر قوشتى ئېشىمغا.

يېشىلمىدى تۈگۈنلەر، يوق تېنىمنىڭ ماجالى،
زەھەر يېگەن ئادەمنىڭ نېمە بولۇر ئەھۋالى.
بولدى ئەپسۇن چەمبىرى چىڭ ئورىلىپ مېڭەمگە،
قۇرقۇنچاقلىق شەك-شۈبھە، گۇمانلارنىڭ قامالى.

گۈگۈم چۈشكەن بىر پەيتتە، كەيپىڭ يەنە شۇ كەيىپ،
كوچا بويلاپ كېلىمەن (سانالمايدۇ بۇ ئەيىب.)
ئەگەر تونۇش ئۇچرىسا سەپىرىم ئوڭ، يولۇم ئاق،
ئەكس ھالدا چاتاق دەپ تىكلىنىۋالدىم بىر تەرەپ.

خۇشاللىقتا تۈرىلىپ، ئەندىشىدە ئۆلىمىز،
ئەندىشىدە تۇرغاندا، سورۇلىدۇ كۆلىمىز.
تاغ بوپ باسسا ئەندىشەڭ، زار بولىسەن ئۆمۈرگە،
ئۆمۈر ئىزدەپ ئۆمۈردە تەلەي سىناپ كېلىمىز...

شۇ ئەسنادا دۆڭ كۆۋرۈك يورۇپ كەتتى تويۇقسىز،
كەلمەكتىدى سىنىڭدەك ئاق ياغلىقتا ئاپئاق قىز.

يېقىنلىدىڭ، قارىسام، سەن ئىكەنسەن پەرىشتەم،
قۇياش كېلىپ يۈرەكتىن ئالسۇن ئەمدى جۇپ ئەنىز.

ئەندىشىلەر تارالدى يۈرەك ئەمدى تۈپتۈزۈك،
خاسىيەتلىك ئىكەنسەن ئەي دۆڭ كۆۋرۈك، دۆڭ كۆۋرۈك.
سەندە ماڭا يولۇقتى ئاپئاق ئەتە، ئاپئاق پال،
ئاپئاق بولۇت، ئاپئاق تاڭ، ئاپئاق يۇلتۇز، ئاق ئۆرۈك.

ئاق يول جەزمەن سەپەر دەپ سىڭىپ كەتتۇق كېچىگە،
كېچە ئەمەس تەڭداشسىز ئامەتلەرنىڭ ئىچىگە.
جەننەت بولار ئالەمدە مانا بۇنداق ئۇچرىشىش
پەرى قىلىپ كۆرسەتكەن ئەتىلەرنى كىشىگە.

1993-يىل 15- يانۋار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئۆكۈنۈش

تەنتەك بوپ يېتىلدىم پەرھىزنى بىلمەي،
ئاپتاپنى كۆرمىدىم، يۇردۇم سايىدا.
غورىلار چىللايدۇ جامىلىرىدا مەي،
ۋە لېكىن بارمايمەن ئۇنىڭ رايىغا.
سەن بەرگەن ئەتلىرىم شاخلاردا قالدى،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

جاڭگاللار ئىچىدە تالاي ئاداشتىم،
پاراسەت يەتمىگەچ تېخى ۋايىغا.
تاغلاردا يول بىلەن سۇرئەت تالاشتىم،
خىرىس قىپ سامانىڭ ھىلال ئايىغا.
سەپەردە يىقىلدىم ئاغزى-بۇرنۇم قان،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

ئېزىتقۇ سوڭىدا ئازدىم كۈن بويى،
كېچىلەر قوينىغا سىڭدىم جىمجىتلا.
سەن ئۈيقۇ كۆرمىدىڭ تالاي تۈن بويى،
كۆزۈڭ ۋە ئىشىكلەر ئۈچۈقتۇر قىيا.
گەر ئۆلسە ئانىلار ئۆلەر بالىدىن،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

توسۇن بىر تۈيغۇلار ئالدى مەيلىمنى،
شەيتىنىم ئىمانغا قوشتى خوپ رىيا.
ۋەسۋەسە بەلگىلەپ بەردى پەيلىمنى،
ئالدىمدا قول بۇلغار تىلسىمات قىيا.
جىلۋىلەر باغرىڭدىن ئايرىدى مېنى،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

مىكىرلىك قايىنامىلار يالمىدى مېنى،
بىر لەيلەپ، بىر چۆكتۈم سەزگۈم بارىدا.
چۇشلەرنىڭ مۇلكىدە كۆردۈم مەن سېنى،
ياتقاندا بىھوش بوپ غەپلەت غارىدا.
روھىمنى چاقىرىپ باقتىڭ يۇلتۇزغا. . .
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

ھەسەتلەر تارايتتى مەن يۈرگەن يولنى،
مەن نىشان بىر ئوقچا رەقىب ياسىدا.
گال پىچاق بەك ئوڭاي كېسىدۇ قولنى،
يالغۇزلا قېپقالدىم ۋاپا سايىدا.
بەك بايقۇش كۆرۈندۈم كۆزۈڭگە شۇ چاغ،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

دۇشمەنلەر ئاغزىدا سېغىز ئېۋەنىم،
يۈز ئاچار نىيىتىم قىشنىڭ قارىدا.
دىل ۋە تىل بىرلىكى يوق دەر لېۋەنىم،
ھەستىرىم جاراڭلار سازلار تارىدا.
مېۋىسىز ئەجرىمگە تولغاندىڭ كۆپ مىڭ،
ئانىجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئاشىقمەن بىرىنىڭ كېيىنك كۆزىگە،
ئۇلغايسۇن پەرۋازلار دىللار كارىدا.
ئۆزىنى كۆرسەتتىم يارنىڭ ئۆزىگە،
تۇرسامۇ ۋە لېكىن يارنىڭ دارىدا.
سارغايغان رەڭگىمدىن قىلىسەن نالە،
ئانجان يۇرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

بالاڭ بوپ تۇغۇلۇپ بالا بولدۇممەن،
مەن تازا قارا يۈز سەن بىر قارىدا[1]
تاڭلارنىڭ نۇرلىرى ۋۇجۇدۇڭغا تەن،
تۇرىسەن مەن ئۇچۇن ئەجەل يارىدا.
دەرد بولۇپ تارىدىم تومۇرلىرىڭغا،
ئانجان يۇرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

توپان سۇ باسماقچى ئىمىش دۇنيانى،
باسماسمىش تۇرۇپسەن چۇنكى ئارىدا.
بىر ئەللەي تۇغار مىڭ بۇلبۇلگويانى،
ئاپەتلەر كۆل بولار ۋەسلىڭ نارىدا.
كۆزۇڭدىن باشلىدىم نەچچە دەريانى،
ياشلىرىڭ لەڭ ئۇردى تالاي دارىدا.
ئۇلۇغسەن، بىلمىدىم ئۇلۇغلۇقىڭنى،
ئانجان يۇرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟

ياغلىقلار توقۇيدۇ ساڭا بۇ قۇياش،
ئالتۇندەك شولىدىن پۇتكەن شايىدا.

---

① قارىدا— مېھرىبان، ۋاپادار، شەپقەتلىك مەنىسىدە

ئالەمدە بىر ساڭا تەڭرىلا تەڭداش،
ھەر ئىزنىڭ بىر مەككە يولدا، پايىدا.
مەككە دەپ ئۆلمەككە قىلدىم قەسەمياد،
ئانجان يۈرىكىڭ بارمۇ جايىدا؟ . . .

1992-يىل 31-ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قىيا تاشتىكى سۆرەتلەر...

شۆھرەتنى دارغا ئاس، تامانى تامغا،
ئۆلۈمدەك بىلىنسۇن بەرمەستىن ئالغان.
مەر مەردەك نىيەتلەر جان قوشار جانغا،
جېنىڭنى ئالىدۇ زەررىچە يالغان.
قۇلىسىنىش سۇقۇشۇپ تۇرىدۇ قانغا،
قارا يۈز قوپىدۇ لەنەتكە قالغان.

يېتىدۇ ئۆمرۈمگە خاتا بىر قەدەم،
بىر تەننى تۈگەتكەن كەبى بىر تال ئوق.
ئۆزەكسىز نەرسىلەر تاڭدىكى شەبنەم،
قامغاققا شامالدىن ئۆزگە خۇدا يوق.
ئۆڭمىگەن ئارچىلار ئەبەدىي بەردەم،
كۈن سۆيگەن كۈندۈزنىڭ يۈزى يوپيورۇق.

قارارسىز بوياقلار ياقماس كۆڭۈلگە،
بىخ يارماس ۋەدىلەر قاناتسىز ھامان.
ھەرىلەر يولىماس شەربەتسىز گۈلگە،
جانبازلار ئىلكىدە جاناندۇر جاھان.
تىترىگەن مەيىللەر باراۋەر كۈلگە،
زەردىن رەڭ ئالسىمۇ ساماندۇر سامان.

ھاياتتا يىللار كۆپ، ھېكمەتلەرمۇ كۆپ،
ھودۇقۇپ قالىسەن قايسى خوپ، بىلمەي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

دورىساڭ، چۆچەكتە يەپ قالىسەن چۆپ،
ياراتساڭ، لىپمۇلىق ئالتۇن جامدا مەي
قۇمدىكى يېزىقلار كېتىدۇ ئۆچۈپ،
مېنى بىر ئەۋلىيا يازدى ئاھ، دېمەي.

ھەر كىمنىڭ ناخشىسى ئۆز ئۈنى بىلەن،
ئۆز يولى ئۇپۇققا تۇتاشقان جەزمەن.
ئىزدەيدۇ زۇغۇيلار كۇندىنمۇ ئېۋەن،
ئۆمۈرنىڭ دەل ئۆزى-نۇرلاردىن بەزگەن.
ھەسرەتلەر تۇغۇشسىز ئاجىزلارغا تەن،
ئالقۇندىن ئاي ئىزدەپ ئالەمنى كەزگەن.

ئۇنتۇلماس ھېچنېمە ئۇشبۇ ئالەمدە،
ئۇنتۇغاق ياراتقان بولسىمۇ ئىنسان.
تولغانغان بىر تال قىل، يانغان بىر زەررە،
قالمايدۇ كۆمۈلۈپ، قالمايدۇ پىنھان،
تۆزكورنىڭ تېنىگە تەگكەن مىڭ دەررە،
دىلىغا قۇيالماس بىر زەررە ئىمان.

قىلغىنىم قىلغانغۇ دېمە ئەي قاياش،
بىر تىلسىم كۈچ-قۇدرەت بولسىمۇ سەندە.
تاغ بولۇپ چۈشىدۇ كۆككە ئاتقان تاش،
ئۆچسە رەڭ رەڭۋازلار ھامان شەرمەندە،
كۈلكىگە ھامىلدار كۆزدىن ئاققان ياش،
گۈل ئەكسەڭ گۈل ئۈنەر جەننەت چىمەندە.

1992-يىل 15-ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

پەرىشتە پۈتۈكلىرى

1

باشلاپ كېتەي مەن سېنى پەرىشتىلەر يېنىغا،
ئالماشتۇراي جېنىڭنى پەرىشتىنىڭ جېنىغا.
سەن پەرىشتە، بىز ئىنسان، ھەممىمىزدىن ئېگىز ئۇچ،
سۆيگۈ قوشۇپ قوي جەزمەن قۇياش-ئاينىڭ قېنىغا.

پەرىشتىلىك دالجىيدۇ بەندىچىلىك باسقاندا،
كۆزلىرىڭگە قارايدۇ ئاسمان چىراغ ئاسقاندا.
ئىشىكىمدىن كىرمىسەڭ، دېرىزەمدىن كىرمەيلى،
چاچلىرىڭدەك قارا تۈن-قايغۇ كېلىپ باسقاندا.

يېنىپ تۇرار پەرلىرىڭ قاناتلىرىڭ چېقىنمۇ؟
پەرىشتە بوپ تۇرغاندا، جېنىڭ ماڭا يېقىنمۇ؟
قانىتىڭنى تەگكۈزمە غۇرۇلاينىڭ پەرىگە،
ھەر دەريادا ئاققىلى سۆيگۈ دېگەن ئېقىنمۇ؟

2

يانغىنلار ئۆچىدۇ، تاغلار كۆچىدۇ،
ئەس كېچەر ھەنىۋا ئىزنادىن ھەتتا.
چۆكمىگەن چوققىلار ھامان چۆكىدۇ،
يېڭىدۇ ھەممىنى يىللارلا ھەتتا.

ئالەمنىڭ ھېكمىتى شۇنداق، ئەي سەنەم،
بىر ساڭا كەلگەندە باشقىچە ئەمما.
ئېسىمدىن چىقمىدىڭ بىر دەقىقە ھەم،
دېمەك، سەن ۋە سۆيگۈ ئۆزگە مۇئەمما.

3

پاكلىقى يوق ئۆيلەرگە پەرىشتىلەر كىرمەسمىش،
ئۆلچەملەرنى بۇزۇشمۇ چوڭ بىر گۇناھ، بىر نەس ئىش.
قېقىنۇسلار قونمايدۇ دەرەخ چىنار بولمىسا،
خاتا قەدەم ئەبەدىي شىپا تاپماس ئاغرىق چىش.
قۇرۇم باسقان ئۆيلەرگە كىرىپ قالساڭ ناۋادا،
چېچەكلىرىم جۇدۇندا، كۆكلەملىرىم قارا قىش.

4

ئالدىدىڭ، ئالداندىم، ئالدىنىپ ئۆتتۇم،
نەقەدەر شېرىن بۇ، نەقەدەر دەھشەت.
ئالداشنىڭ تونىنى سالدۇرغىنىمدا
دېدى ئۇ مەن ئۆزۈم ئۇندىكى مەقسەت.

يىلانلار چىرمىشىپ ياتىدۇ ئۇندا،
ۋاللىداپ تۇرىدۇ تېرىلەر پەقەت.
زەھىرى تېنىمگە تاراپ كېتىپتۇ،
مەن تېخى دەپتىمەن ئۇنى مۇھەببەت.

5

تىغ تەگكەن يېرىڭدىن تىرقىرايدۇ قان،
مېتىنىنىڭ زەربىدىن پەرياد چېكەر تاش.
گۇگۇمنىڭ پەردىسى ئېسىلغان هامان،
قاپقارا رەڭ تۆكۈپ يىغلايدۇ قۇياش.

كۆڭلۈمدە مىلڭ دەز بار ھەمدە مىڭبىر تار،
تېگىپلا كەتتىڭمۇ چىقار ئاۋازى.
بىر تىكىپ، بىر سۆكەر دەزلەرنى دىلدار،
تارلىرىم يوقالماس مۇھەببەت سازى.
يۈلۈمنى جىن توسسا كۈيلەر پەرىشتەم،
دەردلەرنى ئېرىتەر ئىلاهىي نازى.

6

بالا دېدىم يېنىپ پۈتتى پۈتمەس يۈرىكىم،
بالا دېدىم ياندى كۈندەك يارقىن تىلىكىم.
مەڭزىدىكى ئانارنى سىيپاپ ئۆتسە يەل،
دۈشمەن دېدىم شىمايلاندى ئاڭا بىلىكىم.

بالا دېدىم ئالىقىنىمغا پاتتى بۇ دۇنيا،
بالا دېدىم ئوقلىقىممۇ تۇگەپ بولدى يا.
كۆيگەنلىرىم، يانغانلىرىم تاماشام ئېرۇر،
ئامان كېتىپ، ئامان كەلسە شۇ بۇلبۇلگويا.
تەڭرىم سەندىن تىلىمىدىم ئۆزگە ھېچنېمە،
بالىلارغا بەرمە بالا، بىزلەرنى ئايا!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

7

سېنى دەپ ئۆزۈمنى ئۆلتۈردۈم تالاي،
شاھ ئىدىم، دەملەرگە ئەمدى مەن مالاي.
تەڭرىمىز سۇنماقتا ھايات ۋە مامات،
ئېيتقىنا پەرىشتەم قايسىنى ئالاي؟

ھاياتنى ئال دېسەڭ، تىلسىمات ساراي،
ئاچ قېنى باغرىڭنى باغرىمنى سالاي.
تۇگىگەن ۋاقىتتەك تۇگىسۇن دەردلەر،
يەنە مەن يىگىتمەن يېنىڭدا قالاي.

8

يېپىشقاق قىسمەتتىن ئايرىلالمايسەن،
ئارچىلار غەيرىتى پۇتمىدى ساڭا.
باغلانغان يېرىڭدىن قايرىلالمايسەن،
ھەتتا ئاي كۆزنەكتىن قايرىلدى ماڭا.

سەلكىنىدە تىترىگەن ياپراقسەن گويا،
كىملەرنىڭ روھىڭنى ئېپكەتكەن باشلاپ.
ئەيمىنىپ باقىسەن نۇرغىمۇ قىيا،
كېلىسەن بەختىڭنى يىراققا تاشلاپ.

قورقمىغىن، ھېچكىم يوق، كەينىڭگە قارا،
كەلگىن دەپ تەلپىنىڭ تۇرار قول بولغاپ.
باق، ئۇنىڭ يۈزىگە بىر رەت ئەل ئارا،
ئالسۇن بىر قەلبىڭنى سۆيۈنۈش چۇلغاپ.

بېشى ھەم بولغاندەك ئاخىرى ھەم بار،
قەرز دەپ بېرىلگەن بىزگە ھاياتىنىڭ.
پۇشايمان ھەمىشە قان ئالغۇچى دار،
ئۇۋى سەن بەربىر ئوۋچى ماماتىنىڭ.

تەڭرىنىڭ ئەمرىنى باسما ئاياغقا،
يۈرەكنى ئېچىۋەت، كۆڭ ئاستىغا قوي!
تېڭىلما ھەرگىزمۇ تاش بوپ تاياققا،
سۆيگۈنىڭ قۇلى بول، كەۋسىرىگە توي!

9

ياپراقلار ئاستىدىن چىقىپ كېلىسەن،
ياپراقنى ۋە مېنى باستى گويا سۇر.
زۇلمەتنىڭ باغرىنى تىتىپ كېلىسەن،
ھەر باسقان ئىزىڭدا ئۈنۈپ قالدى نۇر.

ياپراقلار تاڭ قالدى تاڭدەك ۋەسلىڭگە،
ۋە قالدى سەن بىلەن تاڭلارنى سۆيۈپ.
زار تۇرسا كۆكلەملەر كۆكلەم پەسلىڭگە،
كۆل بولماس كىملەرمۇ ئوتۇڭدا كۆيۈپ.

كۆل بولدۇم كۆل بولغان جانلار قاتارى،
ئەسسە يەل ناۋادا چۇشمەن نەگە؟
مىڭ مۇقام دەر سېنى سۆيگۈمنىڭ تارى،
(ئەي، كاۋاپ يۈرىكىم دەردىڭنى تەگە!)

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تېرەكلەر ئېگىلدى يوللاردا ساڭا،
قويمايسەن ئەمما سەن ھەرگىز ئېگىلىپ
يۈرمەن (تۈگىمەس قىسمەتمۇ ماڭا؟)
ئېگىلمەس بويلارغا مەھكەم چېگىلىپ.

ياپراقلار ئاستىدىن چىقىپ كېلىسەن،
يېپەكتەك شولىلار يېيىپ ھەر شاخقا.
جەننەتكە ئايلانسا سەن تۇرغان بوشلۇق،
ئايلاندى تەنلىرىم نازۇك ياپراققا.

ياپراقلار ئاستىدىن چىقىپ كېلىسەن،
قىپ گويا جېنىمنى ياپراق ۋە ياپراق.
زۇلمەتنىڭ باغرىنى تىتىپ كېلىسەن،
سەن-ئۇپۇق، سەن-شولا، سەن-قۇياش، بايراق.

10

سۇدەك دەۋرەپ ئاقىدۇ ئاپتوبۇسلار،
ئۇيان-بۇيان ئۆتۈشۈپ يوللار ئارا.
ئاپتوبۇستا بار تېخى ئالتۇن قىزلار،
يۈلتۇز قارا، ئاي قارا، قۇياش قارا.

ئاپتوبۇسقا كۆپ قاراپ كۆزۈم تالدى،
مەن ئىزدىگەن كۆزلەر يوق ئەتتەك يەنە.
بىرىنچى ۋە بىر يۈز بىر نۆۋەت ئالدى،
(ئۇمۇنۇشنىڭ ھەسرىتى قىل تەنتەنە!)

سەن ئىزدىگەن ئىزدىمەس سېنى ھامان،
تاپالمايسەن ئېھتىمال ئىز دىگەننى.
تەڭشەلمەستىن ئۆتىدۇ ئۇشبۇ جاھان،
تەڭشەلمەس قىپ ياراتسا قىز دېگەننى.

سۇدەك دەۋرەپ ئاقىدۇ ئاپتوبۇسلار،
كۆزنىكىگە كۆزلىرىم كۆزنەك بولدى.
ھايات دېگەن ئىزدەشتۇر مەڭگۇ بىدار،
(تېپىلمىسۇن ئۇ ساڭا ئىزدە" بولدى!)

سۇدەك دەۋرەپ ئاقىدۇ ئاپتوبۇسلار،
ئىزدىتىدۇ تېپىلماس ئالتۇن قىزلار.
ئىزدەپ ئۆتتۇم مەن سېنى، كۇتۇپ ئۆتتۇم،
ھەر بېسىلغان ئىزىمدا بىر يۇلتۇز بار.

ئىزدەش چەكتى يۇرەككە
تالاي ئىزلار،
ئىزدىتىدۇ تېپىلماس
ئالتۇن قىزلار.
كۆزنەكلەردىن كۆرۇنەر
بىر كۇن كۆزلەر،
توختىماستىن مېڭىڭلار
ئاپتوبۇسلار.

1992-يىل 25-نويابىر، ئۇرۇمچى

ھاياتچان، سۆيگۈچان كۆتۈرەيلى جام

(يېڭى يىل تۈيغۇسى)

بۈگۈننى ئۆزتىپ ئەتىنى كۈتۈپ،
ئۆتكۈزدۈم ئۆمرۈمنىڭ ھەممە يىلىنى.
ئارماندىن ئىرغىپلا ئارمانغا ئۆتۈپ،
بەك بىلدىم بۇ گاچا يىللار تىلىنى.

يىللارنىڭ باغرىدا ئوت ئەمەس تاش بار،
قەھرىگە مىنىدۇ، مىنمەس مېھرىگە.
چىرايلىق سۈرەتنى چىمايلاپ بۇزار،
باق ئەنە ئانىنىڭ ئاپتاپ چېھرىگە.

مەنزىلدىن مەنزىلگە كۆچۈرەر تېخى،
بۈگۈن بار ئالەمدە ئەتىگە يوقسەن.
يوقىتىش بابىدا ئۇ بەلكى سېخى،
سەن ئۇنىڭ ئىلكىدە ئېتىلغان ئوقسەن.

باغاقسىز كېلىسەن ئالەمگە ھەر كۈن،
باغاقسىز كېتىسەن تېخى ئالدىراپ.
چىقمايلا ئاغزىڭدىن خوش دېگەن بىر ئۈن،
تىرىكلىك چىنارى سۇنار قالتىراپ.

قالدۇ كەينىڭدە كىيىك كۆز دىلدار،
قالدۇ تۈيغۇسىز تالاشقان شەرلەر.
قالدۇ ئەرۋاھىڭ ئىسىركەشكە زار،
قالدۇ بوسۇققا كۆمۈلگەن زەرلەر.

قالدۇ ئالتۇن تاج سالپىيىپ غەمكىن،
قالدۇ تالىشىپ سالغان قەسىرلەر.
قالدۇ يوللىرىڭ مەغرۇر ۋە تەمكىن،
قالدۇ شاھ بولۇپ ساڭا ئەسىرلەر. . .

تونۇتتى شۇنداق دەپ يىللار پەيلىنى،
ۋە مەنمۇ شۇنداق دەپ سالدىم ئەلگە جار.
بىزلەرگە بەرمىگەن ئەسلا مەيلىنى،
باققانغا باقمايدۇ بۇ يىللار زىنھار.

سۆيگۈسىز ئىغىردۇر ئىنسانغا يىللار،
شەبنەمدىن مۇز بولۇپ توڭلايدۇ كۆڭۈل.
ئىسسىتسا ناۋادا دىللارنى دىللار،
قاپقارا تاشلاردا ئىچىلىدۇ گۈل.

يۈرەكتە يانىدۇ ھامان مۇھەببەت،
قاردىكى گۈللىرىم سولمايسەن ھەرگىز.
ھارارەت كەتمەيدۇ باغرىمدىن ئەبەد،
ۋىلىقلاپ تۇرىدۇ يولۇمدا نەرگىس.

يىللارنىڭ قولىدىن ئالدىغىنىم بار،
دېمىسۇن ئالدىراپ ھاياسىز ئەمرىم.
نەپرەتكە ھەننىۋا تۇيغۇلىرىم دار،
مەن ئۆلسەم ئۆلەرمەن نەپرەتتىن بەلكىم.

ئامراقمەن بىرىگە پەرىزاتىم شۇ،
ئۆچ بولسام ئالۋاستى، ئىبزىتقۇ، شەيتان.
سۆيۈنۈش ئالەمگە شولا قويىدۇ،
ئۆزگىسى يۈرەككە قادايدۇ پەيكان.

سۆيگۈسىز يىللارنى ئۆتكۈزمەك قىيىن،
چېچەكلە يۈرىكىم، گۈللە تۇختىماي.
سۆيگۈدىن ئۆزگىسى ماڭا بىر تىيىن،
سۆيگۈ كۆك، سۆيگۈ كۈن، سۆيگۈ يۇلتۇز-ئاي.

ئۆڭۈمدا ھەمىشە ئاشۇنداق چۈشلەر،
ھېكمىتى قىلىدۇ كۆڭۈللەرنى رام.
يىللارنىڭ خۇي-پەيلى مېنى كۈش-كۈشلەر،
ھاياتچۇن، سۆيگۈچۈن كۈتۈرەيلى جام.

1992-يىل 27-دېكابىر، ئۈرۈمچى

يۇلتۇز...

كۆزلەرگە ئوخشاتتىم سېنى ھەر دائىم،
سېنىڭدەك ھەر ئاخشام بولغانمۇ كۆزلەر.
سەن كەبى سەبىيدەك كۈلۈپ مۆلايىم،
تىلى بار ئوتلارغا تولغانمۇ كۆزلەر.

كۆزلەرگە ئوخشاتتىم سېنى ھەر دائىم،
سېنىڭدەك سەھەردە باققانمۇ كۆزلەر.
سېنىڭدەك بوپ مېنىڭ ئەزىز ھەمراھىم،
بارىنى باغرىمغا ياققانمۇ كۆزلەر.

كۆزلەرگە ئوخشاتتىم سېنى ھەر دائىم،
سېنىڭدەك بىر ماڭا كۆيگەنمۇ كۆزلەر.
سېنىڭدەك مەن ئۈچۈن يوتۇنۇپ ۋايىم،
بىر ئۆمۈر بىر مېنى سۆيگەنمۇ كۆزلەر.

كۆزلەرگە ئوخشاتتىم سېنى ھەر دائىم،
سېنىڭدەك ئۈيقۇسىن بۆلگەنمۇ كۆزلەر.
سېنىڭدەك مەن ئۈچۈن بولۇپ گۈلئايىم،
سۆيگۈنىڭ يولىدا ئۆلگەنمۇ كۆزلەر.

كۆزلەرگە ئوخشاتتىم سېنى ھەر دائىم،
سېنىڭدەك سۆيگۈدىن پەرمانمۇ كۆزلەر.

سىنىڭدەك يىت دېگەن قىيامەت قايىم،
مەن ئۇچۇن دەرمانمۇ، ئارمانمۇ كۆزلەر؟

1993-يىل 18-ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

www.uyghurkitap.com

ئۈتۈنۈش

نازۇك بىر تارلاردىن پۈتۈلگەن كۆڭلۈم،
ياڭرايدۇ بىلىنمەس تىۋىش تۈپەيلى.
شەپىلەر، نۇقۇشلار ئىلكىدە ئۆمرۈم،
سىيپاشقا يولۇقسا بولىدۇ لەيلى.
سەن سۆكۈپ سۆز ئاتما، قىرىنداشلىرىم،
دۈشمەنلەر قارغىشىپ ئوق ئاتسا مەيلى.

ئاق تاڭلار نامىدىن سۆزلەي يالۋۇرۇپ،
باسساڭمۇ قەدرىمنى، باسما قەددىمنى.
قەدرىم قەدرىم گۈڭگادۇر، قەددىم ھەقىقەت،
ھەيرەتنى ئۆزۈڭ ئال، بەرگەن ھەددىمنى.
مەن ساڭا چۆللەردە ئېچكۈزەي كەۋسەر،
شەبنەمگە تەگكۈزمە يۇمران بەرگىمنى.

كىرپىكلەر يۇممىدىم بۈگۈن بىر كېچە،
يەنە شۇ سەن قىلغان ئۆسەكنى چايناپ.
تاملاردا، تاشلاردا قۇلاق يوق دېمە،
ئاڭلىدىم سەن شۇندا كېتىپسەن يايراپ،
ئادەمسەن، رەنجىتىپ تىللاپ كېتىسەن،
قۇش تۇرۇپ بۇلبۇللار خوش قىلار سايراپ.

1993-يىل 20-يانۋار، ئۈرۈمچى

پاكلىق

روھ ئۇچۇپ يۇرىدۇ مەرمەردەك ئېسىل،
قاتمۇ قات ئاسمانلار، زېمىنلەر ئارا.
بىر باقسام كۆزۈمگە كۆرۈنەر يېشىل،
بىر باقسام كۆزۈمگە كۆرۈنەر قارا.

قونىدۇ شېخىغا ئەزىم چىنارنىڭ،
باغجانلاپ كېتىدۇ بۇ يېشىل ھايات.
ھاراملىق ياراشماس ئالەمدە ئاڭا،
چاڭ قونسا چەتنەيدۇ، مۆجىزە ھايات.

ھەر تاڭدا گۆھەرلەر بېرىدۇ ساڭا،
ۋە لېكىن مېنىڭ دەپ چەكمىگىن پەرياد.
ئىزتىراپ بولدۇڭمۇ ياقمايسەن ئاڭا،
ئاپتاپتەك ئارزۇلار بولىدۇ بەربات.

ئادەم بوپ قارىسام قىزىل توندا ئۇ،
شەيتان بوپ قارىسام قارا لىباستا.
ئويلىدىم مەن ئۇنى بەلكىم خىزىر دەپ،
دېسىمۇ ھەق ئىگەم يول يوق قىياسقا.

قوندى ئۇ دېرىزەم كۆزنەك ئاستا،
ئۇيۇقنىڭ ئۆزنگە ئايلاندى ئۆيۈم.

بىر ئەجەپ شادلىققا چۆمۈلدى قەلبىم،
پاكلىق دەپ ئاتالدى تۆرەلگەن كۆيۈم.

1993-يىل 17-يانۋار

ئوغلان

بوراندەك چېچىڭ بار، چولپاندەك كۆزۈڭ،
مەڭزىڭدىن تامچىلاپ تۇرار تومۇز، قان.
تاغلاردەك يەلكەڭ بار، قامەتلىك ئۆزۈڭ،
قالتىس بىر ئوغلانسەن ئەينى ئوغۇزخان.

ۋاللىداپ ياندۇ ھەر بەرگىڭ ھامان،
ھەر تىنىق مۇقەددەس نۇرغا ئىنتىلىش.
نىقسىغان ئۇنلەرگە تولسىمۇ ئاسمان،
سېنىڭدە بېجىرىم بولدى يېتىلىش.

تاش چېچەك ئاچىدۇ، قىساس قايتىدۇ،
ئەرگىمۇ نۆۋەت بار، يەرگىمۇ نۆۋەت.
توزاننى بەربىر توزان تاپىدۇ،
ئەقىدە دېگەنمۇ ئەسلى مۇھەببەت.

ئويۇغان شۇ ھېكمەت كۆي بولۇپ ساڭا،
زېمىنگە مۆھۈردۇر سەن باسقان قەدەم.
سەن سالغان كۆيۈكنى سۆزلىدى ماڭا،
ئايدىكى ئاققۇلار، بېلىقچىنلار ھەم.

سەن كەلسەڭ، بېزەيدۇ ئەمدى مېنى دەپ،
قېنىمغا سىغمىدى بۇ پانىي ئالەم.
روھلىرىم چېقىنغا ئايلاندى ئەجەپ،
باغرىمغا باسقاندا سېنى خىيالەم.

ياش، يۇمران تاڭلارنىڭ گەشتى بار سەندە،
ۋە سوڭسىز بەرداشلىق، تۈگىمەس غەيرەت.
كىيسەڭمۇ ھەقنى دەپ گاھىدا جەندە،
باغرىڭغا بارالماس نەشتەرلىك ھەيرەت.

سەن تارتماس جاپا يوق، سەن چەكمەس ھەسرەت.
سەن ياققا چىقمايدۇ خۇدامۇ ھەتتا.
قىيا ۋە قىستاڭلار چاچقاندا نەپرەت،
ياپيېشىل ئارچا بوپ تۇرىسەن تەنھا.

نالىلەر يات ساڭا، سالمايسەن پەرياد،
ھەم قېيداپ قىسمەتتىن، بولمايسەن بەندە.
ئاپەتلەر ھەمىشە خۇلقۇڭدىن بەربات،
يېڭىلمەس قورغان بار قورغاندەك تەندە.

ئىشتىياق ئىلكىدە يۇزلەنسەم ئاستا،
تۇرىدۇ سىنىڭدىن، كۇندىن نۇر تاراپ.
ئاتمىغان تاڭلىرىم باشلايدۇ ناخشا،
تويمايمان ھاياتقا ۋە ساڭا قاراپ.

سەن شەپەق، رەڭگارەڭ، مۆجىزە گويا،
كۆزنەكلەر، دىللاردا يېلىنجا، چوغلان.
سەن بىلەن باشلىنار تۈگىمەس دۇنيا،
ئۇمىد ۋە بەخت بوپ تۆرەلگەن ئوغلان!

1993-يىل 19-ئاپرېل، ئۇرۇمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئامەت

قاناتلىرىڭ رەڭگارەڭ‌ۇ ھاياتىڭ تىلسىم،
ئوخشايدىكەن كۆزۈڭ ھاڭغا، يۈرىكىڭ تاشقا.
خۇيۇڭمىغۇ غەلىتىلا ئۆزگە بىر ئىقلىم،
ھاي دەپ تۇرساق قونۇۋالدىڭ غەيرىي بىر باشقا...

ئەجەپ خاتا يۈز بەردى دەپ دىللاردا ۋايىم،
چۈشتى چىۋىن مانا ئەمدى ئوخشىغان ئاشقا.
يەلكىلەرنى تاغدەك باستى قىيامەت قايىم،
سۇغا چۆككەن پاخال مىنىپ ياماشتى قاشقا.

سەن يېتىلگەن يۇلتۇزلارنىڭ كۆلكىسى قېنى،
تولۇپتۇغۇ نۇرغا پەۋەس كۆزلىرى ياشقا.
قول ياپما قىپ چېكىمىزگە پۈتۈپتۇق سېنى،
بىلسەك ئىكەن قىلۋە باشقا، ئىبادەت باشقا...

1993-يىل 20-ئاپرېل، ئۈرۈمچى

سەرۋىناز كۆن

ياخشىلارغا كۆرۈم يوق بۇ ئالەمدە نېمىشقا؟
يامانلارغا ئۆلۈم يوق بۇ ئالەمدە نېمىشقا؟. .
سوئاللارنىڭ دەستىدىن ماغالمىدىم تۇغۇچلۇق،
مۇمكىن ئەمەس زادىلا بۇ مۇشكۇلدىن قېچىشقا.

ياخشى دېگەن كۆتۈرەر بۇ ئالەمنى بېشىدا،
جاپا تارتقان چېغىدا ھېچ كىشى يوق قېشىدا.
جان خەجلەيدۇ ھەمىشە دوستلىرىنىڭ يولىدا،
زەھەر تەييار تۇرىدۇ يېمەك بولغان ئېشىدا.

مەزگىل يەتمەي بىر ياپراق چۈشسە يەرگە پىرىلداپ،
تاش چۈشىنىپ دەھشەتنى كېتەر ھەتتا چىرىلداپ.
ياخشى كەتكەن بولىدۇ ئاللىقاچان خەنجەر يەپ،
يۈرەك بايقۇش تۇرىدۇ ھەسرەت بىلەن جىغىلداپ.

قۇل بەختىدە سالماق يوق، ئۇ تۇغۇلغان سەراپتىن،
مەن تانمايمەن ھېچقاچان بۇنداق قاتتىق جاۋابتىن.
ئانا يەرنىڭ بەختىلا تۇغار ئوغۇل بەختىنى،
بۇنداق بەخت دېرەكتۇر مىڭ دۇنيالىق ساۋابتىن.

يەل ئۇچۇرسا بىر زەررە تۇپرىقىنى ۋەتەننىڭ،
نەگە چۈشەر دېگەن ئوي ئىككىدۇر بەدەننىڭ.

www.uyghurkitap.com

چوڭقۇرراق بىر ئۇھ تارتسا ئاپتاپ يۈزلۈك بىر ئانا
چۈلغار ئۇنى ھەسرىتى كەچكۈزدىكى ئەمەننىڭ

ئىزدىگىنى نۇر ئۇنىڭ، قۇسۇر ئەمەس ۋە لېكىن،
قۇسۇرچىلار ئالدىدا خەنجەر قىيا، تۇز، تىكىن.
ئىپار ياغسا قويىدۇ دېرىزەڭگە توغرىلاپ،
بالا ياغسا ئېپ كېتەر، ئۆزۈڭگە دەپ چىڭ بېكىن.

يامان دېگەن ياخشىنىڭ دەل پىچىلغان تەتۈرى،
ئۇيات دېگەن يوق ئۇندا بۇ بىلمەيدۇ ھايانى.
بىللە بولساڭ بىر ئەسنا ئۇنىڭ بىلەن ناۋادا،
بىلىنىدۇ يوقتەكلا بۇ ۋاقىتنىڭ پايانى...

ياخشى قانچە كۆپ بولسا، بىلىنىدۇ شۇنچە ئاز،
ئۇنىڭ بىلەن ئۆتكەن كۈن خان ئەركىسى، سەرۋىناز.
بىلىنمەيدۇ بىر كۈنچە سەرۋىنازلىق مىليون كۈن،
زېمىستاندا تىلەيمىز مەڭگۈ بول دەپ باھار، ياز.

1993-يىل 9-ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

دوختۇر بىلەن سۆھبەت

- ئېلىڭ ۋەتىسەك ياشايسىز خاتىرجەم ۋە بەختلىك
ئۆتىڭىزگە باغلانغان مىجىر-مىجىر تاشلارنى.
سىيلىغانتۇق بۇرۇن بىز پىچاق بىلەن بىمالال
ئازاب چەككەن مۇشۇنداق تالاي-تالاي باشلارنى.

- رەھمەت سىزگە دوختۇرۇم، كېسىلىڭ، كېسىش سىزگە خاس،
تەن ئاغرىقتىن قۇتۇلار، لېكىن دەردتىن قۇتۇلماس.
خاتىرجەملىك ۋە بەخت دەرد بار يەرگە كەلمەيدۇ،
ئەجىلى يوق كېسەلگە بەرىبىر تەن ئۆتۇلماس.

يۈرىكىمگە باغلانغان ۋىجدان دېگەن بىر تاش بار،
بۇ تاش باردا ماڭغان يول تايغاق، كىچىك، تىك قاش يار.
بۇ تاش باردا تېنىمگە هارام يېسەم سىڭمەيدۇ،
بۇ تاش باردا ھەر بىر دەم ماڭا قازى، ماڭا دار.

بەل ۋە تىزىم بار، لېكىن تۇرالمايمەن ئېگىلىپ،
ئالىيېشىل، رەڭگارەڭ يالغانلارغا چېگىلىپ.
گاھىلارغا ياقمايمەن، يېقىشقىمۇ يوق خۇمار،
ئۆزگە رەڭگە ھېچقانداق قارىمايمەن تىكىلىپ.

ئۈيات كەتكەن يۈزلەردە بار ئۈيالماس ئىزلار،
ئىزلاردا چاينىلار يالغان دېگەن سېغىنلار.
مەن ياشىدىم ئۇلارنى پۇچەككىلا چىقىرىپ،
گەر دېسىمۇ خالايىق ياغدى ئەنە مىغزلار.

سادىق قالدىم ئانامغا، ئاقلىقىنى ساتمىدىم،
مەرگەن قىلغان ئۇستازنى ئۆرۈلۈپلا ئاتمىدىم.
يۈندا ئىزدەپ تىلىقان بۇسۇق كەزدى ئىت كەبى،
مۆھۈر سوراپ ھەر كۈنى مۆھۈردارغا چاپمىدىم.

تاماشىغا تويۇنۇپ، بولۇش ئۈچۈن خاتىرجەم،
كېرەك ئىكەن، كور بولۇش، گالدى-گۇلدۇڭ، كالتە پەم.
بەختىيارلىق يوق ماڭا يالغان تولسا ئالەمگە،
بۇڭا باردۇر پەقەتلا سىزدە شىپا، سىزدە ئەم.

بول دېسىڭىز ھاياتتا خاتىرجەم ۋە بەختلىك،
ئىلىڭ جەزمەن، دوختۇرۇم، يۈرەكتىكى شۇ تاشنى.
خاتىرجەملىك ۋە بەخت يوقتۇر ماڭا شۇ تاش بار،
ۋىجدان دېگەن ئىزىتقۇ ئېزىقتۇرغان بۇ باشنى...

1993-يىل 11-ئاپرېل، ئۈرۈمچى

مەرۋايىت...

بىر تىزىق مەرۋايىت مەرمەر بويۇندا،
گۈل سوراپ كۆزلەردىن تويمايدۇ گۈلغا.
يۇلتۇزلار جىمىرلاپ يۇلتۇز قويۇندا،
شولىلار تارىتار گويا ئاجۇنغا.

ئاجايىپ رەڭلەرنى تارىتار چاقناش،
ئاشماقتا يالقۇنلاپ جۇلالار ئەۋجى.
داغسىز، پاك دانىلەر كۆتۈرمەكتە باش،
بىرىگە مۇجەسسەم بىر دېڭىز مەۋجى.

قۇلۇلە قاتارى ئۆتەر تىزىلىپ،
گاھىسى تاشلانغان مەشئۇم ماماتقا.
گاھىسى دەرمانسىز ياتار ئېزىلىپ،
گاھىسى تارتىشار بۈيۈك ھاياتقا.

قۇلۇلە دېڭىزنىڭ ئەركىن پۇقراسى،
سەن يىغلاپ كۆلكىگە تۆلەيسەن بەدەل.
قۇللارغا ھەقىقەت شاھىنىڭ قىياسى،
ماڭا تاج مەرۋايىت-سەن قۇچقان ئەجەل.

1993-يىل 22-ئاپرېل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەن چېقىن، مەن ئاپتاپ، مەن سامانيولى

(بالامنىڭ بايانى)

قورشاۋدا تۇرسىمۇ بۆ يۇمران تېنىم،
نىشان بوپ مەرەزلەر ئاتقان ئۇقلارغا.
جۇش ئۇرۇپ ئاقىدۇ تومۇردا قېنىم،
چۆكمەيمەن قىسمەتتىن كەلگەن دوقلارغا.

چۇقانلار ئۆكسىمەس بىزنىڭ ھاياتتا،
چىشلىرى كىرىشكەن تەلۋىلەر سالغان.
ۋە لېكىن كۆڭلى ئەمەس زار ئۇ قاناتتا،
پەرۋاسىز قالىدۇ ھەمىشە يالغان.

مەڭگۈ تاش كۆيلىرى ياڭرار قۇلاقتا،
ئۆچمەستۇر كەينىمگە مەن تاشلىغان ئىز.
بىر يالپۇز بولسامۇ سۇزۇك بۇلاقتا،
بار مەندە تىرەنگە شۇڭغىغان يىلتىز.

چاپقۇنلار پەيتىدە سۇنارمىكىن دەپ،
بولماڭ سىز دادىجان، بولماڭ سىز ئادا.
بەرگىگە چاڭ-توزان قونارمىكىن دەپ،
غەم يېمەڭ پۇچۇلۇپ، يېتسۇن ئۇ سادا.

ئايازدا يايپىشىل ياشناپ تۇرغىلى،
ئارچا بوپ ئۆسۈشنى ئۆگەندىم مەن ھەم.
تەمشىلەر بېشىمغا يۇلتۇز قونغىلى،
ئاسمانغا ئىنتىلىپ كېلىمەن ھەر دەم.

چوققا كۆپ زېمىندا ئېگىز ۋە ئېگىز،
ئۇ مېنى تۇرىدۇ باغرىغا چىللاپ.
چاقنىغان ئەقىدە ئۆچمەيدۇ ھەرگىز،
ئۇزاق يول يىگىتنى ئالىدۇ خىللاپ.

پىداكار ئاتىلار تۇتقۇزغان ئوتقاش،
ئۆچمەيدۇ يالقۇنلاپ بۇ جۇپ قوللاردا.
قۇت تىلەپ قالىدۇ سەپەردە قۇياش،
تەلپۈنۈپ ۋەسلىمگە ئوڭۇ سوللاردا.

سۆڭىكىم ئالماستىن يۇتۇلگەن تامام،
كېمىرىپ يۇتالماس ئىكەك تۇمشۇقلار.
ۋالىلداپ تۇرىدۇ روھلىرىم ھامان،
سالالماس ھېچكىممۇ ئاڭا قوشۇقلار.

نۇر ئىزدەپ يۈرگەنلەر يولۇقسۇن ماڭا،
تاش بېسىپ، ئايىغى قالغاندا تېلىپ.
تىلسىملار سىرىنى سۆزلەپ مەن ئاڭا،
قوياي مەن ئۇپۇققا بىللە ئاپىرىپ.

ئەتەمدىن ئەنسىرەپ يېمەك سىز ۋايىم،
بولمىدىم، بولمايمەن تەقدىرنىڭ قۇلى.
قەيەرگە بارسامىمۇ چاقنايمەن دائىم،
مەن چېقىن،
مەن ئاپتاپ،
مەن سامان يولى.

1993-يىل 4-ماي، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەشۇقىمغا...

قاچقاننى قوغلىماق پەرزدۇر بەلكىم،
ھەننىۋا ھەسرەتنى چېكىدۇ تۇرغان.
بېشىغا كەلگەندە بىلىدۇ ھەر كىم،
ئاشىق بوپ قالىدۇ خۇدايى ئۇرغان...

كىم قويدى بۇ ماڭا ئاشىق بولۇشنى،
ئەركىسىز بۇ ياشتا ئازاد تەن، ھۇر باش.
تۇلۇن ئاي ئۆگەتتى ساڭا تولۇشنى،
ۋەقپەيەر تۇتقۇزدى قولۇڭغا قۇياش.

ئەركىلەپ كەلسەڭمۇ قىسمەتكە ھەر دەم،
ۋە لېكىن ياقمايدۇ ساڭا ئەركىلەش.
سۆيگۈدە ئۇتقانلار ھەمىشە بەردەم،
ئۇتۇلغان قىسمىتى تېنەپ-تەمتىرەش.

تەمتىرەپ يۈرىمەن يوللاردا غەمكىن،
كۆڭلۈمگە سەن سالغان خۇمار تۇپەيلى.
ئاشىقلار قاچانمۇ بولغان خوپ تەمكىن،
كۈتىمەن ئالدىمغا چىق-چىقما مەيلى...

1993-يىل 21-ئاپرېل، ئۈرۈمچى

مۆجىزە

بەش مىڭ غولاچ يىلتىز تارتقاچ يەرنىڭ تەكتىگە،
ئاپئاق بولۇپ چېچەكلىدى قاپقارا بىر تاش.
تاشنى ئەكەپ سىلىپ قويدى ئۇنىڭ قەلبىگە،
ئۆۋىسىدىن ئەتەي چىققان ئۇلۇغۋار قۇياش.

يارنىڭ ھىدى تاراپ كەتتى شۇ دەم ھاۋادا،
نىگاھلارغۇ بەرگىدىكى بۇيۇك يالتىراش.
ۋىل-ۋىل يانغان سەبىي كۆزلەر يۇلتۇز سامادا،
كىرپىكلەردە باردۇر لەرزە، باردۇر قالتىراش.

چېچەكلەرگە مەيۇس باقتى ھەممە گىياھلار،
دېدى: قېنى ئىپارىمىز، قېنى چېچىلىش؟
تاش شەنىگە ئالقىش تۆكتى روشەن سىياھلار،
دېدى: تاشقا نېسىپ بولسۇن گۈلدەك ئېچىلىش.

يانغىنىدەك يانغىن بولۇپ زۇلمەت قاراڭغۇ،
يانار ئەنە ئاپئاق بولۇپ تاشتا چېچەكلەر.
ئاق رەڭلەرنىڭ جىلۋىسىدە يوقتۇر ئالاڭغۇ،
ئاق شولىلار ئۇيۇقسىرى دىلنى يېتەكلەر.

ئاڭلاپ ئۆتتۇم تەبىئەتنىن ساماۋى سادا،
نۇرلۇق ھېكمەت ئاچتى ئۇلۇغ ئالتۇن دېرىزە.

شەيدا قىلسا قىلار بەلكىم مېنى دۇنيادا،
قۇل قىلالماس ھەيران قىلىپ لېكىن مۆجىزە. . .

1993-يىل 25-سېنتەبىر، ئۈرۈمچى

تۇرنا...

يۈرەك كەبى هارارەتلىك ئۆۋاڭنى تاشلاپ،
كۆي ياڭرىتىپ يىراقلارغا ماڭدىڭمۇ يەنە.
ئايرىلىشنىڭ مەن تۆزگۈسىز دەردىنى باشلاپ،
شادلىقىمنى قانىتىڭغا تاڭدىڭمۇ يەنە.

سەن نىشانغا ئالغان يەرلەر ماڭا ناتونۇش،
هەم كۆللەرنىڭ، دەرەخلەرنىڭ سىرلىرى پىنهان.
ئۇ هۆسنلەر سالالمايدۇ ماڭا ئۇمۇنۇش،
بىلمىگەننى ئىپىرىكەيدۇ قەيەردە ئىنسان؟

كېتىش پەسلىڭ بولمىغانتى، بالدۇرتى تېخى،
ئاسمان سۈزۈك، هاۋا ئىللىق، سۇلار قاتمىغان.
سېنىڭ ئۈچۈن جان بېرىشكە ئىدۇق بىز سېخى،
قەلبىمىزدە ياخشى تاڭلار تېخى ئاتمىغان.

يېشىل چۆشتىن تارقىمىغان تېخى شېرىنلىك،
يېشىل كۆنلۈك سايىسىدىن كەتمىگەن سايا.
هازىر ئۈچۈن بىزمانلىقلار مەڭگۈ كېيىنلىك،
دەم دېگەننىڭ ئۈچقۇرلۇقى چارىسىز جاپا.

يايرىۋالماي يەنە بىر پەس، كەتتىڭمۇ قۇشۇم،
پەرىڭنى بەر، پەرىمنى ئال ئۈزۈتاي سېنى.

ئىچ-ئىچىمگە ئۆكسۈك توشتى، سەرگەردان ھوشۇم،
يىغلاي دېسەم كۆندەشلىرىم سۆكىدۇ مېنى.

ئاق يول بولغاي چوققىلاردىن ئۆتكەيسەن ئامان،
چىنارغا قون، قىياغا قون، يۈرەكلەرگە قون.
كۆز ئالدىڭدا يېنىپ تۇرسۇن تۇركۇنۇڭ ھامان،
يېنىپ تۇرسۇن گۈزەللىككە تولغان بۇ ئاچۇن.

1993-يىل 3-ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئىلھام بىلەن سۆزلىشىش

سەن كىرمەيسەن رۇجەكلىرىمدىن،
ھېيىقىسەن بۇرجەكلىرىمدىن.
يوقتۇر سەنكى، ئۇندى چېچەكلەر،
يەرگە پاتقان گۇرجەكلىرىمدىن.

سەن كەلمىدىڭ ئالجىدى بىرى،
جۆيلىگەندە پاش بولدى سىرى.
ئاتىسىغا ئۇردى ئۇ خەنجەر،
تاسقىغاندا غەلۋىردە پىرى.

يار رومالىن ئېلىپ قولۇڭغا،
شولىلارنى سۆرەپ يولۇڭدا.
ئىشىكىمنى تاقىلداتچۇ بىر،
ئىشىك ئېچىپ ئوڭۇ-سولۇمغا.

تىلىسىمدىمۇ، يۇلتۇزدىمۇ سەن،
بەرگىدىمۇ، يىلتىزدىمۇ سەن.
قۇلىقىمغا پىچىرلاپ باقچۇ،
مىڭ قىزدىمۇ، بىر قىزدىمۇ سەن؟

1993-يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى

ئىدىقۇت

بىر تالاي ئەسىرگە گۇۋاھ ئىدىقۇت،
ئۆرۈلمەس قەلئەلەر كەتسىمۇ سېزىپ.
قەدىمىي بىر روھلا ئوقۇيدۇ دۇرۇت،
ئىشىكى ئېچىلغان دىللارنى كېزىپ.
دېيىلەر ئۆزەكسىز ھېكمەتنى ئۇنۇت،
ئىچ لېكىن تۇپراقتىن تۇتىيا ئېزىپ.

كەچمىشلەر قوينىدا نۇرغۇن چېگىش بار،
ھېچ كىمگە ئاي ئەمەس
ئۇنىڭ سىرلىرى.
تاملارنىڭ تىلى يوق،
سۆزلىمەس زىنھار،
دېمەككى سۇنمايدۇ سىرنىڭ قىرلىرى.
يىللارنىڭ ئىزنىنى قىلاي دەپ ئىزھار،
تىلسىمنى تىلىدۇ تىلسىم پىرلىرى.

ئىدىقۇت سەن بىلەن قالدىم سۆزلىشىپ،
بىر سۇزۇك ئۇپۇقنى بەردىڭ دەل ماڭا.
تەنلىرىڭ تېنىمگە كەتتى ئۆزلىشىپ،
تەڭداشسىز قىسمەتلەر يار ئىكەن ساڭا.
چالمىلار ياتىدۇ كۆكنى كۆزلىشىپ،
ئالتۇنۇ جاۋاھىر تەڭ كەلمەس ئاڭا.

www.uyghurkitap.com

يۈرەكلەر مۆھرى بار سەندە ئەي تۇپراق،
سېنى دەپ ھەمىشە بولىمىز ئادا.
ئەجدادلار ئاھىغا سالىمەن قۇلاق،
ھەر يەردىن چىقىدۇ ھەيۋەتلىك سادا.
پەخىرلەن ئەۋلادىم،
ياشايسەن ئۇزاق،
بالىقلار ئۈستىگە باغرىڭنى قادا.

ھېچقانداق توگىمەس كۈيدەك ئىدىقۇت،
پىژغىرىم ئاپتاپتەك قويۇلدۇڭ جانغا.
ھېكمەتلىك ئويلارنى سالدىڭ تېگى قۇت،
بىر ئىلھام چاپچىيدۇ تومۇردا، قاندا.
قۇياشنىڭ كۆزىگە قارىدىم مەزمۇت،
ئۇندا سەن چۆكۈپسەن دەريايى شانغا.

ئىدىقۇت،
ئىدىقۇت،
ئەزىز ئىدىقۇت،
ئۆلگەن بىر ئەسىرنى تىرىلدۇردۇڭ سەن.
ئىدىقۇت گۈزەلى ئاق چېچەك مەرغۇپ،
كۆڭۈللەر تۆرىگە تىزىلدۇردۇڭ سەن.
ئالىي بىر نەسەپتىن يايراپ كەتتىم خوپ،
نەزمەمنىڭ كۆكىگە كۆتۈرۈلدۇڭ سەن.

1996-يىل 28-سېنتەبىر، ئۈرۈمچى

كونا كۆزلەر

كونا كۆزلەر، ئاسقماڭلار كېتىشكە،
دۇنيا خىرە بىزلەر ئۈچۈن سىلەرسىز.
بولار ھەردەم مەنزىللەرگە يېتىشكە،
تېخى بالدۇر، خوشلاشمايلى بىز ھەرگىز.
بىز جاۋابكار يوچۇقلارنى ئېتىشكە،
ئەجەل كىرمەس قەسىرلەرنى سالدۇق بىز.

ئالدىڭلاردا تاي-تاي باستۇق ھەممىمىز،
مېھرىڭلارغا تويدۇق تاشتىن تاغ بولدۇق.
قەلبىڭلارغا چىڭ چاپلاندى قەلبىمىز،
ياپراق ئىدۇق،
ھارارەتتىن باغ بولدۇق.
ئارچىلارنى ئەسكە سالدى قەددىمىز،
قامغاقلارنىڭ يۈرىكىدە داغ بولدۇق.

بېشىمىزنى سىيلاپ ئۆتتى خىزىر قول،
شور تۆكۈلدى قەۋەت-قەۋەت ماڭلايدىن.
ئەتىرگۈلگە تولۇپ كەتتى ئوڭۇ سول،
تەمى كەتمەس سۆزۈڭلەرنىڭ تاڭلايدىن.
پېشىڭلارغا تۇتاشقاندۇر داغدام يول،
بەلگە قويغان يېرىڭلاردا تاڭ، ئايدىڭ.

باغرىڭلاردا باردۇر ئاتا-ئانىمىز،
تەڭدىشى يوق دىلى كۆيۈك، شەپقەتلىك.
بار سىلەردە شەرىپىمىز-شانىمىز،
ۋە جەننەتنىڭ دەرەخلىرى شەربەتلىك.
كۆزىمىزدە كۆزۈڭلەر بار، يانىمىز،
سىلەردىكى ھەممە نەرسە بەركەتلىك.

مۇزئارتلارنى بۆلمەك بولساق ئىككىگە،
كەينىمىزدە يۆلەپ تۇرغان سىلەر بار.
تاڭ كۈيىنى ئۆگەتكەندە كېچىگە،
ئىشكلەردە تۇرسىلەر خوپ بىدار.
دۇئايىڭلار دەل تېگىدۇ كىشىگە،
تەگرى دەملىك ئۇدۇمۇڭلار زۇلپىقار.

تالا-تۇزدە قارىساڭلار قايرىلىپ،
كۆچ ئالىمىز، تاغۇ تاشنى تىلغايمىز.
بىرىڭ كەتسەڭ،
بىر ئالەمدىن ئايرىلىپ،
كۆز ياش دېگىنز،
كۆز ياش دېگىنز يىغلايمىز.
شۇنداق كېتەر بىسلىرىمىز قايرىلىپ،
ياق سىلەرنى
قىيالمايمىز،
قىيمايمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كونا كۆزلەر،

ئاسىقماڭلار كېتىشكە،

دۇنيا خىرە بىزلەر ئۇچۇن سىلەرسىز.

يىڭنە كېرەك زەردىن زەرتون تىكىشكە،

ئېسىل سىلەر،

شۇڭا ئېسىل ئوغۇل-قىز.

تەشنا بىزلەر هامان هېكمەت ئىچىشكە،

گۈل كۆركىگە ئانا دائىم ئوق يىلتىز.

1996-يىل 4-نويابىر، ئۈرۈمچى

سېغىنىش

ھۆسنى كىرگەن بوشلۇقلاردا تۇرىسەن يالغۇز،
چۈشىنىشلىك ھالىڭ سېنىڭ ماڭىلا پەقەت.
چۈشلىرىمدە تەگدى ئاخشام ۋە بولدى يالپۇز،
تۇرنىلارنىڭ قانىتىغا ئۆزۈڭ ئاسقان خەت.
قۇياش باغرى سېنىڭ باغرىڭ چۈشتى باغرىمغا،
توزۇپ كەتتى دوستلار دىلغا قوندۇرغان ھەسرەت.
يادىڭ سېنىڭ كەۋسەر تەمى بەردى ئاغزىمغا،
كۆتۈرۈلدى ھوشلىرىمدىن مەڭگۈگە غەپلەت.
كەتمىشلەرنىڭ كەلمىشلىرى ئالەمدە بەرھەق،
بۇنچە ئۇزۇن بولمىسىمۇ بولاتتى ھىجران.
ئۇنىڭ سالغان ئازابلىرى دەھشەت نەقمۇنەق،
چىدىمايدۇ ھېسلار ئاڭا، چىدايدۇ ۋىجدان.
سۆيگۈ بىلەن ياشاش پەرھىز تۇرسا بەندىگە،
سۈننەت بىلىپ ئۇنى قانداق ياشايمىز دىلدار؟
شاھانە تون ئايلانسا گەر جۇل-جۇل جەندىگە،
قىيامەتلەر كۆزنەكلەردىن ئاچمامدۇ دىدار؟
قاقىرىلار پەرلىرىڭنى تاراپ قويايمۇ
ئاتلانغاندا ھەيۋەت بىلەن يىراق سەپەرگە.
ئۇنلىرىڭنى سېغىنىشىم،

مۇڭغا ئورايمۇ؟
بەلگە تاشلاپ ئۆتكىن ساڭا ئېيتقان شەھەرگە.

ئىسسىق

مەن تۇرىمەن بوسۇغىدا ئىزا چېكىپ،
ئىشىكىڭنى مىڭ تەستە قىيا ئېچىپ.
ئاي ماڭلىيىڭ نۇر چاچتى مەن تەرەپكە،
كەتتى گويا شۇ تاپتا زىيا كېچىپ.
كىپرىكىڭنى نەلەرگە تاشلىغۇەتتىڭ،
خۇش خۇيلۇقنى دەرھاللا باشلىۋەتتىڭ.
روھىم ئۈزرە تاڭ ئاتتى زەپمۇ ئاپئاق،
ئېرىپ كەتتىم،
كۆزلەرنى ياشلىۋەتتىڭ.
بۇ دەملەرنى ئۇنتايمەن قانداق قىلىپ،
سەن يوق يەرنى قالىمەن دوزاخ بىلىپ.
تەڭدىن تولا ئۆمرۈم ئۆتتى، ئەمدى ھەرگىز،
يۈرەكلەرنى كەتمىسۇن ھىجران تىلىپ.
ئىشىكىڭنى
ھەر كۈنى
ئاچاي قىيا،
تۇرغىن كۈلۈپ،
دىلدارىم،
تۇرغىن كۈلۈپ.

1996-يىل 6-نويابىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەقىدە

ھەرنە سۆز ئەگىشىدۇ كەينىمدىن،
ئازماستىن كېلىمەن ئەينىمدىن.
ھەر نىمە دېيىشسۇن خالايىق،
كۆكلەملەر ياغىدۇ پەيلىمدىن.
تىلسىمۇ نەشتەرلەر يۈرەكنى،
كەتمەيدۇ كەۋسەرلەر لەيلىمدىن.
ئاشىقمەن دوستلىرىم سىلەرگە،
جەننەتلەر تۆكۈلەر مەيلىمدىن.
لاي ئاقماس ھەرگىزمۇ نەھرىمدىن،
نۇر كەتمەس تولۇن ئاي بەھرىمدىن.
قۇياشتەك ياندۇ روھىممۇ،
چاڭ قونماس ھېچكىمگە قەھرىمدىن.

1996-يىل 6-نويابىر، ئۈرۈمچى

دىل ئەمرى

مەن سېنى ئۇلۇغلاپ تۇرىمەن ئەركەم،
ئېتىڭغا قوشىمەن ئالىي سۇپەتنى.
كۆركى بار سۆز چىققان قەلبلەر كۆركەم،
شۇ ھېكمەت بويىچە تاللا ئۇلپەتنى.

كۆزۈڭنى يۇلتۇزغا ئوخشىتىپ دائىم،
ئۆزۈڭنى قۇياشقا،
ئايغا تەڭ دېدىم.
ئەيىبىڭ ئۇچۇنمۇ يانمىغان رايىم،
دوستىغا دوستىنىڭ
كۆكسى كەڭ دېدىم.

باغرى كەڭ دىللاردا كەزگەيسەن ھامان،
ئاپتاپتەك ھېسلارغا پۈركەيمەن سېنى.
بىر زەررە مېھرىدىن چاقنايدۇ جاھان،
مىڭ زەررە مېھرىڭگە غەرق قىل مېنى.

1996-يىل 7-نويابىر، ئۈرۈمچى

خەتەر

چىمەنلىك يوللار، قانات ياساپ يەلدەك ماڭىسەن،
بىپەرۋالىق كەيپىڭدە، يوللاردا تۇغۇلغان بالىسەن.
ئوتقاشتەك يانغان يۈرەكنى تاشلاپ قويدۇم ئالدىڭغا،
دەسسىمەيسەن ئېھتىمال، ئالقىنىڭغا ئالىسەن.
شۇندا ئېيتار ئۇ ساڭا ساقلاپ كەلگەن سىرىنى،
(سىر ئىماندۇر ھاياتتا، نوچىلىقنىڭ گېمىنى..)
تاغلاردىن ئالدىم يۈكسەكلىك، باغلاردىن ئالدىم شەربەتنى،
مېنىڭ ۋەسلىم مەڭگۈلۈك خۇشتارلىقنىڭ زېمىنى.
چايقىما ئۇنى چايقىما،

نۇرلارنى تۆكۈپ ئالىسەن.
تۆكۈۋالساڭ ناۋادا ھەممىدىن قۇرۇق قالىسەن.
ئەڭ يامىنى زۇلمەت قونار

ئۆزۈڭ ھەمدە كۆزۈڭگە،
ئۇ چاغدىمۇ
ئۇ چاغدا
ئەركىمنى ئالغان لېۋەنىم،
تىمىسقىلاپ،
تەمتىرەپ
زولمەتتە نەگە بارىسەن؟

1996-يىل 7-نويابىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يېشىللىق

ئەستى سەلكىن، كۆز ياپرىقى تۆكۈلدى،
تەپچىپ تىككەن تىكىشلىرىم سۆكۈلدى.
بۇلۇتلارغا باش تەگكۈزگەن تاغلارغا،
پۈكۈلمىگەن بۇ بەللىرىم پۈكۈلدى.
ياپراق سېنىڭ تېخى كۆنۈك تونۇشمىغان،
سېنى ھېچكىم خازانلارغا قوشمىغان.
نەزىرىمدە يېشىللىقنىڭ يۈمرانى،
ئىدىڭ گويا ئۆمرۈمگە ئوخشىغان.
كۆمۈلسەن تۈپراقلارغا تۆكۈپ شان،
ياپراق بولماي ياپراقلارغا بولۇپ جان.
تاڭغا كۆكلەم ياپراقلاردا چاقنايسەن،
يېشىل ھۆسن، يېشىل جىلۋە جانىجان.

1996-يىل 10-نويابىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

رۇبائىيلار

1

ئايرىلىدۇ سىردىن ھامان سىرلىق تىجارەت،
كونىرايدۇ يەل-يېشىندىن يېڭى ئىمارەت.
بورانلاردا كۆلدەك تۇزار مىسقال يالغاندىن
قان-ياش بىلەن ئۈيۈپ پۈتكەن پاتمان ئىناۋەت.

2

تامچە سۇغا تەڭ ئەمەستۇر دېگىنىز رىۋايەت،
نىقابىنى ئالۇر ئالەم يۈزدىن نىھايەت.
ۋاقىت دېگەن ئادىل ھەكىم،
بىلىنەر ھامان،
بېلىق قارنى پاناھ بولغان قىلدەك خىيانەت.

3

سۈتتەك ئاق دېدىڭىز قارامنى ئانا،
نۇردەك ساق دېدىڭىز يارامنى ئانا.
ئالەمنىڭ چىرايى ئېسىڭىزدە يوق،
كۆلكەمدىن ئالدىڭىز ئارامنى ئانا.

4

داۋانلىق يوللاردا ئاستا كېلىمىز،
يول پۈتمەس،
پۈت تۈگەر بۇنى بىلىمىز.
ئويلايمەن:
ئەجەلمۇ چېقىلماس بىزگە،
ھەمىشە بولسا بىر تىل ۋە دىلىمىز.

5

يۈرىكىم، كۆز نۇرۇم، باغرىم ئانا يەر،
ھەسرەتۇ دەردىڭنى پەقەت ماڭا بەر.
ھەر زەررە توپاڭدا ھەر تامچە قېنىم،
سەن ئۈچۈن مەيداندا بىر جېنىم مىڭ ئەر.

6

باغنى ئاچتى مەرد باغۋىنىم بارايلى بىللە،
ئالمىلارغا شەربەت بولۇپ تارايلى بىللە.
ئالما بىلەن بىللە كىرىپ ئالما ئۆيلەرگە،
ئالما يارنىڭ ئالما لېۋىن يارايلى بىللە.

7

جەننەت دېگەن ئانا سىزنىڭ ئاياغىڭىزدا،
ھېكمەت دېگەن تۇتقان ھاسا-تاياقىڭىزدا.

ئىبادەتكە كېلەر بولدى ئاسمان ۋە زېمىن،
كۆرسىتىڭچۇ،
قېنى قىبلە قاياقىڭىزدا؟

1996-يىل 10-نويابىر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بوسۇغاڭدىن باشلىنىدۇ ۋەتىنىڭ، قاياش

بوسۇغاڭدىن باشلىنىدۇ ۋەتىنىڭ، قاياش،
شەيدا بولما خىياللارغا جىسمى يوق ھەرگىز.
نەق سۆيگۈ يوق قەلبلەردە بولمايدۇ ئاياش،
سۇ ئىچمىسە تۇپراق ئىچرە ئۈنمەيدۇ نەرگىس.

قېرىندىشىڭ ئوڭ-سولۇڭدا تۇرغانلار ئەبەد،
ئېۋەنى بار، تەڭرى ئەمەس، ساددا ئىشقىلىپ.
ھالال ئىشلەپ، ھالال يەيدۇ ھاياتتا پەقەت،
كۆكلىمىگىنى چالغىتمايدۇ چوقۇم قىش قىلىپ.

پەلەمپەيلەر ئېلىپ چىقار سېنى ئۆيۈڭگە،
دېمەك، ئۇمۇ ۋەتىنىڭگە ئايرىلماس تەركىب.
ئۈنىڭ شەنى قوشۇلىدۇ سۆيگەن كۆيۈڭگە،
ئەسلى شۇنداق تۈزۈلىدۇ ئەزەلدىن تەرتىپ.

ئاسمانلاردىن چۈشمەس ئەسلا يېڭى ئادەملەر،
مۇئەللەقتە يوقتۇر يەنە ئىككىنچى ۋەتەن.
قىممەت ئېرۇر نەق نەرسىلەر، ئېنىق قەدەملەر
نەق سۆزلەرگە، نەق كۆزلەرگە، نەق سۆيگۈگە تەن.

ۋەتەن دېگەن باشلىنىدۇ بوسۇغىدىن، قاياش،
مىليون سانمۇ باشلىنىدۇ بىردىن ئەسلىدە.
مىڭ قىلساڭمۇ يوق دېگەن يوق، نۆلگە قويغان باش،
غايىب كەڭلىك، غايىب ئىنسان، غايىب مەنزىرە.

1998-يىل 13-يانۋار، ئۈرۈمچى

شېئرىيەت مەملىكىتى

تىلسىملار تىنمىسى بار دەپ ۋەسلىگىدە،
كېلىمەن قاپقاگىنى توختىماي قېقىپ.
جەننەتلەر كۆكلەيدۇ هامان ئەسلىگىدە،
قېنىمدا كەۋسەرلەر تۇرىدۇ ئېقىپ.

بىر زەررە نۇرۇگچۇن مىڭ زەررە بولۇپ،
قىلىمەن ئۆزۈمچە ئىشقىگىنى بايان.
كۆكۈگدە تولۇنئاي هۆسنىگە تولۇپ،
سىنىڭ هەر مۆچەگىنى قىلىدۇ ئايان.

ئەسەبىي چۇقانلار ئاڭلىنار غۇۋا،
ئوي يۆتكە، دەيدۇ هەم مەشئۇم پىچىرلاش.
ئاپتاپسىز تەسكەيلەر شائىرغا ئۇۋا،
باشلاندى زېمىندا هەيۋەت غىچىرلاش...

غىچىرلاپ تۇرىدۇ زېمىننىڭ ئوقى،
تەلقىنگە چۇشىدۇ هەممىلا نەرسە.
تەڭداشسىز هوقۇقتۇر روهنىڭ هوقۇقى،
ئۇنىدۇ ھەتتاكى تاشلارغا تەرسە.

تاغلاردىن يېنىپتۇ ئەكس سادالار،
ۋە لېكىن قەلبىمدە غالىپ سۈكۈنات.

يوللاردا قىلىشتى سەھۋەن-خاتالار،
ئاسماننى قوچۇدى ئۇ سالغان پەرياد.

ياشلىقتەك، سۆيگۈدەك، ۋاقىتتەك، چۈشتەك،
پارلاقسەن، لېۋەنسەن، چىرايلىقتۇر سەن.
ھەممىگە قادىرسەن قۇدرەتتەك، كۈچتەك،
شۆھرەتلەر بابىدا ئالەمگە پۈرسەن.

بوسۇغاڭ ئۈستىگە بېشىمنى قويۇپ،
قىلمىسام ناۋادا بىر كۈن ئىبادەت.
قالىمەن سېنىڭدىن، كۆزۈمنى ئويۇپ،
مىڭ كۈنلۈك يىراقتا (بۇ بىر خىيانەت!)

قوغلىشىپ يۈرىمەن دائىم مەن سېنى،
لەختە قان يۈرەكنى قولۇمغا ئېلىپ.
ئۆيۈمگە ئەۋەتكەن پەرىشتەڭ قېنى،
كەتمىسۇن، قويايچۇ ساندۇققا سېلىپ.

ئەجەپمۇ جىلۋىلىك باقىسەن ماڭا،
بەرگىمدە، شېخىمدا باردۇر قالتىراش.
ھاياتلىق رىشتىسى چېگىلگەن ساڭا،
ۋە ھەمدە
تەڭداشسىز،
مەڭگۈ يالتىراش.

1998-يىل 10-يانۋار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئانا تىل

تاغلارنىڭ ئاستىدا، دۆرلار ئاستىدا،
بار دېسە مۆچەڭنى باغرىم ئانا تىل.
شۇ زامان قازىمەن كىرپىكىم بىلەن،
پىل بولۇپ ئۇ تاغلار، بولسامۇ مەن قىل.

دېڭىزلار ئاستىدا، لەھەڭ قارنىدا،
بار دېسە زەررەڭنى ياتقان كۆمۈلۈپ.
شۇ زامان غەرقمەن قايناملار ئىچرە،
ئۇ مېنىڭ بايلىقىم تۇرغان تۆكۈلۈپ.

ئاسماننىڭ قەھرىدە، يۇلتۇز كۆكىدە،
بار دېسە قەترەڭنى جىمىرلاپ تۇرغان.
چوققىلار ئۈزىتار ئۇ يەرگە مېنى،
(مەنزىلگە يېتىدۇ قىمىرلاپ تۇرغان!)

تارىشا پۇتۇكلەر، چىغناق-تارغاقتا،
پۇتۇلگەن بولساڭمۇ بەش مىڭ يىل بۇرۇن.
ئەرنىمدە ئېرتىمەن چاڭلىرىڭنى مەن،
تاشلاندۇق دېگەنگە ئەگمەيمەن بويۇن.

ئۆلىمىز بىز، لېكىن ئانا تىل ئۆلمەس،
كۆمسىمۇ ئون مىڭ يىل بار تېنىدە جان.
ئۇ سېنى تونۇسا، تونۇمىساڭ سەن،
قىيامەت، تاشلارمۇ چەكمەمدۇ پىغان؟!

يەمەنۇ ياسرىبكە چېكمەن سەپەر،
سېنىڭدىن ئۇ يەردە بولسا بىر قىيىق.
قۇدرىتىڭ ئالدىدا چەپلەرمۇ چەپەر،
تۇيغۇلار پەرۋازدا بىباش، بىتىيىق.

پەخرىمسەن، ئەقلىمسەن، باغرىم ئانا تىل،
جىلۋەڭدىن جىلۋە ئەپ يورۇپ تۇرار دىل.
سازىڭسىز پانىيدىن باقىيغا كەتسەم،
شەپەڭدىن دەس تۇرۇپ تىرىلىمەن بىل.

1998-يىل 11-يانۋار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورىيتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

يامغۇر

ئۆگزەمنى ساۋىدايدۇ يىپەك قامچىلار،
پەرىشتىنىڭ كۆز يېشى ئۇ پەرى تامچىلار.
ھەر تامچىدا ياچېقىلدى بىر ئىپار تۇخۇم،
تىنىقىنى پۇركۇپ ئۆتتى ياكى ئارچىلار.
گۆدەكلەرگە ئوخشاپ قالدى ئانا تەبىئەت،
قاراپ قالدىم چوققىلارغا چاقنىغان ھەيۋەت.
ئېتەكلەردە كۆلكە چاچار لەيلىقازاقلار،
كاسىسىگە تولدۇرۇشۇپ لىپمۇلىپ شەربەت.
قىلدى جاھان مانا ئەمدى پاكلىققا بەيئەت،
ھەر مەۋجۇدات دىل سايلىغان ئاڭا بىر ھەيئەت.
چايقىلىدۇ دېڭىزلاردەك يۇيۇنغان ئورمان،
چايقىلىدۇ يۇرەكلەردە گويا مۇھەببەت.
دېرىزەمنى ساۋىدايدۇ يىپەك قامچىلار،
نەگە چۈشسە شۇندا جەۋھەر،
جەۋھەر تامچىلار.
ساۋىداپ تۇر، قامچىلاپ تۇر، زېمىننى پات-پات،
زارىقتۇرما ھىجرانىڭدا بىزنى ئانچىلا.

1997-يىل ئىيۇن

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىر قەدىمىم بولدى تېخى مىڭ پەرۋاز

شىۋىرلايدۇ شىۋە قەدىر شامااللار،
جاراڭلايدۇ قۇلاقلارنىڭ ناغرىسى.
يەنە بىر تاڭ بۇ زېمىننى قامااللار،
زەر ئېقىندۇر ئۇپۇقلارنىڭ ساغرىسى.
تاغلار گويا ئېقىندىكى ئارااللار،
بار ئۇلارنىڭ كۆڭگە ئوخشاش يانغىسى.

كېچىلەردىن ئامان چىقتىم كۈندۈزگە،
ماڭا تەندۇر يەنە بىر تاڭ، بىر ئەسىر.
مەنزىلىم بار مۆز ئارتلاردا، تۈپتۈزدە،
ھەر زەررىدە چاقناپ تۇرار بىر قەسىر.
ئەتە دېگەن كۆرۈنمەيدۇ كۆپ كۆزگە،
(بۇ ئالەمدە كۆڭلى ئەما كۆپ، بەسىر...)

تاش چاينىدىم، تاغ كۆتۈردۈم، تالمىدىم،
باغرىم ئەجەب سەزگۈلەرگە لىق تولدى.
كەچمىش مېنى، مەن كەچمىشنى يالمىدىم،
جەۋلان قىلدىم، قاناتلىرىم تىغ بولدى.
كۆكتىكەنلەر سۇنغان گۈلنى ئالمىدىم،
گۈلى دەرھال رەيھان ئەمەس چىغ بولدى.

ئالۋۇنلارنىڭ باغرىدا بار بىر چىنلىق،
سىڭگەن تاشقا، سىڭگەن تۇپراق، ھاۋاغا.
بۇلۇتلاردىن سىقىۋالغان نۇر ئىللىق،
ئايلىنىدۇ مەڭگۈ پۈتمەس ناۋاغا،
قونماق بولغان ئامەتلىرىم مىڭ تىللىق،
ئوخشايدۇ ئۇ كۆكتىن ياغقان تاۋاغا...

كەلكۈن كۆردۈم، كەكلىكىمدىن كەچمىدىم،
بۇقۇلدىسا، جاراڭلىغان مىڭ ئاۋاز.
قۇيۇنلاردا قامغاق كەتتى، كەتمىدىم،
قۇتلۇقلىدى كۆپ يۇلتۇزلار-سەرۋناز.
ئارچا بولدۇم، قىلچە زىيان چەكمىدىم،
بىر قەدىمىم بولدى تىخى مىڭ پەرۋاز...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئاق بۇلۇت، قارا بۇلۇت

مەندىمۇ بىر سۈزۈك ئاسمان بار ئەركەم،
سەن ئۇندا دەۋرىگەن مىسلى بۇلۇتسەن.
قارىيىپ كېتىسەن يۇلقۇنساڭ كۆركەم،
ئاقارساڭ تېپتىنچ قىزىل قۇرتسەن.

چۆللەرگە قويۇپ ئوت كۆكلىسۇن گىياھ،
كۆللەرگە قۇيماستىن ئۆتسەڭمۇ مەيلى.
كۆزۈمگە ھومىيىپ قارايسەن قىيا،
ئاسمانغا تارتماسمۇ بۇلۇت خوي-پەيلى.

ھە، شۇنداق كۆللەرگە قۇيسەن راسا،
چاكىلداپ ياتىدۇ مەندەك باياۋان.
چۆشەرمۇ ئارمانىنىڭ قولىدىن ھاسا،
ئۇپۇققا يېتەرمۇ يوللىرىم راۋان؟

ئاق بۇلۇت بولغايسەن، قارا بۇلۇت ھەم،
تەشنالار قامچاڭغا ئىبرىشىسە بولدى.
دولقۇنلار دېڭىزدەك، دېڭىز بول ھەردەم،
شۇ تاپتا ۋۇجۇدۇڭ كەۋسەرگە تولدى.

يىلنجايدۇ شەپەق تۈيغۇلار

باغلىرىڭدىن باغرىمنى ئىزدەپ،
قەدەم باستىم يۇرتۇمغا ئاخشام.
سېنى تاڭدەك لېۋەن بىر قىز دەپ،
شان تاراتقان ئىدى كۆپ ناخشام.
يۈرەكلەردە ياتار بىر ئىزدەپ،
سۆزلەپ كەتتى تىلغا كىرىپ جام. . .

دېدىڭ: كەتمە، بولساڭ چىن مەجنۇن،
مەن ئىشقتا چاڭ باسماس لەيلى.
بۇ هاياتتا قاي كۆڭۈل پۈتۈن،
بىللە ياشاپ، بىللە كۈلەيلى.
سۆزلىرىڭگە بولدۇم مەن مەپتۇن،
قىزغا پۈتكەن مەردلىك تۈپەيلى.

كۆڭۈللەرگە ئوخشاشلا قىممەت،
سۆيگۈلەرنىڭ ۋىسال-ھىجرانى.
ئادەملەرگە مەڭگۈلۈك زىننەت،
ھۆر ۋۇجۇدنىڭ ھالال ۋىجدانى.
قاردەك ياغسۇن قامەتتىن ھىممەت،
بارنى قوغدار ئارنىڭ قىيانى.

قىرىق قەدەم باستىڭمۇ دېمەك،
ھەر كىم ئۇچۇن مېھمانسەن ئەزىز.
مېھمانلارنىڭ غېمىنى يېمەك،
ھەر كىم ئۇچۇن ھەر يەردە پەرھىز.
ياخشى نىيەت ئاچىدۇ چېچەك،
بوينىمىزدا قالمايدۇ قەرز.

ئۇدۇملارنى ئاقتۇردۇڭ ئۇزاق،
چورتانلاردەك سەكرەيدۇ ئۇلار.
چاڭقاپ كەلدىم ئالدىمدا بۇلاق،
قۇچىقىمغا قوندى ئاق قۇلار.
مۇقاملارغا ئۇيىدى قۇلاق،
يېلىنجايدۇ شەپەق تۇيغۇلار...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

هازا كۈيى

(قەدىردان زوردۇن سابىرغا مەرسىيە)

بىر تاغدا ئۇشتۇمتۇت قالىمەن كېتىپ،
دەيتتىڭىز بۇ گەپلەر راست چىقتى مانا.
جەزىتىرناق ھەسرەتلەر يۈرەكنى تىتىپ،
باغرىمدا چاپچىيدۇ تىنماي شۇ تاپتا.

شۇنچىلىك شۇم تەلەي بولارمىزمۇ بىز؟
ئامەتنى ئاپەتلەر چىمدىلار، مورلار.
تىرەنلەر دىللاردا بىر ئەلەم-يىلتىز،
قاچان ۋە قەيەردە ئېرىمەك شورلار؟

شۇ ئالىپ تاغلارغا باقتىم يىراقتىن،
چوققىلار قاتارى سىز كۆتۈرگەن باش.
دەريالار دەۋرەيدۇ ئاچچىق پىراقتىن،
قارا رەڭ تۆكىدۇ كۆزىدىن قۇياش.

ئېگىلدى بويلىرىم، سۇندى روھلىرىم،
شاختىكى ياپراقتەك تىترىمەكتە يەر.
زۇلمەتكە ئايلاندى پىكىر-ئويلىرىم،
بىسىدىن ئايرىلدى قوللاردا شەمشەر.

ئاجايىپ مۆجىزە، ئاجايىپ ھېكمەت،
ئىدىڭىز پارلىغان ئاسمانىمىزدا.
مىللەتنىڭ ئۆمرىنى ئۇزارتقان قىممەت،
بوپ كىرگەن ئىدىڭىز ئاستانىمىزغا.

تاڭ ئاتقان كارامەت روھلار ئالەمى،
دۇر تۆككەن سىز بىلەن نەزەرىمىزگە.
ئىزگۈلۈك سىڭدۈرۈپ، كۆل رەڭ نالەنى
چىقارغان ئىدىڭىز ھەزەرىمىزگە.

شۇنداق بىر ئۇلۇغ زات ئىدىڭىز جەزمەن،
ۋۇجۇدتا ئوت يېقىپ، ياشناتقان ئاپتاپ.
داندىكى بىخلاردىن باھارنى سەزگەن،
ۋە تۇرغان تۇنلەرنى سۇبھىدە ئاقلاپ.

چېكىش ۋە مۇرەككەپ ھايات قوينىدا،
ئۆتتىڭىز تەۋرەنمەي ۋىجداننى خەجلەپ.
مىڭ ئۇلۇش تامغىڭىز يىللار بويندا،
ئۆكسۈيمەن ھەمىشە شۇلارنى ئەسلەپ.

ياقتىڭىز چاك دائىم، چاكلارنى سۆزلەپ،
سىز يۈرگەن يوللاردا ئاقتى دەريا زەر.
ماڭدىڭىز دىللارغا تاڭلارنى كۆزلەپ،
قەدەمدە قادالدى يۈرەككە خەنجەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سوقماق ۋە داۋان كۆپ مەنزىللەر ئارا،
دەردلەردىن يىرتىلۇر يۈرەكلەر هامان.
بىلىمەن، ئادەمگە ئۆلۈم يوللاشتا
دۈشمەنىنىڭ ئوقىدىن دوست ئوقى يامان.

چىنلىقنى، سۆيگۈنى، ئۈزلۈقنى كۈيلەپ،
كۈيلەنمەي، سۆيۈلمەي ئۆلىدۇ شائىر.
شۆھرەتلەر مىڭ غۇلاچ، ئۆمۈر بىر غېرىچ،
غەلۋىردۇر يۈرەكلەر، غەلۋىردۇر ياپىر!

قالتىس بىر تېغىم بار، دەپ يۈرسەم تېخى،
شۇنىمۇ كۆپسىنىپ ئەكەتتىڭ قىسمەت!
ياخشىغا قاتتىقسەن،
يامانغا سېخىي،
ئاشۇمۇ سەندىكى لىللالىق خىسلەت؟

1998-يىل 20-ئاۋغۇست

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئانا تۇپراق قەسىدىلىرى

1

سەن بولمىساڭ، ئانا تۇپراق، مەنمۇ بولمايمەن،
ئەجەب بۈيۈك يارىلىشسەن، ھەر زەررەڭ خۇدا.
سەنسىز يېرىم، چارەكتۇرمەن، مەڭگۈ تولمايمەن،
مىڭ تۇغۇلسام، مىڭ ئاشىقمەن، ئۆزۈڭگە ئۇدا.

يۇلتۇز ئۇمسەن، يىلتىزىمسەن، تومۇرلاردا قان،
چاقناپ ئاتقان تاڭلىرىڭدا نۇر ھامان بىتىم.
سەن قەلبىمدە ئۈيۈپ تۇرغان نۇرلۇق بىر پاۋان،
كۈن كۆزىگە سالدىم سىنى كۈندە مىڭ قىتىم.

سۆزلىشىمىز ئىككىمىزلا، تۇگىمەس سۆھبەت،
گاھ چىقىمىز چوققىلارغا، فەزاغا ھەمدە.
ئوخشىمايدۇ ھۆسنىلەرگە ھۆسنىڭمۇ پەقەت،
يېلىنجايدۇ بىر مۇقەددەس گۈلخانىلار تەندە.

سەندىن پۈتكەن شوخ كۈيلىرىم-ئوت كۈيلەر ئېرۇر،
ياندىشقانلار چاۋۇرىدۇ، كۆيىدۇ شەكسىز.
سېنىڭ ۋەسلىڭ ماڭا دائىم ۋەسلىلەر بىرۇر،
تەڭدىشى يوق ئالىپتا ۋە قۇدرەتلىك، چەكسىز.

ھاۋا كېرەك، پاكىز ھاۋا ئاسمان ھەم زېمىن،
قامالىنى بۇزالماس ياۋ مۇھەببەت كېرەك.
ئانا تۇپراق، سەنلا بولساڭ تاپىمىز ئېمىن،
سەن ھاياتتىن،
سەن ھەممىدىن
بېرىسەن دېرەك.

2

خىيال دەۋرەپ دېڭىزدەك ئۇرۇلىدۇ قىرغاققا،
تۇغ كۆتۈرۈپ زەپ ئېسىل سەن تۇرىسەن قىرغاقتا.
چايقىلىدۇ شامالدا دېڭىز قانات ئۇرمانلار،
شۇ تاپ مېنىڭ باغرىمنى تەكلىماكان تىلماقتا.

ئۇنى سۆرەپ چېچىدىن ئۇلاقتۇردۇم ئۇپقۇنغا،
خۇمار ئىدىڭ ئەزەلدىن سەن دەپ دېڭىز، دولقۇنغا.
-باغرىمدا بار مىڭ دېڭىز، -دېدى ياڭراق ئۇندە ئۇ،
تاشلىرىڭغا يازغىن دەپ ئىملاپ قويدۇم ئورخۇنغا.

ئالتۇن غۇنچە ئىچىدە چۈشلىرىڭگە يېپىلىپ،
ئېلىپ باردىم ئۇلارنى مەن تاڭلارغا تېۋىنىپ.
يوللىرىمدا نۇرلاردىن چاقناپ كەتتى مىڭ گۇمبەز،
ياندىم ئۇلجام بىھېساب، شوللىلارغا قېپىنىپ.

پېشانەڭ بار ئۇپۇقتەك، مۇھەببەتتەك، ئاسماندەك،
يۈرىكىمدە ئېرىتىمەن، قونالمايدۇ ھېچ غۇبار.

سەن تۇرساڭمۇ ئۆشنەمدە بىلىنمەس قىل باسقاندەك،
پىيادىسەن ھەر جايدا، ئەمما ھامان شاھسۇۋار.

ئوت تۇيغۇلار داۋالغۇپ، چېچىلار ھەر گىياھقا،
(بىزنىڭ گىياھ دانىشمەن ئوقتۇر ھامان رىياغا!)
ئۆلسەم جەڭدە جان بەردىڭ، موڭايغاندا پاراغەت،
شۇڭا ھەردەم غۇرۇرۇم قوندى كۆككە، قىياغا.

1998-يىل 10-دېكابىر

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۆكلەم ـ كۈي

1

سۆيگۈ چېچىپ كەلمەكتىسەن گۈلشەنلەر ئارا،
ئاياز چاچقان دەلۋە ئەمدى كەتتىغۇ كايىپ.
ياندى قىيا، كۈلدى سايلار، ئەگىزلىك دارا،
ئۇپۇق ئۇز رەڭ، رەڭ ئاجايىپ، يەللەر ئاجايىپ.
تاڭ كىرمەكچى، سەن كىرمەكچى بىلدىم ئۆيۈمگە،
سۇرۇلمەكتە باش ئۇستۇمدە ياپيېشىل ھاۋا.
كەۋسەر مەنا قۇيۇلماقتا كۆڭۈل كۈيۈمگە،
سوزغىلايدۇ كۆرتەكلەرنى يىلتىزدىن ناۋا.
ئەجەب شېرىن چۈشلىرىمنى ئەكەلدىڭمۇ سەن،
ئەجەب ئىسسىل ئەزىمەتلەر كۆزۈمدە ئايان.
كەچمىشلەرنىڭ ئالتۇنىنى ئىلغاپ ئېلىپ مەن،
غەلدە-غېشىن تاشلىۋەتتىم سازلىقلار سايان.
ئىزگۈلۈكلەر كەلدى دەۋرەپ، قاقتى دېرىزە،
يەشمى ئۈچۈن مانا مەن دەپ تاشلاندى قۇياش.
باغرىم ئۈچۈن باغرىم كۆيگەن ئۆچمەس دەقىقە،
سۆيۈنۈشۈم بولدى شۇئان كۆزلىرىمدە ياش!
قىيالاردىن سىرىلدى نۇر، سىرىلدى ئاپتاپ،
تۇرنىلارنىڭ دىلىدا نەي، تىللىرىدا نەي،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

گۈزەللەرنىڭ ماڭلىيىدا يۇلتۇزلار چاقناپ،
يۈرەكلەردە ئىشتىياقلار گويا قىيام، مەي!

2 ـ قىسىم

تالاي تولغاق ئازابىدىن تولغاندى دۇنيا،
شىۋىرغانلار، ئاپئاق قارلار بەلكى بىر پىغان.
جۇلغىماقتا بار مەۋجۇدات شۇ تاپتا گويا،
ئايان ئەنە بىر پەرىشتە، پەرىشتە بىر جان!
ئۇنىڭ ھەر بىر قەدىمىگە تازا زەن سالدىم،
ئوخشىمايدۇ بىر-بىرىگە ھەر بىرى پەقەت.
ھەر بىرىگە باشقا-باشقا يارقىن ئەن سالدىم.
ئىزى ئۇنىڭ شەربەت-شەربەت، شەربەت موھەببەت؛
لايلانمىغىن كەڭرى ئېقىن تۇزمىسۇن چېچەك،
بەرگىلەرنىڭ ئېيتار سۆزى تېخى مىڭ داستان.
باغلىرىمغا باغ كەيپىيات يايماقتا ئېتەك،
قۇچىقىنى بىر سوۋۇماس ھارارەت باسقان!
نودىلاردىن ھېكمەت چىقىپ، كۆلۈپ تۇرۇپتۇ،
ئاڭلايمەن-دە يۇلتۇزلارغا قوشۇلار بېشىم.
ئانا يەرسىز بىزگە تويىنى كىملەر قويۇپتۇ،
دوملايدۇ سېنىڭ بىلەن تېرەككە تېشىم.
چىڭقالمىدىم كۆيگە يەنە ئات سالغىنىمدا،
قاپىيەمۇ، سۆزلىرىمۇ مەڭگۈ تۈگىمەس.
كۆكلەم بىلەن ئۆزۈم كۆپسىز تاق قالغىنىمدا،
يەنە قىيان كۆڭۈلدە كۆي پەۋەس ۋە پەۋەس!

3

قەيەرلەردىن كېلىسەن، قەيەرلەردىن،
قانچە دېڭىز، قانچە تاغ ئارتتا قالدى؟
قانداق ئۆتتۇڭ قانداقچە تەۋەلەردىن،
قانچە ئاسمان، قانچە يەر داغدا قالدى؟
قانچە ئىقلىم ئورناتتىڭ ئىقلىمىمغا،
قانچە قايماق مۆجەزلەر تاغدا قالدى؟
ئىقلىدىغۇ ئىپارلار دىمىغىمغا،
قانداق پۇراق، قانچە خىل، باغدا قالدى؟
تاشنىڭ تىلى-قاتتىق تىل، چېچەكلەتتىڭ،
كەكرىلەرنىڭ ئەس-يادى باغدا قالدى.
چۆلدە يەلگە ئىپار پىل يېتەكلەتتىڭ،
بۇلبۇل بولۇش ئىستىكى داغدا قالدى.
سەن ئالمىغان قامالنى بىلەلمىدىم،
مۇز ئارتلارمۇ چايقالغان چاغدا قالدى.
ساڭا مەست بوپ كۆپ تويغا كېلەلمىدىم،
سەندىن ئاققان ئىلھاملار جاغدا قالدى.

1997-يىل 16-مارت، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تاغ ناخشىلىرى

1

ئەس بىلىپلا سىنىڭ بىلەن سالماق تالاشتىم،
ئەسلى بىلسەڭ سەپداش ئىدىم، ساڭا قاياشتىم.
تاغلار بىلەن تاغ بوپ يۇرگەن بىر ئوغۇل ئىدىم،
قىر-ئېدىرلار ھەزەر قىلغان ماڭا ئاياشتىن.
تاڭلار بىلەن سۆزلىشەتتىم ۋە دەيتتىم ئاڭا:
كىرسەڭ كىرگىن دېرىزەمدىن، كىرمە ئاراشتىن.
شامالLاردا ئۇچسا ياپراق شاختىن ئايرىلىپ،
دېگەن باغرىم، ھەي-ھەي ئىسسىت، يولدىن ئاداشتىڭ.

2

قار-مۇزلۇق چوققاڭ بار كۆمۈشتەك يانغان،
ھەنىنىڭا ھوزۇرنى باغرىمغا تاڭغان.
چوققاڭنىڭ ئېگىزلەپ تۇرغىنى ياخشى،
كارۋانلار سىڭارى توختىماي ماڭغان.
مەن يازار ھېكمەت شۇ ماڭلىيىڭ ئۇزرە:
«ئالغا باس! ئىلگىرىلەش قەيەردە چانغان؟»

3

ياپىپىشىل قارىغايلار سەپ-سەپ قاراۋۇل،
تۇرىدۇ ئاسمانغا ھەيۋەتتى چاچراپ.
بۇلۇتلار چىپىشار مىسلى ياساۋۇل،
تۇرالماس بىر جايدا چىقىنلار قاتراپ.
دەھشەتلەر يىغىندەك يىغىپ تۇرىدۇ،
كەتمەكچى قىيادا شاخلارنى قاتلاپ.
ئۇلارنىڭ باغرىغا قول سالدىم تاڭدا،
تىترىگەن ياپراقلار ۋەسلىنى يادلاپ.
جاسارەت تارامدۇ سەندىن يا مەندىن،
گۈزەللىك ئىزدىگەن ئەي سىنچى دوستۇم،
تامغا باس قارىغايغا كەتمىگىن ئاتلاپ.

4

چىچەكلىگەن سىرلىرىڭ بار قەلبىڭنى باسقان،
تەمە قىلار ئىپتارمۇ دەپ ھەمىشە ئاسمان.
تىكىلىدۇ كۆزلىرىڭگە يۇلتۇزلار دەۋرەپ،
(بىر ئىغىز سۆز بىر ئىغىزدا بولىدۇ داستان!)
يۆتكەلمەيدۇ دەم يىمىگەن ئويلار كۆڭۈلدىن،
سەنمۇ تىلسىم، مەنمۇ تىلسىم ئالەمدە ياتقان.

5

تاغلىرىم، دەپ ئاتىغانتىم ئاتام، ئانامنى،
قىرىندىشىم، جان دوستۇمنى جاندەك جانانىنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىدىكى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئايرىلمايمىز بۇ پانىيدا ھامان ئىككىمىز،
تا يەڭگىچە ئاق قارىنى، ياخشى - يامانىنى.
بۇ سۆزۈمنىڭ ئىمان كەبى راستلىقى ئۈچۈن،
سىنى يۇدۇپ، ئەگىپ چىقاي پۈتۈن جاھانىنى.

6

سەن تەمكىن تۇرىسەن، روھلىرىڭ ئۇچار،
ئىسىركەپ ھەممىنى، ھەممىنى قۇچار.
تارازا بىسىشنى ئۆگەتمەكچىسەن،
خىسلىتىڭ ھەمىشە كۆكسۈمنى تۇتار.
ئۆمۈردە چاقنىماس تالاي قىسمەت بار،
بىر ساڭا باغلانغان بەربىر ئۇ تار.
بىر ساڭا بەخشەندە كۈيلەر ئۆزۈڭدەك،
تايغاقلار ھەمىشە پۇشايمان يۇتار.

7

زامان چەكسىز، ئۆمۈر چەكلىك، لەنەت ئوقۇيمەن،
ساڭا ئوخشاش بۇ قىسمەتنى ھامان يەڭگۈلۈك.
يۈرىكىڭنى باسقان تاشتىن كۈيلەر توقۇيمەن،
بۇ زىمىنىنىڭ ئاسمىنىدا ئۈچقان مەڭگۈلۈك.
پىرى دىدىم سىنى كۈيىنىڭ، ھىكمەت چوقۇيمەن،
كەلسە كەلسۇن بۇ جاھاندا ماڭا كەلگۈلۈك.

8

مېھرىگىياھ، سۆيگۈ گىياھ، گىياھى ئىمان،
يەنە نۇرغۇن جان ھوزۇرى ئالىپ گىياھلار.
تىنىقلارغا ئىپار يۇكلەپ تۇرىدۇ پىنھان،
(بۇ سىرىڭنى ماڭا سۆزلەر ياقۇت قىيالار)
گۈلئارايلىق يەتكۈزۈشتى چۆللەردە ھامان،
چوققاڭدىكى ئەسرىي ھىممەت كۈمۈش زىيالار.

9

سېنى سۆيۈپ، ساڭا كۆيۈپ ئۆتتى بىر مەلەك،
شۇڭا ئۇنى ئۆز قەھرىگە مىندۇردى پەلەك،
ھەر ئاخشىمى تولۇنئايدىن كۆرىمەن ئۇنى،
كۆرۈنىدۇ نۇرلۇق، لېۋەن ھەممىدىنمۇ بەك،
«شائىر دېگەن يالغۇز» دېگەن بىر دەردمەن شائىر،
شائىرمۇ بىز؟
سەن يەكمۇ يەك، مەنمۇ يەكمۇ يەك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

8

تۈندىكى ئۆندەرەشلەر

لايقا، دۇغ خىيالدىن قاچان قۇتۇلۇپ،
يارقىن بىر كەڭلىككە قاچان چىقىسەن؟
سۇپسۇزۇك تاڭلارغا مۇتلەق ئۇتۇلۇپ،
شەپەق يار مەنزىلگە قاچان يېتىسەن؟

گۆدەكلىك كۇنلىرىڭ كەلمەسكە كەتتى،
شۇ قۇيما خۇيلارغا ياراشماس قۇيۇن.
شەيتانى شەۋقغە شىۋە قەدىر يەتتى،
ئەمدى بەس، ئوي بىلەن بولىدۇ ئويۇن.

ئاۋايلاپ باسقۇلۇق ئەمدى قەدەمنى،
ئىدىتلىق بولغىنى ياخشىدۇر ئىمكان.
قەلەمگە تېگىشتىم ھەممە ئەمەلنى،
جېنىمدىن ئايرىلار جاۋاھىر جاھان.

ھەسرىتىڭنى بۆلۈپ ئالار كىشىڭ يوق،
جەۋھەر بولساڭ جۇپ بولىسەن جەۋھەرگە.
جۇپى بىلەن يارىتىلغان ئادەم يوق،
يالغۇزدۇرمەن يالغۇز چىققان سەپەرگە.

سەن زارىققان ساڭا ھەرگىز كەلمەيدۇ،
مەشۇقى يوق ئاشىقتۇرسەن سەن گويا.
تەقدىر ساڭا سورىغاننى بەرمەيدۇ،
شۇڭا پانىي ئاتالغان-دە، بۇ دۇنيا.

ئۆز ۋەزنىڭدە ئۆلچەنمەيسەن ھېچقاچان،
ئۆز ئەكسىڭدە قويۇلمايسەن كېرەككە.
يۈرگەنگە يوق، يانقانلارغا شەرەپ-شان،
ھەسرەت چۆكەر تۆگىلەردەك يۈرەككە.

تۆگىلەرنى تۇرغۇزارغا دەرمان يوق،
ئېغىر تىنىپ، جەڭ قىلىسەن ھاياتتا.
ئېغىر يۈككە يىگىت جېنى تەسەددۇق،
يۇمشاق تۇرساڭ يەم بولىسەن ماماتقا.

ئۇرانىڭنى ئويغىن تامغا، تاغلارغا،
گەۋدەڭنى كەر، يوق كەينىڭگە تىقىلما.
ياش تۆكسەڭ تۆك گۈللەرگە ۋە باغلارغا،
ھەسرەت چەككىن، مۇھەببەت يە، يىقىلما.

* *

ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ ئادەملەر، يەر-جاھان،
تۇرىدۇ تۇختاۋسىز ئۆزگىرىپ.
ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ دوست، جانان،
ھەيرانمەن، كېتەمدۇ كۆز تېگىپ.

تۇنۇگۇن شاخ كەبى ئېگىلگەن بىرلىرى،
قانداقتۇ قاپتۇغۇ گىدىيىپ.
يوق ئەمدى سەبىيدەك سىرلىرى،
بىردەمدە قاپتۇغۇ ھىجىيىپ. . .

جېنىڭنىڭ رىشتىسى ئۇزۇلسە،
ئۇزۇكتىن ئېلىشار ئۇزۇكلۇك.
ئېلىشتىن تۇزۇملەر تۇزۇلسە،
يىراقتا قاپتۇغۇ تۇزۇكلۇك. . .

ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ ئادەملەر، يەر-جاھان،
ئىزگۈلۈك يىلتىزى ئەسلىمىز.
ۋاپاغا باي ئىدى دوست، جانان،
سۆيگۈدىن يارالغان پەسلىمىز. . .

ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ ئادەملەر، يەر-جاھان،
ھېلىمۇ يېشىلرەك نەسلىمىز.
ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ دوست، جانان،
ئۆزگەرمەس ئادەمدۇق ئەسلى بىز.

ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ ئادەملەر، يەر-جاھان،
كەلمەيدۇ قىمارغا جانلارنى تىككىمىز.
ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ دوست، جانان،
ئۆزگەرمەي قالدۇق بىز ئىككىمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

*　　　　*

چۆككەن ناردەك تۈن چۆكتى ئىدىرلارنىڭ ئۈستىگە،
يۇلتۇز كۆزلەر قادالدى يۇلتۇزلارنىڭ ھۆسنىگە.
سانسىز تىلسىم سىرلار بار قارا تۈننىڭ كۆكسىدە.

تۈن يېپىنىپ كېلىمەن تۈن يېپىنغان يوللاردا،
مەن يىتتۈرگەن ھېكمەتلەر مۆككەن ئوچۇ سوللارغا،
تاپشۇر تۈننىڭ پەردىسى، چۈشلىرىمنى قوللارغا.

يېرىلى تاشتەك يېرىلىپ، تۈن كۆرسەتتى كارامەت،
بالىلىقىم باغرىمدا قىلماقتىدى پاراغەت،
قۇچىقىدا جۆرىسى، ۋۇجۇدىدا بالاغەت.

*　　　　*

كەچمىش دېگەن بىر دەريا، كەچمىشنى كەچتىم ئايانماي،
ھەيرەتتىمەن، ئۇنىڭغا كېچىكتىن چىقىپ قايتالماي.
قالتىس يۇلتۇز بار ئىدى ئۇنىڭ سۇزۇك كۆكىدە،
تولغىنىمەن ئەمدى مەن ئۇنى زىنھار تاپالماي.

كەچمىش دېگەن بىر جەننەت، بىر دېمى مىڭ خۇمارلىق،
ئاسقان ئىدىم بوينىغا مىڭ ئايەتتىن تۇمارلىق.
قالتىس پەرى بار ئىدى ئۇنىڭ شاھلىق تۆرىدە،
ھەر بىر سۆزى ئالەمني لېۋەنلىككە شۇئارلىق.

كەچمىش دېگەن شېرىن چۈش، قايتىلانماس، ئالدانماس،
نۇرى ئۈنىڭ مىڭ ئاسمان، بىسى ئۈنىڭ مىڭ ئالماس.
قالتىس سۆيگۈ بار ئىدى تەن-تېنىدە ئۈنىڭكى،
كۆيۈكىنى ھەر زامان ھەر نېمەرسە باسالماس.

كەچمىش دېگەن گۈزەللىك، خوشلىشىسەن كەلمەيدۇ،
بۆل دېسەڭمۇ كۆڭلۈڭنى ھەرگىز كۆڭۈل بۆلمەيدۇ.
قالتىس گۈزەل بار ئىدى شۇ گۈزەللىك ۋەسلىدە،
يالتىرايدۇ ئەس-يادىم گۈزەل مەڭگۈ ئۆلمەيدۇ.

1999-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى

ئۇچرىشىش

تولۇنئاي سۇ بولغان سۇتتەك بىر كۆرپەز،
شېخى بار قولۇڭدا زەيتۇننىڭ يۇمران.
دولقۇنلار ئۆرلەيدۇ كۆكلەرگە مىڭ گەز،
بۇژغۇنلار قىرغاقتا مىڭ يىللىق گۇمران.

ئاسمانلار دېڭىزدۇر، دېڭىزلار ئاسمان،
ياپپېشىل تاۋاردەك لۆمشۇيدۇ سۇلار.
ئاسمان ۋە دېڭىزنى باغرىغا باسقان،
كۆيلەرنىڭ مەۋجىدە تۇرغان ئاق قۇلار.

ھېسابسىز يۇلتۇزدۇر قوينى ۋە قونچۇڭ،
چاچىسەن، چاچىسەن، چاچقۇ ھەممە يەر.
شولىلار ئىچىگە غەرق بولدۇق بىز،
مىليون يىل، مەھشەرگاھ كۈنگە قەدەر.

بېلىقچى توپلىرى ئېتىلار ئوقتەك،
تاڭيارىن باغرى بار بېلىقلارغا ھەم.
كۆڭۈللەر تېپتىنچ ھەسرىتى يوقتەك،
ئۇچراشقان ئەسنالار نېمانچە كۆركەم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كۆزۈمنى ئاچمايمەن ئويغانساممۇ مەن،
ئېرىگەن چۈشۈمنى چاقىرىپ يەنە.
ئوڭۇمدا ھىجراندىن تولغانسامۇ مەن،
چۈشۈمدە ۋىسالدىن قىلدىم تەنتەنە.

*　　　　*

ـ مەھكەم بول، قىيا تاش-يارنىڭ غۇلىدى،
بېشىڭدا پاناگاھ يارىم غۇلىدى.
دىلداردىن ئايرىلدىڭ، يارىڭ غۇلىدى.

تاغلاردىن كەلدى ئۈن، كەلدى بىر سادا،
تاشلارمۇ تېشىپتۇ يۈركى ئادا.
(شاھىدىن ئايرىلدى مىسلى بىر پادا.)

ئەتىرگۇل بۇي تۆكتى، تۆكتى كۆپ ئىپار،
كېپىنەك پىلدىرلار، قانىتى چىپار.
زىكرىدە ئىسمىڭغۇ! يۈرەكنى سىپار.

زەھەرلەر تارىتار باغرىمدا يارا،
ھەسرەتلەر تارغىقى جېنىمنى تارا.
تاش سۈندى، تاغ سۈندى، سۈنمىدى قارا.

*　　　　*

كۆيلىرىڭدە ئۆزگە دىلدار بار،
ئۆزگە لەرزە بېرىدۇ ماڭا.

ئوقۇمايمەن كۆيۈڭنى زىنھار،
بۇ مىجەزىم ئاياندۇر ساڭا.
قاپىقىڭدىن لەپىلدەيدۇ قار،
نىمە بەۋا كېلەركىن ساڭا.

ۋۇجۇدۇڭدا تالاي ھۆجەيرە،
ھەر بىرىدىن پەيدا مىڭ پەرى.
ھەر پەرىدىن مىڭ بىر كۆي پۈتسە،
قانداق يەتسۇن كۆيۈمنىڭ بەرى؟
مېنى سەندە تالاي قىز كۈتسە،
سېنىڭ ئەمەس كۆيۈمنىڭ نەرى؟

1999-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

«تەڭرىتاغ شامالىلرى»نىڭ بەت چۆرىسىگە يېزىلغان شېئىرلار

شاخارىغان چىرايلىق چىنار ئىدىڭ مەن بىلسەم،
پالتا تېگىپ غولۇڭغا ئاياۋسىزلا كەسلەندىڭ.
كۆك كاھىشلىق، نەقىشلىك ئىمارىتىم دەپ يۇرسەم،
خاراب بولۇپ، ئاخىرى خارابە بوپ ئەسلەندىڭ.

ئىمەنلەرنى يۇلۇپ ئېپ، ئەمەن تىكىپ قويۇپتۇ،
خۇش پۇراقلار شۇ زامان بەدبۇيلارغا ئايلاندى.
نەشتەر تۇتقان نەشتەر قول ئۆزەك، كۆزنى ئويۇپتۇ،
مەيىن شامال شۇنداق قىپ بورانلىققا سايلاندى.

قان يىغلىدىم ھالىڭغا، شۇنچە، پايمال بولامسەن؟
يورۇق كۆرمەي گۈللىرىم شۇنداققىنە سولامسەن؟
تولۇن ئىدىڭ بىر تولۇق، ھىلال بولدۇڭ كۆپ جۇدەپ،
بىر كۈنلىرى ھۆسنۈڭگە قايتا يەنە تولامسەن؟

*　　　　*

ئۇستىخان يېرىپ چىققان چېچەك، قىزىلدەك،
ۋەسلى ئوتقاش، ئوتقاش مۇھەببەت.

قۇلۇلە باغرىدا قاتقان مەرۋايىت،
قارىچۇقلاردا چاقنىغان ھەسرەت...

ئالماس چوققىلاردا يانغان ئاپئاق قار،
قاپقارا تاشلاردا ئۇنگەن كۆي، شەپقەت.
يۈرەك ئىچرە ياتقان بىر دىلدار،
پەرىشتىلەر قۇسقان نۇر، سەنئەت...

شەيئىلەر ئۆزىكى ئاتقان بىر ئوقسەن،
بۇلۇتسىز ئاسماندىن ياغقان بىر يادا.
قەسىرلەر ئىشىكىن چېكىشتە يوقسەن،
دوستلاردىن، دىلداردىن قايتماي، تاغلاردىن قايتقان
سەن ئاۋاز،
سەن بىر ئۈن،
سەن ئەكس سادا.

* *

قەددىم سۇنۇپ، قەلبىم سۇنۇپ، قەلىمىم سۇنۇپ،
ۋۇجۇدۇمنى چىلبۆرىدەك دەھشەت باسقاندا،
كۆرۈندۇ سامان يولى زۇلمەتنى يۇنۇپ،
قەلبىم ھەمدە قەسىرىم، ھەمدە قەددىم ئاسماندا.

تۆكۈلدۇ ئاپئاق قارلار، ئاپئاق چېچەكلەر،
سىنىسىز قاقشال شاخلىرىمغا، بەرگىلىرىمگە.

تۈيغۇن روھلار چىمەنلەرگە كورنى يېتەكلەر،
ئەرك بېرىپ ھەسرەتتىكى تەركلىرىمگە.

پىچىرلايدۇ قۇلىقىمغا غايىب بىر بولمىش،
تاغدەك ئېغىر بىر مەنىنى كۆتۈرگەن ئاۋاز:
گۈل بېغىڭدا مىرزىگۈل، ياق خىزىرگۈل سۇلمىش،
سۇلۇشلىرى ئاھ-پەريادسىز، ئەجەب سەرۋىناز.

چىقتى بۇلۇت غىلاپىدىن ئاپتاپ خەنجىرى،
قىزىلگۈللەر كۈي تۈكۈشتى تۈزىشىپ چىراي.
سۆرەلمەكتە ئەس-يادىمنىڭ ئالتۇن زەنجىرى،
تىرىلمەكتە ئۆلگەن كۈنلەر، مۆجىزىدۇر ئاي.

*   *

مېنىڭ بېشىم ياستۇقتا، سېنىڭ بېشىڭ تورۇستا،
ئاق راۋاقتا ئاق پەرىشتە چۈشى باشلىنار.
ئاق ئۈمىدىنىڭ كۆزى يورۇپ ئاپئاق ئۇيۇقتا،
بىزگە گۈل قېپ، خازانلىرى ئارتقا تاشلىنار.

تەبىئەتنىڭ خۇي-پەيلىدە مىڭ بىر ئۆزگىرىش،
ھەر ئۆزگىرىش ئەسلى ۋاپا، سۆيگۈگە شەيدا.
يامغۇر، بوران، چېقىنلاردا بارسەن چىڭكىرىش،
قاردا قاردەك ئاق پەرى بوپ بولىسەن پەيدا.

www.uyghurkitap.com

*　　　　*

سۆيگۈنىڭ تامغىسى يۈرىكىم دائىم ،
ئېچىلغان يۈرەككە تىنماي بېسىلار.
سۆيگۈسىز يۈرەكتە قىيامەت قايىم،
رىسقىڭغا پۈرچاقسەن هامان قېسىلار.

گۈل تەردۈق قەلبىمنىڭ دالالىرىغا،
دېمەككى، گۈللۈك بىز، گۈللەر ئېچىلار.
هاۋانىڭ تەركىبى ئىپارغا سايدى،
ئىشىكتىن، تۈڭلۈكتىن ئىپار چېچىلار.

*　　　　*

ئاياغلىرىم يول، مەنزىلدە، كوچا، مەلىدە،
چاپمۇچاپ بىز، قارشىمدا سەن، تۈگىمەس مېڭىش.
دەسلەپكى خۇش پۇراقلار شۇ پېتى سەندە،
پۈرايمەنا ئىپاردا يوق سېنىڭدىن تېنىش.

تاغلىرىمدىن يامرىغاندا تاڭلار تاڭدا سەن،
قاچقان ئامەت، ئىلهاملارنى كېلىسەن هايداپ.
قوللىرىمغا تۇتقۇزىسەن شەربەت جامدا سەن،
ياشلىق يەنە جۇش ئۇرىدۇ يۈرەكلەر يايراپ.

قىزىلگۈللەر، ئەتىرگۈللەر، كۆركىلىك كۆكلەم،
قارىچۇقۇمغا سىلىپ تۇرار دائىم هۆسنۈڭنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

جەننەت سۆيگەن پەرىشتىلەر نەقەدەر كۆركەم،
كۆركەملەرگە تالىق سەۋدا تۇتتى كۆكسۇمنى.

*   *

بىز ياشاپ كېلىمىز چىگىش تور ئارا،
چىگىشلىك تۇگۇنلەر هامان تېپىلار.
نۇر چۇشمەس بۇرجەكلەر هامان قاپقارا،
سۇتتەك ئاق يۇزلەرگە قارا چېپىلار.

سۆيگۇسىز زېمىندىن قورقسام، غەم يېسەم،
قۇللۇقتىن قوتىيىپ، بېشىم بېسىلار.
ئۆچكەن بىر چىراغنى پەرلەيمەن دېسەم،
قولۇمغا شۇ زامان شەيتان ئېسىلار.

1999-يىل ماي، ئۇرۇمچى

ھەسەل ھەرىسى

ئاجايىپ قىسسىلەر ئاڭلىدىم (ھەيران)،
ئاشىقنىڭ ئاغزىدىن سىينىڭ ھەققىدە.
قۇدرىتىڭ تاغلارنى قىلاركەن ۋەيران،
مىليون تاغ بار ئىكەن تېرىق تەققىدە.

پاكلىق ۋە جاسارەت، ۋاپا ۋە چىدام،
نەرىڭدە تۇرغاندۇ بۇنچىلىك پەۋەس.
سۆيگۈمۇ سۆيگۈڭدەك گەر بولسا قىيام،
ئۇ مېنى، مەن ئۇنى يەمدۇق مەست-ئەلەس؟

بىر مىسقال ھەسەلگە بولاركەن بەدەل،
بىر ئۆمۈر جەۋھىرى لېۋەن ۋە ھالال.
ۋەدىگە كىم سەندەك قىلىدۇ ئەمەل،
كىم سەندەك ئۆزگىچە بولىدۇ تال-تال؟

ئەرزىمەس تېنىڭدە دۇنيادەك ھېكمەت،
خىرىس قىپ ياشايسەن بىزلەرگە دائىم.
قۇيۇلار تىلىڭدىن دېڭىزدەك ھىممەت،
(ھىممەتسىز جانلاردىن ساقلا خۇدايىم!)

قىرىق مىڭ ئالەمگە تارتىپ كەۋسەر،

قىرىق كۈن ياشايدۇ دەيدىغۇ سېنى.
ياخشىغا كۆرۈم يوق. . . راستكەن-دە دىلىم،
تارقىماس ھەسرەتكە قويدۇڭغۇ مېنى.

بال ئەمەس، ئوغىنى توشۇغان بولساڭ،
قىرىق يىل ياشايتتىڭ، ياشنايتتىڭ گۈللەپ.
قۇت ئەمەس، پېشكەلگە بارچە تولساڭ،
چەك يوقتى ئۆمرۈڭدە،
كېتەتتىڭ توۋلەپ.

1999-يىل ماي، ئۈرۈمچى

ئەسلەش

تاڭ نۇرىغا ئوخشايسەن، تاڭ نۇرىدۇر ئەس-يادىڭ،
تاڭدا كېتىپ، تاڭ بىلەن كەلدىڭ مېنىڭ ئالدىمغا.
نۇرنىڭ كۈيى ھەمىشە سېنىڭ چەككەن پەريادىڭ،
نۇردىن پۈتكەن باغرىڭنى ياقتىڭ زۇلمەت باغرىمغا.
ئاقىرىپ ياتتىڭ ياپيېشىل ئارچىلارنىڭ بەرگىدە،
ئارچىلارنىڭ قەددىدە سېنىڭ بىلەن سۆزلەشتىم.
قايىل بولماي كېلىمەن تەقدىرنىڭ بۇ تەركىگە،
ھەسرىتى يوق كىشى يوق، ھەسرەتلەرگە ئۆزلەشتىم.
چوققىلارنىڭ ئۈستىدە ئۇچتۇڭ دائىم قول بۇلغاپ،
ئاق ئىگىندە ئوخشايسەن ئاق گۈللىگەن ئۆرۈككە.
ئايغىڭدىن ئاققان نۇر ئۇسسۇل ئوينار بەل تولغاپ،
(ھايات قاچان ئېرىشكەن بۇنداق گۈزەل كۆرككە؟!)
چىمەنلەردە چىمەن سەن غۇلاچ يايغان چۈشىسىمان،
ئىلگىرىكىدەك يەنىلا قۇچاقلىشىپ تويمايمىز.
گۇناھلاردىن، غەملەردىن پاكىزلانغان قۇشىسىمان،
لەززەت يۈكلەپ دەملەرنى ھەرگىزمۇ بوش قويمايمىز.
گۈل تۈۋلىگەن ئېدىردا سەۋدا چېكىپ ھەرئاخشام،
گۈلدەستە قىپ كۆتۈرەر گۈلگۈن-گۈلگۈن گۈل سېنى.
سادا قويۇپ قۇلاققا ياشلىقتىكى شۇ ناخشام،
سەن سالغان ئوت كۆيدۈرۈپ، يەنە قىلار كۈل مېنى.
پەلەمپەيلەر سوزۇلغان، پەلەمپەي كۆپ ھاياتتا،

ھەر پەلەمپەي ئالدىدا سەن تۇرسەن بىراقتا،
تامدىن چىقتىڭ پەردەك، كۆكتىن چۈشتۈڭ ئۈمىدەك،
شۇنداق چىقىش بولمىسا، قانداق تۆزەي پىراقتا.
ئەسلەش دېگەن قانداق كۈچ،
قانداق قۇدرەت تەڭداشسىز،
ئۇ ئوخشايدۇ تۈندىكى يانغان يالغۇز چىراغقا.
مۇمكىن ئەمەس مەنزىلدە سەپەر چەكمەك چىراغسىز،
كېتەلمەيسەن ئورنۇڭدىن بىر قەدەممۇ يىراققا.

1999-يىل 8-مارت، ئۈرۈمچى

ئاق يۇلتۇز

يوللارسىمان سوزۇلغان بۇ ئۆمرۈمنىڭ ئۇستىدىن،
شولا سۆرەپ كەلگەنلىك سەن يېگانە ئاق يۇلتۇز.
ئاپئاق-ئاپئاق چېچەكلىگەن چېچەكلەرنىڭ ھۆسنىدىن،
ھامان دەيتتىم، بەختىم ئاسمان، سەن ئۇندىكى تاق يۇلتۇز،
ئالتۇن كوكۇل، ئالتۇن يايلاق بويلىرىغا ئورالغان،
جان يايرايدۇ قاناتلىنىپ قانچە مەھكەم بوغۇلسام.
باغرىم مېنىڭ بويىقىڭدا مەڭگۈلۈككە بويالغان.
تۇغۇلىمەن سېنىڭ ئۇچۇن يەنە بىر رەت تۇغۇلسام.
كىرپىكىڭدىن تۆكۈلگەندە تىلسىماتتەك ياغدۇلار
سەندىن ئەمدى يېڭى بىر جان، كەۋسەرسىمان دەملەرنى،
خۇيلىرىڭدىن يايراپ كەتتى ئايدىڭ كۆلدە ئاق قۇلار،
كۆڭۈل يارام خەقتىن ئەمەس، سەندىن تاپتى ئەملەرنى.
بالىلىقىم، يىگىتلىكىم سىڭگەن ساڭا يامغۇردەك،
بىلىمەنكى، سەن ئۇلارنى نۇر ئىچىدە ساقلايسەن.
مۇھەببىتىڭ دائىم قىسسا مېنى خۇددى ئامبۇردەك،
ئۈمىدىمنى ھەر قەدەمدە، ھەر دوقالدا ئاقلايسەن.
ئاھ، ئاق يۇلتۇز، ئاھ، ئاق يۇلتۇز تەقدىرىمنىڭ يۇلتۇزى،
تالاي باسقان قارا تەلەي يورۇقۇڭدا ئاقاردى.
سېنىڭ كۈلكەڭ، سېنىڭ جىلۋەڭ ھاياتىمنىڭ يىلتىزى،
ماڭا كەلگەن دەرد-ئەلەملەر سېنىڭ بىلەن تاتاردى.
ئاھ، ئاق يۇلتۇز، ئاھ، ئاق يۇلتۇز بارلىقىمنىڭ ئۆزىسەن،

كۆيۈكلەردىن كۆيۈپ چىققان كۆيلىرىمنىڭ كۆزىسەن،
ئالما بولدۇم ئالقاندا، ئېگىلمەستىن تىك تۇردۇم،
مەن ياڭراتقان ناخشىنىڭ ئاهاڭىسەن، سۆزىسەن.
قىرانلىقىم، بوۋايلىقىم سەندە ئىكەن ئىزدىسەم،
بۇ دۇنيادا كىم كىمگە يار، كىمنىڭ قەدرىن كىم بىلگەن؟
ئاھ، ئاق يۇلتۇز، ئاھ، ئاق يۇلتۇز سېنى مەڭگۇ قىز دېسەم،
بۇ سۆزۈمگە كىم سۆيۈنۈپ، كىم ئىشىنىپ، كىم كۈلگەن؟
مۇقەددەسلىك، سۆيۈملۈكلۈك سويۇلمايدۇ تېنىڭدىن،
ئامەت تۆكۈپ ئۈپۈق ئۈزرە جىمىرلايسەن، ئۆچمەيسەن.
كەچمىش كۈنلەر بەلگىسى بوپ جان ئايرىلغان جېنىڭدىن،
كۆچسە كۆچەر تاغلار، ئەمما سەن بۇرجۇڭدىن كۆچمەيسەن.

1999-يىل 8-مارت، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىشقان ئادرېسى

سەپەر كۆيلىرى

1

تۇپرىقىڭغا قويغاندا قەدەم،
گۈلتاج بولدى بېشىمغا ئاسمان.
ئاي تۇتقۇزدى قولۇمغا قەلەم،
نۇردىن پۈتتى سەن بەرگەن داستان.

ئۇيۇق دەسسەپ كېتىپ بارىمەن،
دەۋرەپ كەتتى شولىلار پۈتۈن،
گۈل بەرگىدىن ھۆللەر ئالىمەن،
گۈللەرگە
كۆي بەرگىنىم ئۈچۈن.

دۇپپۇلدەيدۇ يۈرىكىم ھەيران،
چۈنكى تىلسىم سۆزلەر ئالدىمدا.
ئۆزگە سۆزلەر غېرىب ۋە ۋەيران،
ئېغىنايدۇ قۇياش باغرىمدا.

شۇنچە ئۆمرۈم گۈلدەك سۇلۇپتۇ،
يولۇم چۈشمەي ئەجەبمۇ ساڭا.

شۇ ئۆمرۈمنى بېرىپ تۇرۇپتۇ،
خۇلقۇڭ چۇشكەن باغلىرىڭ ماڭا.

چىمەنلىرىڭ قالدى شۇئىرلاپ،
دېدى، بىزدىن سۆيگۈ ئال، شائىر.
سادالاردىن قالدىم پىچىرلاپ،
كۆزلىرىمدە كارامەت ھازىر.

دىلدەك يارقىن كۇندۇزلەر ھامان،
كۆرستىدۇ ئالتۇن تەختىنى،
بۇنداق ھېسلار چاغلاردىن ئامان،
ئاپتاپ تۆكەر ئەسلى تەپتىنى.

بۇلبۇللارغا ئايلانماي بۇندا،
ئاياغ ئېلىپ يۇرمەك بەك قىيىن،
ھەر قەدەمدە ئېيتمىساڭ ناخشا،
تاپقان ئىشقىڭ بولىدۇ ئىيىن.

كۆرك ئىزدەپ كۆرۈكلەر[1] دىن ھەم،
يۇرگەنىدىم ئېسىرىم تۇتۇپ.
قۇدرەت بولۇپ مەڭگۇ مۇستەھكەم،
مەيلىمنى ھەم ئالدىڭ سەن ئۇتۇپ.

---

① بىر خىل ئوت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەمدى قىسسە سىنىڭ توغراڭدا،
ئۈزلۈقمۇ سەن، مۇھەببەتمۇ سەن.
كۆي دېڭىزى دولقۇن ئۇرغاندا،
كۆي بوپ ياغاي قۇچىقىڭغا مەن.

2

باغلار ئىچرە قالدىم تەمترەپ،
ياپراقلاردىن ھەم سورىدىم يول.
ئالىملارنى مەڭزىڭمىدۇ دەپ،
پۇتاقلارغا ھەم ئۇزاتتىم قول،
ياپراقلاردىن ھەم سورىدىم يول.

شاختىن تامار قىياققا شەربەت،
ئېغىنايدۇ ئىپارلاردا يەل.
نازلىرىڭنى تەكرارلار پەقەت،
بۇلاقلاردا چاقنىغان لەھەل،
ئېغىنايدۇ ئىپارلاردا يەل.

شۇنچە گۈزەل بولارسەنمۇ ھەي،
ئولاشتۇرۇپ گۈلنى چۆرەڭگە،
تەييار قىلىپ لەۋلىرىڭدە مەي،
چىللىدىڭمۇ مېنى بىر جەڭگە،
ئولاشتۇرۇپ گۈلنى چىمەنگە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باقتىڭ كۆككە، دۇرۇلدەپ شۇئان،
ئايغىڭغا تۆكۈلدى يۇلتۇز.
دېدىم شۇندا ھۆكمىڭگە پىنھان،
يارالمىشىڭ نىمانچىلا ئۇز؟
ئايغىڭغا
تۆكۈلدى يۇلتۇز.

رىۋايەتتىن چۈشتۈڭمۇ يەرگە،
چۈشتىن سىرغىپ چىقتىڭمۇ ياكى؟
ھاياجاندا ئايلىنىپ پەرگە،
بۇلۇتلارغا قوندۇم گوياكى،
چۈشتىن سىرغىپ چىقتىڭمۇ ياكى.

غايىبلارنىڭ غايىبى ئىمىش،
دىلنى دىلغا مەڭگۈلۈك باغلاش.
يايراشلاردىن كەلمەكتە تىۋىش،
يوق ئۆزۈمنى بىناۋا چاغلاش،
دىلنى دىلغا مەڭگۈلۈك باغلاش.

باغلار ئىچرە قالدىم تەمتىرەپ،
تەمتىرىسەم قۇت قوندى ماڭا.
تەقدىر دېگەن ئەنە شۇنداق گەپ،
شاھلىقىمنى ئۆتۈندۇم ساڭا،
تەمتىرىسەم قۇت قوندى ماڭا.

3

ئەجەب مەپتۇن باقتىڭ شائىر قىز،
تىترىمەستىن قانداق تۇراي مەن.
كىرپىكلىرىڭ بىگىز كەن-بىگىز،
سانچىشىغا قانداق چىداي مەن،
تىترىمەستىن قانداق تۇراي مەن.

قۇر تىزىپسەن مېنىڭ ھەققىمدە،
تۇيغۇلاردا يۈرەك چېپىشار.
بىر سۆبات بار كۆركەم قەددىڭدە،
ئىجازەتسىز ئاپتاپ يېپىشار،
تۇيغۇلاردا يۈرەك چېپىشار.

سەترىلەرگە مىزانىڭ قاتتىق،
سەن تۇزمەيسەن ئۇلارنى سىيدام.
ئىكەن شۇڭا كۈيلىرىڭ تاتلىق،
ئەنجۇرلەرگە ئەمدۇرگەن قىيام،
سەن تۇزمەيسەن ئۇلارنى سىيدام.

خۇيلىرىڭدىن تۆكۈلدى دۇرلار،
ئۇقتۇم مۇنداق دېدىڭغۇ ماڭا:
گۆھەر بولۇر شائىردا قۇرلار،
سىرنى پەقەت ئېيتتىم مەن ساڭا،
ئۇقتۇم مۇنداق دېدىڭغۇ ماڭا:

هەر سۆزۈڭدە تۇرسۇن تەپچىرەپ،
ئۇرۇپ تۇرغان يۈرەكنىڭ قېنى.
يالغانلارنى يۇمشاتما ئەيلەپ،
يالغانچىنىڭ قۇرۇسۇن تېنى،
چىن چىرايدا كۆرەي مەن سېنى.

كۈيلەيلى بىز، كۈيلەردە پەقەت،
يانسۇن ئوتقاش، چېقىلسۇن چېقىن.
تىنىقلارغا سىڭسۇن مۇھەببەت،
قانسۇن ئاڭا يىراق ۋە يېقىن،
يانسۇن ئوتقاش، چېقىلسۇن چېقىن.

تاخماق تۈزۈپ ئويىنما ھەرگىز،
ماڭغان يولۇڭ ھامان تار بولۇر.
سالساڭ ئەگەر ئىز ئۈستىگە ئىز،
چىققان پەللەڭ ھامان دار بولۇر،
ماڭغان يولۇڭ ھامان تار بولۇر.

شائىر بولماق ئوڭاي ئىش ئەمەس،
يۈرىكىڭنى يەپ باققانمۇ سەن؟
تىغقا دەسسەپ تۇرالامسەن دەس؟
ئاقنى ئاپئاق دەپ باققانمۇ سەن؟
يۈرىكىڭنى يەپ باققانمۇ سەن؟

كەل، كۈيلەيلى، سۆزلىرىڭ بەرھەق،
كۈيلىرىمىز دۇردانە بولسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قىرىمىسۇن سەزگۈلەر پەقەت،
چىمەنىمىز گۈللەرگە تولسۇن،
كۆيلىرىمىز دۇردانە بولسۇن.

4

ئەجەب تىلسىم جەنۇب تۈنلىرى،
تىلسىم، دىلدار، ئوخشار ئۆزۈڭگە.
تىمتاسلىقتۇر تۈننىڭ ئۈنلىرى،
رەڭگى تارتقان تۇتمۇت ئۆزۈڭگە،
تىلسىم، دىلدار، ئوخشار ئۆزۈڭگە.

ئالەم-ھېكمەت، پىچىرلايدۇ ئۇ،
ھوشلىرىمنى ھەيرەتكە سېلىپ.
ئەسەبلەردە ئويناق بىر تۇيغۇ،
ياندا قويار جېنىمنى ئېلىپ،
ھوشلىرىمنى ھەيرەتكە سېلىپ.

ۋايسىمىغىن مۇشكۈل ئالدىدا،
ئۈمىدىڭنى ئۆچۈرمە زىنھار.
پارلاپ تۇرغان روھلار باغرىدا،
سەن ئىزدىگەن مېھرىگىياھ بار،
ئۈمىدىڭنى ئۆچۈرمە زىنھار.

سەپەردىسەن، ماشايىقنىڭ يوق،
يولداش كېرەك، كېرەك بىر ئۈلپەت.

«تىل پۈتۈلمەي شاھقا ھەمراھ ئوق»
يۈت تىلىڭنى، كۆرمەيسەن كۈلپەت،
يولداش كىرەك، كىرەك بىر ئۈلپەت.

جانانىڭغا جان بەر ھەر زامان،
شۇ دۇر پەقەت جاندا بار قىممەت.
نامەردسەنكى، چىرايىڭ سامان،
ۋۇجۇدۇڭدا بولمايدۇ زىننەت،
شۇ دۇر پەقەت جاندا بار قىممەت.

قولياغلىق-مەست دەقىقە-دەملەر،
ۋەدىلەرگە قىلما خىيانەت.
ئەجەل ئۈچۈن تېپىلماس ئەملەر،
بىتاپ بولساڭ، شۇ دۇر قىيامەت،
ۋەدىلەرگە قىلما خىيانەت.

دېڭىزدۇرسەن چاكى چاك چۆلدە،
تىنماي لەپىشىپ، لەڭ ئۇرۇپ تۇرغان.
كىرەك دىسە، دوست ئۈچۈن ئۆل-دە،
يۈرتۈڭ ئۈچۈن ھەم بولغىن قۇربان،
تىنماي لەپىشىپ، لەڭ ئۇرۇپ تۇرغان.

باغلار يەنە شىلدىرلاپ كەتتى،
سابا كەتتى گۈللەرنى چارلاپ.
سۈبھى يەنە زېمىنغا يەتتى،
كۆكتە چولپان تۇرماقتا پارلاپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سابا كەتتى گۈللەرنى چارلاپ.

5

ھالۋايىرەڭ يامزاللار ئۈزرە،
نەزەرىمنى چاچتىم تۇش-تۇشقا.
بىرقول سالدى بوينۇمغا گىرە،
ئوخشاپ قالدىم پەرۋازدا قۇشقا،
نەزەرىمنى چاچتىم تۇش-تۇشقا.

كۆز ئالدىمدا پايانسىز دالا،
باغلار تىنماي ئۆينايدۇ ئۇسسۇل.
شائىر ئەسلى بىر سەبىي بالا،
چۆشلەر بىلەن بولىدۇ مەشغۇل،
باغلار تىنماي ئۆينايدۇ ئۇسسۇل.

قەدىم يىللار ئىزنالىرى بار،
تۇپراقلاردا، تاملاردا روشەن.
نۇر نۇقتىلار كۆز ئاچار بىدار،
پاراغەتتىن سۆزلەيدۇ گۈلشەن.
تۇپراقلاردا، تاملاردا روشەن.

سەپ تارتىدۇ رەڭدار ئەسىرلەر،
شان-شۆھرەتلەر ياسايدۇ قىيا.
پاراسەتتىن بىللۇر قەسىرلەر،
تۆكۈپ ئۆتەر دىللارغا زىيا،
شان-شۆھرەتلەر ياسايدۇ قىيا.

تۇرلۇك-تۈمەن سۇرەتلەر ئالدىم،
تېخى ئۇنىڭ روھى كارامەت.
بال ئىزدىدىم، بالاغا قالدىم،
بىر ئىشتىياق تۈتتى، قىيامەت...
تېخى ئۇنىڭ روھى كارامەت.

سۆيگۈلەرگە يۆگەپ مەن سېنى،
كۆتۈردىمۇ، چاپتىم دەر بەدەر.
ئىلهاملىرىم كۆتۈردى مېنى،
ئاسمانلارنىڭ قەھرىگە قەدەر،
كۆتۈردىمۇ، چاپتىم دەر بەدەر.

ئەي ئېسىل يەر، ئەي ئېسىل جاھان،
قېنىم بولۇپ ئاقتىڭ ۋۇجۇدتا.
تامچە كۈيۈم بولدى ئوكيان،
غۇرۇر بولۇپ ئاقتىڭ ئۇيۇقتا،
قېنىم بولۇپ ئاقتىڭ ۋۇجۇدقا.

ئەي ئېسىل يەر، ئەي ئېسىل مەسكەن،
ئۆزەك بولدۇڭ نار ۋە نازىمغا.
شاماللىرىڭ پۇراقلىق ئەسكەن
مەرغۇل بولدى مەڭگۈ سازىمغا.
ئۆزەك بولدۇڭ نار ۋە نازىمغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

6

قايناق رەستە، باز-بازلىق بازار،
ئۆچراپ قالدىم ئۇشتۇمتۇت ساڭا.
سۆزلىرىڭدىن ئەس-ھوشۇم ئازار،
پەرىشتە بوپ تۇيۇلدۇڭ ماڭا،
ئۆچراپ قالدىم ئۇشتۇمتۇت ساڭا.

ئۆتتى قەرنە، ئۆتتى زامانلار،
يەنە شۇنداق تۇرۇپسەن يۇمران.
روھىغا چاڭ قوندۇرمىغانلار،
ياشنار مەڭگۈ، بولمىغاي گۇمران،
يەنە شۇنداق تۇرۇپسەن يۇمران.

باللىقنى سالدىڭ يادىمغا،
ئاقتى دىلدا سامان يوللىرى.
ئەپسۇن بولۇپ كىردى باغرىمغا،
ئامەتلەرنىڭ پەردەك قوللىرى،
ئاقتى دىلدا سامان يوللىرى.

چىمەنلەردە گۇل تەرسەك يايراپ،
زەپ ئالدىراش چۈشەر ئىدى تۈن.
تۇمۇچۇقلار بەس-بەستە سايراپ،
بىزنى قالتىس قىلاتتى مەپتۇن،
زەپ ئالدىراش چۈشەر ئىدى تۈن.

٥

سىرلار نۇرغۇن ئىدى نەزەردە،
تىلسىم ئىدى پۈتۈن تەبىئەت.
تالاي ئىشلار كىرىپ ھەزەرگە،
چۈمپەردىدىن قالغان ئەينىيەت،
تىلسىم ئىدى پۈتۈن تەبىئەت.

مانا ئەمدى غورىلار قىيام،
سىرلار تومۇر تۇتقۇزدى رايىش.
ياشلىق كەتتى، قوللىرىدا جام،
دېمەك كەتتى دىلدىن ئاسايىش،
سىرلار تومۇر تۇتقۇزدى رايىش.

قەدىناسلار جەم بولغان يەردە،
ھامان جەننەت-جەننەتلەر پەيدا،
ئالەم پەقەت پاكلىنار تەردە،
تەرلىك ئەرگە ئەل مەڭگۈ شەيدا،
ھامان جەننەت-جەننەتلەر پەيدا.

يېشىل چۆشلۈك، يېشىل ۋادىلار،
ئىشقىم ئاغار سەن ياققا ھامان.
ئاھ، قەدىناس، سولما زادىلا،
نەدە بولساق بولايلى ئامان،
ئىشقىم ئاغار سەن ياققا ھامان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

7

ئاق قاشتېشى، قارا قاشتېشى،
تاراشلىنار قاشتاش قولۇڭدا.
تاشچى يىگىت ھۈنەرنىڭ بېشى،
نۇرلار ئاقار يۇرگەن يولۇڭدا،
تاراشلىنار قاشتاش قولۇڭدا.

ئۆركەش نۇسخا، قاينام نۇسخىلار،
چىمەنلەرنى تۇرىدۇ سۆزلەپ.
قەد كۆتۈرگەن دانىش، ئۇستىلار،
سەپەر چېكەر ٠ئەتىنى كۆزلەپ،
چىمەنلەرنى تۇرىدۇ سۆزلەپ.

جان ئانامنى ئەسلىتىپ دەرھال،
بالىسىنى ئېمىتەر ئانا.
سىمالاردىن بولماقتىمەن لال،
سەنئەت مانا، مۇھەببەت مانا،
بالىسىنى ئېمىتەر ئانا.

مەڭگۈ خۇشتار مەجنۇنغا لەيلى،
قىسسىلىرى تۈگىمەس زىنھار.
كىمنىڭ كىمگە گەر چۈشسە مەيلى،
دەسلەپ كۆزدە بولىدۇ ئىزھار،
قىسسىلىرى تۈگىمەس زىنھار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتىنى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

بوۋاي ئېيتار گۆدەككە چۆچەك،
قاپلار كۆكنى ئۇچار گىلەملەر.
يۈز ئاچىدۇ شۇئان كېلەچەك،
ئاپتاپ يۈزلۈك باغۇ ئېرەملەر،
قاپلاپ كۆكنى ئۇچار گىلەملەر.

تاش قۇياشقا ئايلىنار دەمدە،
ھۈنەر دېگەن ھۆسن-دە، ئەرگە.
پاك ھاۋانى ئىزدىسەڭ، بەندە،
يول سال مېھنەت ئەۋجىگەن يەرگە،
ھۈنەر دېگەن ھۆسن-دە ئەرگە.

8

چۆل كېيىكىم كۆزۈڭ چاراقلاپ،
باشلىرىمغا يىقىلدى تاغلار.
ئەسلىرىمنى كەتتى ۋاراقلاپ،
يۈرىكىمدە تىرىلدى داغلار،
باشلىرىمغا يىقىلدى تاغلار.

زەپمۇ قارا، ئەجەبمۇ تىنىق،
كۆزلەر سەندە بار ئىكەن ھەيھات.
بىر قارىدىڭ، مۆجىزە ئېنىق،
جاھىل ھېسلار بولۇشتى بەربات،
كۆزلەر سەندە بار ئىكەن ھەيھات.

قوش چۇشىدەك چۇشۇمنى ئەسلەپ،
قارايتتىم شۇ قارا كۆزلەرنى.
چايناپ باقتىم ياشلىقتا دەسلەپ،
قارا كۆزگە ئېيتقان سۆزلەرنى،
قارايتتىم شۇ قارا كۆزلەرنى.

جۇپ ئوغلىقىڭ شۇنچىلىك يۇمران،
ئۇركۇپ قارار يىراقتا تۇرۇپ.
ئايسۇلۇنى يادلىدىم شۇئان،
سېغىنىشنىڭ ئوتى لەڭ ئۇرۇپ،
ئۇركۇپ قارار يىراقتا تۇرۇپ.

قورقما، سېنى مارىمايدۇ ئوق،
ھەيران كۆزلەر مارىغان بىلەن.
تۇيغۇن بولساڭ بالا-قازا يوق،
مەڭگۇ ئەركىن ياشايسەن لېۋەن.
مەڭگۇ كۆزلەر مارىغان بىلەن.

ئىپارلىرىڭ يەتسە ۋايىغا،
تاشلا، زېمىن ئېتەكلىرىگە.
رىسقىڭ تولۇق ھامان جايىدا،
ھەتتا يانتاق چېچەكلىرىدە،
تاشلا، زېمىن ئېتەكلىرىگە.

چۆل كېيىكىم تەڭداشسىز ئوماق ،
سۆيۇملۇكسەن، ئېسىل بىر جانسەن.

جەۋلانىڭغا بۇندا مول قوناق،
ئۆزۈڭ بىربەگ، ئۆزۈڭ بىر خانسەن؛
سۆيۈملۈكسەن، ئېسىل بىر جانسەن.

9

گۈل ئىسمىلىك گۈلدار يۇرت ئەستە،
مۇشائىرە قىزىغان ئاخشام.
ماڭا سۇندۇڭ ئېسىل گۈلدەستە،
ياڭرىغاندا شېئىر ۋە ناخشام،
مۇشائىرە قىزىغان ئاخشام.

يېلىنجايدۇ شەپەق دىللاردا،
ئۇلۇغلىنار ئىز گۈلۈك پەقەت.
جاھان-جاھان مەنە تىللاردا:
مېھنەت-جەننەت، مېھنەت-مۇھەببەت،
ئۇلۇغلىنار ئىز گۈلۈك پەقەت.

چاقناپ ئۆتەر قالتىس مىسرالار،
كىرىپ كېلەر نەۋائى ئۆيگە.
جىلۋىلەردە غالىب جۇلالار،
ئايلىنىدۇ مەڭگۈلۈك كۈيگە؛
كىرىپ كېلەر نەۋائى ئۆيگە.

دېرىزىدە يېپىلىدۇ ئاي،
بۇگۈن ئاي بەك دىلدارۇدىلدار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بېكى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۆيىدى ئۇ، كۇمۇشلەرگە باي،
تاڭلار بىلەن كۆرۈشەر دىلدار،
بۈگۈن ئاي بەك دىلدارۇ دىلدار.

يۇرتى شائىر، ئۆزى ھەم شائىر،
ئاي يۇزلۇكلەر قىلدىڭلارغۇ لال.
سۇمۇ، ئوتمۇ شېئىركەن، ياپىر،
ئوتتا قالدىم، كۆيمەي نە ئامال؟!
ئاي يۇزلۇكلەر قىلدىڭلارغۇ لال.

قۇۋناپ تۇتتۇم كېلەچەككە گۈل،
گۈلدار يۇرتتىن گۈلدەستە ئېلىپ.
كۆزلىرىمگە كۆرۈندى ئۇدۇل،
يۇمران ئوغۇل ئىشتىياق سېلىپ،
گۈلدار يۇرتتىن گۈلدەستە ئېلىپ.

10

ھەيران باغۇ بېھىشباغ، چارباغ،
نەزەر باغلار ھېسابسىز بۇندا.
شەربەتلەردىن قەد كۆتۈرەر تاغ،
باغ تەبىئەت ئوغۇل-قىز بۇندا،
نەزەر باغلار ھېسابسىز بۇندا.

يەنە چاپچىپ كەتتى ئىلھامىم،
يەنە چىقىن چاقتى قاراسلاپ.

مەيگە تولدى يۇرەكتە جامىم،
ياندى كۆزلەر يەنە چاراسلاپ،
يەنە چېقىن چاقتى قاراسلاپ.

ئەي، كەۋسەر يۇرت، باغرىڭغا باستىڭ،
ئاشىقىڭنى مەيىن ئەللەيلەپ.
بويلىرىمغا بۇيۇكنى چاچتىڭ،
ئىپار ئىچرە قالدىمەن لەيلەپ،
ئىپارلارنى ئۆتتۇم كۆپ چەيلەپ.

سالاملاشتىم گىياھلار بىلەن،
سەمىم ئۇچۇن ئىسمى ئىدى يات.
بۇيى ئەتىر، خۇيى بەك لىۋەن،
جەننەتلەرگە تەركىب ۋە نامزات،
سەمىم ئۇچۇن ئىسمى ئىدى يات.

قول ئۇزاتتىم شاخلارغا ئاستا،
يامراپ كەتتى تەنگە بىر لەززەت.
ئاڭلىدىم مەن يېڭى بىر ناخشا،
تاپتىم ئۆمۈر يەنە بىر نۆۋەت،
يامراپ كەتتى تەنگە بىر لەززەت.

ناۋا ئىزدەپ كۆڭلۈم تەلپۈنەر،
جان رىشتىسى تارىڭدۇر دۇتار.
دىلبەر كۈيلەر تۇغدەك يەلپۈنەر،
ئارنى ھەتتا ئالەمنى ئۇتار،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

جان رىشتىسى تارىڭنى دۇتار.

قانداق پارلاق تاڭلار ۋە ئاپتاپ،
قانداق ئوچۇق ىىغۇبار ئاسمان.
ئارمانلاردەك يۇلتۇزلار چاقناپ،
يۇلتۇزلارنى باغرىغا باسقان،
قانداق ئوچۇق ىىغۇبار ئاسمان.

سۇرۇكلەرنى سۇردۇم تالاي رەت،
تۇزەلمەيمەن پەيلىڭ تۇزەلمەي.
باغلىۋالدىڭ، سالدىڭ مۇھەببەت،
كېتەلمىدىم مېھرىم ئۈزەلمەي،
تۇزەلمەيمەن پەيلىڭ تۇزەلمەي.

ھەيران باغۇ بېھىشباغ، چارباغ،
نەزەر باغلار، راھەتباغلىرىم،
كۆرەلىسەم، ماڭا يۇكسەك تاغ،
كۆرەلمىسەم، ھەسرەت، داغلىرىم،
نەزەر باغلار، راھەتباغلىرىم.

11

يۇرتلار ئارا كېلىمەن مەستخۇش،
سۇزەر كۆزگە ئىلاھى ئىمكان.
ھەر كەڭلىكتە يوقاتتىم ئەس-ھوش،
ھەر كەڭلىكتە بىر بېھىش پىنھان،

سۆزەر كۆزگە ئىلاھىي ئىمكان.

ئايدالىلار ئەجەب ھۆسىندار،
ئاچىلغىنىدا، سالماقتا سۇران.
قەدىم روھلار بەكمۇ تۇگۈندار،
لەۋھەسىدە ھامان بىر ئۇران،
ئاچىلغىنىدا، سالماقتا سۇران.

سۆيەر بولساڭ، ئانا يۇرتنى سۆي،
تىكىنىدە تىتىلسۇن يۈرەك.
كۆيەر بولساڭ، ئوتلىرىدا كۆي،
گۈزەل يوقتۇر ئۇنىڭدىن بۆلەك،
تىكىنىدىن تىتىلسۇن يۈرەك.

مەن باشقىچە كۈيلەيمەن ئەمدى،
ئالغاندىكىن باشقىچە ئىلھام.
بىر يارقىنلىق زىھنىمگە كەلدى،
تۇتۇۋالاي ئۇنى مەن ئىلدام،
ئالغاندىكىن باشقىچە ئىلھام.

مۆھۈر بولۇپ بىسىلدىڭ جەزمەن،
ئۈستىخانغا، ھۇجەيرە، جانغا.
بەرگەن سۆيگۈڭ باغرىمنى كەزگەن،
ۋە قۇيۇلار قان بولۇپ قانغا،
ئۈستىخانغا، ھۇجەيرە، جانغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭى ئادرېسى

ئالتۇن تارتقان تارازىلارمۇ،
تارتالمايدۇ زەررەڭنى ھەرگىز.
ئاسمان ئاچقان دەرۋازىلارمۇ،
سىغدۇرالماس مەررەڭنى ھەرگىز،
تارتالمايدۇ زەررەڭنى ھەرگىز.

سىېنى سۆيۈپ، قۇچاقلاپ يۇرۇپ،
سەزگۈلىرىم بولدى ئوكيان.
ھەر ياپراقتا يۇلتۇزنى كۆرۈپ،
يۇلتۇزلىرىم ھەم بولدى قىيان،
سەزگۈلىرىم بولدى ئوكيان.

1998-يىل 20-، 21-ماي، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ئاي

سۆيۈملۈك سۈمباتسەن ئاسمان قەھرىدە،
تۈرسەن زېمىنگە كۈمۈشلەر تاشلاپ.
گۈللەرنى تېرىيسەن كىشى بەھرىگە،
ئىپارلار، ئەترىلەر سۈيىنى باشلاپ.

ئۈنۈڭنى ئاڭلىماي كەلسەممۇ دائىم،
ئەبەدىي خۇشتارلىق تالىقتۇر ساڭا.
دوستلارنىڭ دىغىدىن يىمىدىم ۋايىم،
داغلانى ئۈنتۈشنى ئۆگەتتىڭ ماڭا.

تۇمان ۋە بۇلۇتنى يىرىپ كېلسەن،
كۆڭۈلدىن سۈرۈلەر شۈبھىلەر پۈتۈن.
كېچىلەر باغرىنى تىغدەك تىلسەن،
سايىلەر بېشىدىن چىقىدۇ تۈتۈن.

ئاجايىپ چىرايلىق ئەسنالار بولار،
سەن تالغا جىلمىيىپ قونغاندا ئاستا.
بىغۇبار روھلىرىم روھىڭغا تولار،
بەك يۇمران ئىدۇققۇ ئىككىمىز باشتا.

ئانامنىڭ ئېتى سەن، بالامنىڭ ئېتى،
تۇرسەن ئۇلارنى تەكرارلاپ ھامان.
يۇزۇڭگە پۈتۈلگەن بەختىمنىڭ خېتى،
مەن يەردە، سەن كۆكتە بولايلى ئامان.

1998-يىل 14-يانۋار، ئۈرۈمچى

ئېسىلىپ كېلىمەن ئاياغلىرىڭغا

ئېسىلىپ كېلىمەن ئاياغلىرىڭغا،
يەلمايەسىڭىرى كۆپ ئۆچقۇر يىللار.
چىدىدىم لەۋ چىشلەپ تاياقلىرىڭغا،
تاڭدىكى گۈللەردەك يورىدى دىللار.

قايغۇنى قايغۇغا چاتمايمەن زىنھار،
شادلىقنى ھەر يەردىن ئالىمەن ئۆلگۈپ.
كەچۈرمىش دېگەن بىر ئەڭگۈشتىرىم بار،
ئانچىكى غەشلىكتىن كەتمەيمەن ئۈركۈپ.

ئۈمىدنى ئۈرمايمەن ئۈمىدسىزلىككە،
ئۈپۈقتىن كەچمەيمەن يەتمەي تۇرۇپلا.
ھەر قاچان پەسكە-مەست قارايمەن تىككە،
كەتكەنگە چىقمايمەن كەتمەي تۇرۇپلا.

داۋانلىق يوللاردا قەدەملىرىم كەڭ،
تاشتەك بىر چىداملا مىندۇرەر ئاتقا.
روھلارنىڭ جىلۋىسى پەرۋازلارغا تەڭ،
قوللىرىم ئايلىنار ئۆچقۇر قاناتقا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يۆتكەيمەن، ئالدىمدا تالايلاپ تاغلار،
تاپانغا ئىنتىزار ھەمدە تالاي يول.
پېشانەم باركەنكى، بەختىممۇ ھەم بار،
چوققىلار باغرىدا پۇلاڭلايدۇ قول.

1998-يىل 15- يانۋار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

ئۆتۈنۈش

(باللادا)

تەنتەك ئىدىم گۆدەكلىكىمدە،
سەزگۈ بىلەن بىللە ئاقاتتىم.
تىزگىن بېرىپ ئۆجەرلىكىمگە،
بۇ دۇنياغا ھەيران باقاتتىم.

ئېلىپ ئۇچار ئىدى ھاياجان،
ھەر تەرەپكە، ھەر يەرگە مېنى.
ئىدىم شۇنچە بىخۇد، خىرامان،
تاپىنىمدا
نۇرنىڭ كەلكۈنى.

تىلسىماتتەك مەزگىللەر ئارا،
تىلسىماتقا ئايلانغانىدىم.
يۈزۈم ئاپئاق، كۆزلىرىم قارا،
ئەركىنلىككە سايلانغانىدىم.

شوخ گۈللەردىن ئۆرەتتىم قامچا،
پەرىلەرنى ساۋىدايمەن دەپ.
شوخلۇقۇمدىن پەقەت بىر تامچا،
ئېيتسام-ئېيتسام تۈگىمەيدۇ گەپ.

شۇنداق قىلىپ تەگدى ئۇ ساڭا،
گۈلتاجىڭنى يەرگە چۈشۈردى.
تاغدەك گۇناھ ئارتىلدى ماڭا،
ياققان ئوتنى شامال ئۆچۈردى.

شۇندىن بېرى ئۆتتى بىر قەرنە،
قەيەرگىدۇر مۆكتى بالىلىق.
كەچۈرۈلدى مېنىڭدە ھەممە،
كەچۈرۈلمەس ئاشۇ چالىلىق.

سەن بىر ياقتا ۋە مەن بىر ياقتا،
كۆرمىلىك ئېرۇر ھاياتتا بۇ ھال.
غۇرۇرۇڭنى باستىم ئاياغقا،
كەچۈر مېنى ئەي ساھىبجامال.

1998-يىل 16-يانۋار، ئۈرۈمچى

لۆكچۆن نەزملىرى

قۇملۇقلارنى بېسىپتۇ باغلار،
ساپلا ئانار كەتكەن چېچەكلەپ.
تاقىرلىشىپ ياتىدۇ تاغلار،
رىۋايەتكە ئۇينى يېتەكلەپ.
ياشلىق بولار بۇندىكى چاغلار،
نۇرلار چاچقان ئېتەك-ئېتەكلەپ.

ئەنجۇرلەرگە قويىمەن سوئال:
-ئاچقان رەڭدار گۇللىرىڭ قېنى؟
ئۇ دەيدۇكى: شاخلىرىمدا بال،
سىر سۆزلەشكە قىستىما مېنى.
سادالاردىن شائىرانە لال،
تۇردۇم باغلار ۋە سۆيدۇم سېنى.

چەكسىز كەتكەن تەكلەر ياتىدۇ،
سۇنايلىنىپ، تەكشى شۇڭ تاشلاپ.
مەرۋايىت مەي شۇڭدا ئاقىدۇ،
ۋۇجۇدلارغا غەليان باشلاپ.
سايۋىلارغا قۇياش باقىدۇ،
هاياجاندا كۆزىنى ياشلاپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ياپراقلارغا كۆمۈلگەن زېمىن،
ياڭرىتىدۇ يېشىل بىر ناۋا.
بۇ كۆڭۈللەر تاپىدۇ ئىمىن،
ئەيسا دېمى بۇندىكى ھاۋا.
جەننەت دېگەن ئۇزلۇققا گېمىن،
جەننەت دېسەك كۆرىدۇ راۋا.

ياتاقلارنىڭ چېچىكى يالقۇن،
شېكەر تۇتار ئاستا كېچىدە.
قۇم قوينىدا يالتىرار ئالتۇن،
كۆپ سىرلار بار بۇنىڭ ئىچىدە.
داستانىم سەن مەڭگۈلۈك لۇكچۇن،
يېتىپ ئاشقان مىڭ بىر كېچىگە.

1998-يىل 17-يانۋار، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تۇپراق

ئاياغلاشماس كۈيلىرىم بار سىنىڭدە ھامان،
تىنىقىڭدىن تىنىق ئالسام يۈرىكىم گۈلخان.
تىكەنلەرنى سىيپاپ كۆرسەم ئىپەك تۈيۈلار،
ناھالىمدىن چىققان ئۇچقۇن مىسالى چولپان.

غەم تاغلىرى پۈكەلمەيدۇ ئەسلا قەددىمنى،
يانغان غۇرۇر ئېلىپ قاچار كۆككە ھەددىمنى.
كەسسە قولنى قىيىق قىياق ئاقار مۇھەببەت،
ئىشقىڭ سىنىڭ تاۋلاپ ئۆتكەن جەڭدە جەددىمنى.

ئوق يىلتىزىم خويمۇ تىرەن، تەنلىرىم قۇدرەت،
خۇش بويلىرىڭ تۆكۈلىدۇ، ئىپارمەن ئەبەد.
يۇلغۇنلىرىڭ كېرىلگەنچە سۆزلەيدۇ قىسسە،
تىرىكلىكىم سىنىڭ بىلەن راسلىنار پەقەت.

باشلىنىدۇ سەندىن ياشناش، ئۇنتۇلۇپ سولۇش،
پېشانەمدىن ئايان ئېرۇر بەختتە تولۇش.
شەمشادلارنىڭ شاخلىرىدا شادلىقىم شايە،
قانداق ئامەت بۇ ئالەمدە بىر زەررەڭ بولۇش.

جەننەت سەندىن باشلىنىدۇ، ئۇنتۇلغاي جاپا،
قىلالمايدۇ قىسمەت مېنى ھەر يەردە خاپا.
توغراقلىرىڭ توغراپ قويدى تولۇنئايلارنى،
ھەر پارچىسى ھەر ھۇجەيرەم ۋە ساڭا ۋاپا.

تىلسىم سەندىن باشلىنىدۇ، قۇچاقلار ئۇز رەڭ،
چەكچېيىشكەن مۆجىزىلەر سۇزۇكتۇر ئەڭ، ئەڭ.
قارىغايلار مېنى ئەينەن كۆرسىتەر دائىم،
سەنلا بولساڭ مەن ھېچقاچان بولمايمەن دىلتەڭ.

1997-يىل ئىيۇن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

شائىر

مىڭ چوققىنىڭ ئاق قارى بىر چوققىغا يىغىلغان،
مىڭ يۈرەكنىڭ يالقۇنى يىغىلغان ھەم بىر ساڭا.
مىڭ يۈرەكنىڭ ھەسرىتى بىر يۈرەككە تىقىلغان،
مۆجىزىدىن بېشارەت بېرىپ قويدۇڭ سەن ماڭا.

تالاي ۋولقان پارتلايدۇ كەچ كىرگۈچە بىر كۈندە،
تاغلار سىغقان، تاش سىغقان سېنىڭ ئاشۇ باغرىڭدا.
شېرىن چۈشنىڭ مەزگىلى ئاستا چۈشكەن بىر تۈندە،
ئەلەم سەپكە تىزىلار زەررە قالماي ئالدىڭدا.

يارىتىسەن بىر ئەسىر بىر ئەسنادا نەپىس خوپ،
كۈندىن نۆۋەت ئېپ بەردىڭ كۆزى ئاجىز كېچىگە.
بۇلۇتلانساڭ ياغىدۇ سۆيگۈ دېگەن يامغۇر بوپ،
ئاپتاپلانساڭ باشلايسەن جاننى جەننەت ئىچىگە.

ئىلھام بىلەن سۆزلەشسەڭ، شۇندا قىزىل قىيامەت،
ھېكمەتلەرنى قوغلايسەن يالاڭ ئاياغ تىكەندە.
قەترە كەۋسەر ئاققۇچە چېكىپ تاغدەك رىيازەت،
شەمشاد تۇرۇپ چىقىسەن تېخى بەزەن يىكەنگە.

يۈرىكىمنى ياندۇرۇپ كەلمەكتىسەن يوللاردا،
مەنزىل يىراق، مۇز ئارتلار بىھېسابتۇر شائىرىم.
ئىلھام دېگەن جىلۋە قىپ تۇرار ئوچۇ سوللاردا،
دۇنيا ئەمەس ئىلھام بەر شائىرىڭغا، ياپىرىم.

1997-يىل ئىيۇن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باغلىرىممۇ گۈل دېدى سېنى

باغلىرىممۇ گۈل دېدى سېنى،
تاغلىرىممۇ گۈل دېدى سېنى.
ھەيران قېلىپ ھەيران يۇلتۇزلار،
دائىم شۇنداق كۈل دېدى سېنى.

گۈلگە ئوخشاپ، يۇلتۇزغا ئوخشاپ،
كۆككە يەتكۈز مەڭگۈ بېشىمنى.
ساڭا تالىق پاكىز تەبىئەت،
پاكىز يىگىن مەڭگۈ ئېشىڭنى.

1997-يىل ئىيۇن

سۆيگۈ كەلسە قاچىدۇ رىيا

گۆدەكلەرگە ئويۇن بۇ دۇنيا،
قىرانلارغا شىددەتلىك بىر جەڭ.
قېرىلارغا بىر ئالۋۇن ئۇۋا،
يىگىتلەرگە باغدۇر باغرى كەڭ.
بالالاردىن بالقىماي ئۆتتۇم،
ئىزلىرىمدا چايقالدى زىيا.
سۆرەلگەننى سۆرەلمەي سۆكتۇم،
قول بۇلغىدى ئالدىمدا قىيا.
كۇيلىرىم بار ئەۋجى ئاجايىپ.
ئاسمانلارنى قىلغان بورىيا.
غارلاردىمۇ بولمايدۇ غايىب،
دەپ قالىسەن قىيانلىق دەريا.
نۇر قۇچاقلاپ قايتىمەن ھەر دەم،
ئاق مەشۇتقا ئايلىنار سىياھ.
ئەركىلەيدۇ ئەرلىنىپ ئەركەم،
ھەر قەدەمدە بىر مېھرىگىياھ.
سۆيگۈ سۆرەپ چىققان ئۇ كۇيلەر،
جانغا جانۇ، كۆزگە تۇتىيا.
تاشقا ئۈنگەن قىرمىزى گۈللەر،

يۈرىكىمدە يىلتىزىڭ گويا.
ئۆزۈم ئەمەس ئۆزگىگە كۆيدۈم،
ئاق قېپىنىمەن، ئەمەس مۇمىيا.
ئەي، دوستلىرىم، ھەممىڭنى سۆيدۈم،
سۆيگۈ كەلسە قاچىدۇ رىيا.

1997-يىل ئىيۇن

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۆز-ئۆزۈمنى يېرىش

ئۈچ قېتىم ياق، ئۈچيۈز قېتىم سوتتا مەن،
قاقشال ئوتۇن-ۋىجدان ياققان ئوتتا مەن.
بۇ مېنىڭكى بىر كۈندىكى تەقدىرىم،
نىشان دائىم سەۋەن ئاتقان ئوققا مەن.
ئوت ئەكەلدى ئىنسانلارغا ئىلاھ دەل.
ئىدى ئەسلى كۆكۆل ئاگا چىن بەدەل.
تاشلاپ قويدۇم بىھوش بولۇپ ئۆنى مەن،
ئۆلدۇم شۇنداق، ئۆلدۇم شۇندا بى ئەجەل.
دىلكەشلەرنىڭ دىلى بىلەن تىرىلدىم،
قاقشال دەرەخ پەنجىسىدىن يىرىلدىم.
ئۆز-ئۆزۈمنى چىداپ تۇرۇپ يارغاندا،
يۈرەك چاچقان شولىلاردا سىرىلدىم.

چاڭلار قونسا ياپرىقىڭغا چىنارىم،
ئۆرلەپ كەتتى ناۋا ئەمەس پىغانىم.
ئانا يەرنىڭ كەۋسەرىدە يۇيۇندۇم،
قۇدرىتىدىن ئايرىلمىدى ئىمانىم.
بىردەم ئۈچۈن بىردىن جاۋاب بېرىمەن،
دوقالدىكى دۇدۇقلاشتىن نېرىمەن.
بۇدۇشقاقنى يەپ تۈگىتەر كالىلار،
تەرسە گۈلنىڭ ئۈنىدىغان يېرىمەن.

مەن ئەركىمنى خىياللارغا بەرمەيمەن،
چۈش بېغىدىن چۈش گۈلىنى تەرمەيمەن.
تاسقاپ تۇرار مېنى دائىم
غەلۋىرلەر،
يارنى كۆرمەي غۇلچىمنى كەرمەيمەن.
شۇ تەقلىدتە شۇنداق ئۆتەر ھەركۈنۈم،
ئۆزۈم ئۈچۈن سوراقچىدۇر ھەر تۈنۈم.
شولا بولسام،
چۈشۈم شېرىن ئۇخلايمەن،
سايە بولسام،
ئۆچۈپ كېتەر مىڭ ئۈنۈم.

1997-يىل ئىيۇن

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

[General Information]
书名=黎明之谈　维吾尔文
SS号=40300671